

re iuste qualiter
tristis qd si omnis
notius caritatis
figurat hominum
peccata ante no
tum uheres
habebat nunciat
ut doceret tam
caritatis et penam
ea que male fecisti
tribus illas: et q
ocypilla opium ex

die sperabit quibdam regibus
insperat occurrerit eosq; aestima
tare plerumq; isti in peccatis
ut gauder in die iudicii hoc
factur est qui respicit utriusq;
ad iudicium omnis reges dapna
tur. eosq; ad iudicium hominum
pde distinet sedm qd in euan
glio p se loquitur dicens: Si sint
paterfamilias qui mala facit
dicuntur esse iniquissimi
et non sineret p se d dnm suam.

Re
in mte
du 550 cu temp
uins et aufodi
secundomb? turau.
eius filijs hilequet
ad spoliandum eu. ut habet De xxix
et certum fuit de die illi. scj cu an
gelo locuturo et habet De xxix. ut
nonne electos a dno ppendit e

laban et
o teacoe
nuc 2 a

et dicitur in
ipsum illa
dambo est
ec grauid
omni omne
ne dicitur harena est
tangit luctum et tremabit
in conspectu illius. Sap 11
et spem dixerit illam et dicit
et habete illam. quoniam
uolde est lumen illius. Veneri
bi autem omnia et dicitur

Vern. Sch.
XVI. 192 f. 2

52

diabolus in paradiso p̄mum homi-
nem expoliavit cum sibi huic
p̄peccari oīenti stravit. quib̄ uis
timentis tunc homo ornatus
erit. cū p̄molationem uiculi
saginati. id est xpi uirgo filius
pat̄ reconciliat. p̄ma stola rursus
indui meruit. hinc paul̄ dicit.
Exuentes uos ueterem hominē.
induite eū qui renouat in as-
tucionem dei. Ille aut̄ uestimenta
sua sedis n̄ intingit. qui post
baptismatis sacramētū mortale

q̄ et illi sup̄erite
lacrimarū flectib;
maculas de reg
cunctum baptis
cū sunt duo ma
sunt duo baptis
uestimenta in a
seruauit. in aliis
candidant. q̄. 12
est post lauat in
admittunt. 1. al
penitentie flet
In admentendi f

Libro Germanij Souders
Contra Soliari
10 p. B

XVI. 192. 2. 2.

~~71. 73. Medic~~
32. L. 24. a Genēza pmo hinc
libram
conferas. & licet
Hermannis
Benedicti Vestigi
ad Mem

ARISTOTELIS AC
PHILOSOPHORVM MEDI-
corumq; complurium Proble-
mata, ad varias quæstiones co-
gnoscendas admodum digna, et
ad naturalem philosophi-
am discutiendā maxi-
me spectantia.

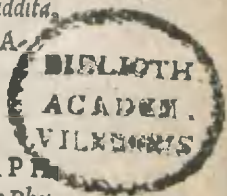
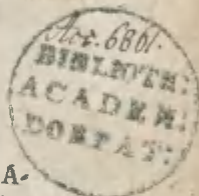
MARCI ANTONII ZIMA-
re Sanctipetrinatis Problemata his addita,
una cum Trecentis Aristotelis et A-
uerrois Propositionibus, suis
in locis insertis.

ITEM ALEXANDRI AP-
rodisei, super Quæstionibus nonnullis Phy-
sicis, Solutionum liber, Angelo
Politiano Interprete.

Testamento legat. Coll. Vlnens. 101. 240. a. P. 11. ac. 2. 2.

BASILEAE
M. Saele Sidlero S. J. D. C. Vann.
(1544)

Bibliotheca magna

IN ARISTOTELIS
AC PHILOSOPHORVM
*Medicorumq; compluri
um Problemata
Præfatio.*

*Q*Mnes homines
naturaliter scire
desiderat, ut scri
bit Aristote -
les Princeps Philosophorum
Primo *Metaphysicæ*. Cuius
causa potest reddi talis, quia o
mne ens naturaliter appetit su
am perfectionem, & similiter
conatur se assimilare primo en
ti, Divino et immortalis, in qua
tum potest. Sed scientia est de
perfectione intellectus, ergo
† 2 omnes

451383295

ARISTOTELIS

omnes homines naturaliter scire desiderant. Rursus & alia ratio est, nam quodcunque ens naturaliter appetit bonum, ut se conseruare possit in rerū natura. Sed omnis notitia scientifica, est de numero bonorum honorabiliū, ut patet Primo De Anima. Ergo naturaliter omnis homo desiderat scire, & ex cōsequenti omnis sciētia, in quantum intellectui humano est possibilis, est appetenda. Quāuis igitur quaelibet scientia sit perscrutanda, magis tamen illa, quæ est nobilior, & communior alijs scientijs. Sed philosophica scientia confert maxi-

mas

PROBLEMATA

mas delectatiōes, ut patet Decimo Ethicorum. Ergo præ cæteris scientijs philosophica diligentius est inquirenda, etiam propter alias causas. Nā præsens scientia, est similis scientiæ philosophicæ, quia ipsa clarificat animam, & ipsa facit delectari in hoc seculo, ut dicit Aristoteles in Libro De Pomo & Morte. Quia quæ etiam in tantum clarificat hominem, ut ipsum primo enti Diuino, immortalis assimilari laboret, teste Seneca in Epistola in talia prorumpente uerba, Hoc mihi philosophia promittit summope-

t 3 re

ARISTOTELIS

*re, ut me Deo parem reddat.
Libet igitur de animalibus cor-
poralibus, præsertim de cor-
pore humano, ex pluribus arti-
ficialibus Codicibus*

*Problemata col-
ligere.*

PROBLEMATA

*Problema Primum
est tale.*

Quæritur, quare inter omnia anima-
lia homo habet faciem uersus cœ-
lum eleuatam?

Respondetur multipliciter, primo,
quod est ex uoluntate ipsius Creatoris. Et
quamuis illa responsio sit uera, non tamen
uidetur ualida in proposito, quia sic facile
est omnia soluere.

Secundo respondetur, quod omnis Ar-
tifex opus suum primum communiter facit
deterius, & post hoc opus suum, secun-
dum facit melius. Et sic Deus creauit bru-
ta animalia primo, quibus dedit faciem de-
pressam, ad terram inclinam, & secundo
creauit homines, ut patet in Genesi, qui-
bus dedit figuram honestam, & ad cœlum
eleuatam. Sed illa responsio non uidetur
iterū ualere ad propositum, ex quo est Theo-
logica, & primo derogat bonitati Dei,

ARISTOTELIS

quæ sua opera, quantum est ex sua natura, semper facit bona.

Tertio respondetur, quod inter omnia animalia solus homo est ordinatus ad regnum cælorum. Et ideo habet figuram eleuatam ad cælum, quia contemptis terrenis, contemplari debet cælestia in Diuinis.

Quarto respondetur, Quod omnis rationalis, est similis intelligentiæ, et finaliter in Deum ordinata, ut patet per Auerroem Primo De Anima, ergo habet figuram eleuatam sursum.

Quinto respondetur, quod homo existit microcosmus, id est minor mundus, sicut uult Aristoteles Octauo Physicorum, ideo omnibus animalibus habet præcipere, & illi obediunt.

Sexto respondetur, & ultimo, quod naturaliter cuilibet rei et operi talis figura est cõputanda, quæ suo motui fiet apta. Ut cælo competit rotunditas, igni autem competit figura pyramidis, quæ motui sursum est apta.

PROBLEMATATA. I

apta. Ergo rei bipedali, ut est homo, figura diametrica, & figura pyramidis est aptissima. Ergo inter omnia animalia solus homo, capite est eleuatus.

Vare caput animalium est pilosum?

Q Respondetur secundum Constantinum, Quod pili, sunt ornamenta capitis et cerebri, & cerebrum per generationes pilorum euacuatur à crassis uaporibus, à supremo usq; ad partes inferiores, qui exeunt per poros carnis exterioris, et exsiccantur, & in pilos cõuertuntur. Patet quia in toto homine nihil siccius pilis est, quia sicciores sunt ossibus, ut patet per Albertum Magnum. Quia aliqua animalia nutriuntur ex ossibus, ut canes. Sed nullum animal potest digerere plumas uel pilos, quia indigesti eiiciuntur, et omnino sicci sunt, et inepti ad nutrimentum.

Secundo respondeitur, quod cerebrum quatuor modis purgatur, primo, ab aquaticis humoribus superfluis, per oculos, à melancholia, per aures, à cholera, per nasum, à phlegmate,

gmate, p pilos, et illa est intertio Medicorū.

Quare homines habent longiores crines in capite, quā cætera animalia?

Respondetur secundum Aristotelem III De Generatione Animalium, Quod homo inter omnia alia animalia habet cerebrum humidissimū, à quo egreditur sudor, qui in crines longos capitis conuertitur.

Secundo respondetur, quod humores in homine sunt pingues, non cito exiccabiles, ergo pili in eo prolongantur. In alijs autē animalibus humores sūt facile exiccabiles, ergo cessat in eis prolongatio pilorū.

Quare ad idem, quare in alijs animalibus pili solum infiguntur cuti, sed in homine profundius radicantur in cute?

Respondetur & ideo, quia plus in homine habent de nutrimento, ergo & iam magis ad interiora prolongantur. Et hæc etiā est ratio, quare pili in alijs animalibus uariantur ad uariationem cutis, et non in hominibus, nisi aliquando in cicatrice.

Quæritur,

Quæritur, quare Mulieres habent longiores crines, quā Viri?

Respondetur, quia Mulieres sunt humidiores, quā Viri, & magis phlegmaticæ, ergo in eis plus est de materia pilorum, et per consequens sequitur longitudo pilorum, et cum hoc talis materia cerebri magis augetur, à membris interioribus, & maxime tēpore menstrui, quia tunc materia ascendit, quod augetur humor Pilorum. Vt dicit Albertus, Si pilus Mulieris menstruosæ ponatur sub fimo, ex illo generatur serpens uenenosus.

Secundo respondetur, quia Mulieres non sunt barbatae, & sic materia barbæ transit in materiam pilorum, &c.

Quare aliqui homines habent crines molles, & aliqui duros?

Respondetur secundum Aristotelem, Quod cutis pili, sunt termini analogi, modo quædam cutis est dura, quædam spissa, quædam subtilis, & quædam crassa. Ergo pilus,

4 ARISTOTELIS

pilus, qui egreditur per poros superficiales crassæ cutis, fit crassus, & qui per poros subriles, fit subtilis. Etiam quando pori sunt aperti, tunc exit multus humor, ergo pili duri generantur. Et ubi pori sunt angusti, ibi molles & subriles crines generantur. Et hoc Aristoteles in hominibus declarat, huius signum habemus primo, quia Mulieres habent molliores crines, quam Viri, quod contingit ex eo, quia in eis pori sunt clausi propter frigiditatem. Secundo, quia cholericis, sanè frequenter habent duriores & crassiores pilos alijs, propter caliditatem ipsorum, & in eis pori ualde sunt aperti, ergo etiã barbescunt præ alijs. Ergo philosophus in Physiognomonia, Et animalia duros pilos habentia, sunt audaciora, quia tales pili ordinati sunt per calorem, & per choleram, & cholera semper facit pugnare. Etiam Aristoteles ponit exemplum de urso, & apro. Ex opposito animalia molles crines habentia, sunt timida, quia frigida,

PROBLEMATATA 7

ut lepus & ceruus. Item Aristoteles dicit aliam rationem mollitiei et duritiei pilorum. Quia in regione calida crassiores pili generantur, ut habent Aethiopes, per oppositum est de regione frigida, ut uersus septentrionem.

Quæritur, quare quidam homines habent crispas crines, & quidam planos?

Respondetur, quod causa crispitudinis, est superabundantia caloris, ut si in homine est multus calor, tunc generantur pili crispi, quia tunc mouetur sursum, & eius signum est, quando aliquis intrat balneum scilicet, habet crines planissimos, postea tamen acquirit aliquos crines crispas. Ergo balneatores, sanè frequenter habent crispas crines, similiter Aethiopes & cholericis, sed causa planitiei, est multa humiditas summi, diametro tendens deorsum. Et huius signum est, quia Mulieres sanè frequenter habent planos capillos, quia sunt multæ humiditatis, & paucae caliditatis.

Quæritur, quare Mulieres pubescunt circa

ca aluum, & non alibi, sed Viri in pectore barbescunt.

Respondetur Medice, Quia in Viris & Mulieribus est fluxio humiditatis ibidem, et magis in Mulieribus. Quia in Viris est os vesicæ in illo loco, in quo tenetur urina, ex qua generatur pili in pectore, & circa umbilicū. Sed de Mulieribus sic dicitur, quod humiditas vesicæ et matricis ibi coniungitur, ergo multus fumus ibi resoluitur, qui est materia pilorum, quia eodem modo fit sub humeris, & in alijs locis hirsutis.

Quæritur, quare Mulieres non barbescunt? Respondetur, quia in eis est defectus caliditatis, ut etiam in aliquibus Viris effeminatis, qui sunt imberbes propter eandem causam, quia habent complexionem muliebrem.

Quæritur, quare suspensis crescunt crines? Respondetur, quia corpora eorum sunt exposita soli, qui calore suo totum humidum resoluit in fumum, ex quo generantur.

rantur, & augentur crines.

Quæritur, quare pili barbæ sunt crassiores alijs, & quanto plus abraduntur, tanto plus indurescunt?

Respondetur per regulam Medicorum, Quanto plus de aliquo liquore humor separatur, tanto plus ad talem locum humor contrahitur. Ergo, quanto plus pili abraduntur, tanto magis ibi confluunt humores, et ex eis crines generantur, & ibidem indurescunt.

Quæritur, quare Mulieres sunt valde planae & formosæ, respectu Virorum?

Respondetur secundum Aristotelem, Primo De Generatione Animalium, Quia in Mulieribus tota humiditas, & superfluitas, quæ est materia pilorum corporis, expellitur cum materia menstruali, quæ manet in Viris, per vapores transiens in pilos. Et huius signum est, quia Mulieres raro habent fluxum ex naribus, uel apostemata, ut ulcera, quia talis materia, eijcitur cum menstrua

menstruo. Item illud signum, quia uidemus aliquas uetulas barbescere in senectute, scilicet post quadraginta uel quinquaginta annos, cum cessant menstrua, ut dicit Aristoteles Nono De Animalibus.

Quæritur, quare inter omnia animalia soli homines canescunt, uelut Protagoras, & Aristoteles Primo De Generatione.

Respondetur secundum Philosophum, Quod canicies causatur in hominibus, quia inter omnia animalia habet calidissimum cor. Ideo Natura sagax, ne per calorem cordis homo suffocaretur, cor calidissimum supposuit frigidissimo cerebro, ut caliditas cordis temperaretur frigiditate cerebri, & e conuerso sic, quod temperamentum adderetur utrobique. Hæc etiam patent ex tali signo, quia inter omnia animalia homo habet turpissimum odoratum. Secundo De Anima, Etiam homo quasi medium uitæ suæ consumit dormiendo, &

hoc

hoc contingit ex superabundantia cerebri frigidi & humidi, & sic indiget calore naturali, illud humidum digerente & consumente. Et illum calorem sufficientem habet in iuuentute, ideo non efficitur canus, tempore uero senectutis, deficit in calore naturali. Et sic uapores ascendentes à stomacho manent indigesti, propter defectum caloris naturalis, & sic consequenter putrescunt, & illam putrefactionem humorum sequitur albedo, quæ dicitur canicies. Ex illo patet, quod canicies nihil aliud est, quàm albedo crinium, ex putrefactione humorum, circa radices pilorum, ex defectu caloris naturalis, tempore senectutis causata. Et iam canicies causatur ex malicia complexionis aliquando, & illa bene contingit in iuuentute, aliquando etiã ex humido indigesto, aliquando ex nimio timore uel cura, ut patet de mercatoribus, nauigantibus, & raptoribus. Vnde Versus,

Cura facit canos, quamuis homo non habet

bet annos.

Queritur, quare crines rufi citius albescunt, quam alij?

Respondetur secundum Aristotelem, Quia rubedo est infirmitas pilorum, nam generantur ex materia infirma & debili, scilicet ex materia menstruali, ideo citius canescunt, quam crines nigri.

Queritur, quare lupi grisei sunt?

Pro quo nota differentiam inter caniciem, & grisitiam. Quia canicies causatur ex defectu caloris naturalis, sed grisities ex uoracitate & comestione. Vt patet per Aristotelem Septimo De Animalibus, Cum lupus est animal multum uorax, quia multum comedit, & gulose, sine masticatione, & semel in tantum, quod contentus sit per triduum, & tunc ille cibum causatur uapores crassos incorporat in se ipsius lupi, & per consequens grisities ex ipsis generatur. Item grisities & canities secundo differunt, quia grisities fit per totum corpus, canities

cies

eies uero solum modo fit in capite.

Queritur, quare equi grisei sunt?

Respondetur secundum Aristotelem in Libro De Animalibus, Quia eorum corpora plurimum sunt in sole. Et secundum eundem Quarto Meteororum, Calor etiam quandoque accidentaliter facit putrescere, ergo ex tali calore, materia pilorum putrescit, & per consequens etiam ualde cito caluantur.

Queritur, quare homines caluescunt, et arbores in hyeme defoliantur?

Respondetur secundum Aristotelem, ubi supra De Animalibus, Quod eadem de causa homines caluescunt, & arbores defoliantur. Quia defectus humiditatis, utroque est causa defectus tam pilorum, quam foliorum. Et hoc pulchre declaratur, quia per actum Venerum homo caluescit. Quia luxuria, est emissio naturalis humiditatis & caliditatis. Et sic per luxuriam humidum consumitur, quod est nutrimentum pilorum, ergo

a

2

ergo

ergo sequitur caluities. Et hoc declaratur euidenter eunuchis, et Mulieribus, quæ nõ caluescunt, quia tale humidum ab eis nõ separatur. Vnde eunuchi habent complexionem fœmineam.

Sed quando quæritur, quare eunuchi non caluescunt, nec habent podagram, id est, infirmitatem pedum, ut dicit Hippocrates Sexta Particula Aphorismorum:

Respondetur secundum Galenum in Commento ibidem, Quod causa caluicie est siccitas, & siccitates non sunt in eunuchis, quia carent testiculis, qui suppleant calorem per omnia membra, & calor ipse poros, quibus aperti, cadunt pili?

Quæritur, quare Mulieres non caluescunt.

Respondetur, quia frigida & humida sunt, & hoc utiq; operatur permanentiam pilorum. Nam humiditas dat nutrimentum pilis, & frigiditas poros constringit.

Quæritur

Quæritur, quare calui sunt fallaces? Ut dicit Metrum,

Si non uis falli, fugias consortia calui:

Respondetur, quia caluitas attestatur supra, complexionem cholericam, quæ est calida & sicca, & cholericus naturaliter sunt fallaces, iuxta illum Versum, Hirsutus, fallax, irascens, prodigus, audax. Ergo sequitur à primo ad ultimum, caluos esse fallaces.

Quæritur, quare cæci naturaliter caluescunt?

Respondetur secundum Aristotelem, quia oculus habet multum humiditatis, & talis humiditas, quæ transire deberet per substantiam oculorum, transit in nutrimentum sufficiens pilorum, et ergo raro caluescunt.

Quæritur, quare omnibus timentibus constringit pilorum erectio?

Respondetur, quia tempore timoris, calor uadit in interiora ab exterioribus membris, uolens subuenire cordi, & sic pori, in

quibus pili figuntur, clauduntur, ad quam clausuram sequitur erectio pilorum, & hoc maxime patet in animalibus brutis, scilicet in porcis, in apris, & pavonibus.

De Capite

Queritur, quare caput hominis est rotundum?

Respondetur, Quia hæc figura est aptissima ad capiendum in se aliquid, ut patet per Aristotelem Secundo De Cælo, cum ipsum caput capit in se quinque sensus, ut etiam declaratur in sphaera materiali.

Queritur, quare caput sit durum? Respondetur per Aristotelem, Quia continet in se humidissimam partem animalis, ut cerebrum per ipsum, tanquam per clypeum tueatur.

Queritur, quare caput non est directe rotundum, sed oblongum?

Respondetur, ut in ipso tres cellulae aptius possint distingui, scilicet phantasia, in fronte, logistica siue rationalis, in media,

&

& memoria, in posteriori cellula.

Queritur, quare homo imaginando erigit caput sursum, siue uersus cælum?

Respondetur, quia imaginatio est in anteriori parte capitis siue cerebri, ideo erigitur sursum, ut cellulae imaginationis aperiantur, & ut spiritus animalis concurrere do facere possit imaginationem.

Queritur, quare homo cogitans et recogitans de præteritis, caput suum inclinatur ad terram?

Respondetur, quod ideo, quia cellula posterior est memoratiua, ergo illa erigitur uersus cælum, cum caput inclinatur ad terram, & sic aperitur illa cellula, ut spiritus animales, perficientes memoriam intrarent.

Queritur, quare caput non est carnosum, sicut alia membra?

Respondetur secundum Aristotelem in Libro De Animalibus, Quia caput nimium aggravaretur, & morari non posset, er

go est sine carne. Etiam caput carnosum, designat complexionem malam.

Quæritur, quare caput sæpe patitur dolores?

Respondetur secundum Constantinum in Libro De Tomachis, Quod quandoque patitur dolores, ex ascensione malorum uaporum prouenientes, qui de stomacho ad caput extolluntur, & ipsum cerebrum perturbant, & sic causatur dolor: Etiam dolor capitis, maxime prouenit à stomacho, propter nimiam repletionem ipsius stomachi. Quia secundum Galenum, Duo magni nerui transeunt de cerebro, ad orificium stomachi, & sic ista membra semper simul patiuntur? Etiam dolor capitis quandoque prouenit propter uinum forte, uel propter cibaria fumosa & acuta, sicut allium & cape. Etiam quandoque contingit ex phlegmate, in stomacho contento, de quo possunt uenire febres quotidianæ.

Queritur

Quæritur, quare Mulieres sæpius habent dolorem capitis, quam Viri?

Respondetur secundum Albertum, Quia Mulieres patiuntur menstrua, & non Viri. Et sic fumus immundissimus, & uenofissimus resoluitur, qui sursum petens exitum, ipsum caput dolere facit.

Quæritur, quare cerebrum sit album?

Respondetur dupliciter, primo, quia frigidum est. Et Frigiditas, est mater albedinis, ut patet per Philosophum.

Secundo respondetur, quod ideo, ut possit in se recipere similitudinem omnium colorum. Modo color albus, est maxime simplex.

Quæritur, quare omnes sensus sunt in capite.

Respondetur secundum Albertum, Quid ibi est cerebrum, in quo omnes sensus deperdent, & diriguntur, & per consequens, omnes spiritus sentire facit. & ab ipso, omnia membra reguntur.

b

Que-

Væritur, quare cerebro læso, uel corde,
 Q homo non potest euadere mortem?

Respondetur, quia cor, & cerebrum, sũt
 duo membra uitalia, & principalia in anima
 libus, ergo ipsi læsis, nullum remedium est,
 quo curari possint.

Væritur, quare cerebrũ est humidum?
 Q Respondetur, quod ideo, ut eo faci-
 lius recipiat impressiõnem. Quia humidum,
 facile est receptiuum impressiõnũ, ut patet
 de cera, quæ facile recipit in se figuram
 sigilli.

Væritur, quare cerebrum est frigidum?
 Q Respondetur dupliciter, primo, ut ex
 sua frigiditate clarificet, et subtilem reddat
 intellectum hominis.

Secundo, ut eius frigiditate temperetur
 calor cordis, & hoc est de intentione Ari-
 stotelis in Libro De Animalibus.

De Oculis.

Q uæritur, quare habemus unũ nasum,
 & duos oculos?

Respon-

Respondetur, quod ideo, quia uisus est ma-
 gis necessarius homini, quàm olfactus. Et er-
 go prouenit ex benignitate Naturæ scili-
 cet, ut si in uno oculo offensio fiat, siue de-
 structio, quod tũc alter maneat, et sic certe
 uidemus, quod spiritus uisus ad unũ ocu-
 lũ dirigitur, ut patet in dispectiua cõmuni.

Væritur, quare Pueri in iuuentute ha-
 bent magnos oculos, & in ætate graci-
 les redduntur?

Respondetur secundum Aristotelem Se-
 cundo De Generatione, Quod est propter
 maximam cerebri humiditatem, & propter
 hanc causam, Pueri sunt multũ somnolenti.

Væritur, quare oculi nigri in die bene
 uident, noctu uero male?

Respondetur secundũ Aristotelem, Quod
 propter indigentiam ignis, & propter lumi-
 nis & humoris in oculis congregationem,
 qui illuminat humorem glaciale.

Q uæritur, quare oculi glauci in die male
 uident, noctu uero bene?

b 2

Respon-

Respondetur per Aristotele, Quod glau-
cedo, per se est lucida. Et spiritus uisibiles,
in die debilitantur, & nocte confortantur.

Q Væritur, quare homines habent oculos
diuersos?

Respondetur per Aristotelem, Quod hoc
est propter diuersitatem humorum. Vnde
oculi, habent quatuor tunicas, et tres humo-
res. Prima, dicitur cõsolidatiua, quæ est ex-
terior, fortis, & pinguis. Secunda, dicitur
cornea, ad similitudinem cornu. & illa est
perspicua. Tertia, dicitur uuea, ad similitu-
dinem uisæ magnæ. Quarta, dicitur tela a-
raneæ. Sed secundum alios, oculus constat
ex septem tunicis, et tribus humoribus. Pri-
mus humor, dicitur albugineus, ad similitu-
dinem albuginis in ouo. Secundus, est glaci-
alis, id est glaciei similis. Tertius, est uitreus
id est ad modum uitri clarus. Et illa diuersi-
tas humorum, facit diuersitatem oculorum.

Q Væritur, quare homines luscii, et unocu-
li, sunt boni sagittarij: Et quare sagitta-
rij bo-

rij boni, communiter claudunt unum ocu-
lum: Et quare speculantes astra, uident uno
oculo per cannos?

Ad hoc dicendum est, quod hæc materia
habetur in perspectiua. & ratio est, secun-
dum quod patet in Libro De Causis. Quia
omnis uirtus unita, fortior est se ipsa disper-
sa. Ergo tota uirtus uisua, dispersa in duo-
bus, uno oculo clauso congregatur ad aliu,
& sic uisus in ipso fortificatur. & per con-
sequens certius uidet uno oculo clauso,
quam ambobus apertis.

Q Væritur, quare fortiter bibentes, & ri-
dentes lachrymantur?

Respondetur, quia dum bibunt, aer inspi-
ratus non exit per uocalem arteriã, & sic
cum impetu ad oculos dirigitur, per poros
exeundo. & sic humores oculorum expel-
lit, & isti humores sic expulsi adducunt la-
chrymas.

Q Væritur, quare multum flentes parum
mingunt?

b 3 Respon-

Respondetur per Aristotelem, Quia humidum radicale lachrimæ, et urinæ, sunt unius & eiusdē naturæ. Ergo ubi stetus multiplicatur, ibi urina diminuitur, & quod sunt eiusdē naturæ & materiæ, patet in sapore, quæ ambo salsa sunt.

Quæritur, quare aliqui habentes claros oculos nihil uident?

Respondetur, quod hoc est propter oppilationem & destructionē neruorū uisiorū. Nam tēporibus destructis, uirtus uisua ad oculū à cerebro deferri non potest, ut patet per Philosophū in Libro De Sensu Et Sensato.

Quæritur, quare oculus sit clarus, & politus, instar speculi?

Respondetur, quia res uisibiles reuerberantur melius super rē tersam & politā. Ergo oculus, est politus, ut ex hoc uisus confortetur.

Secundo respondetur, quia oculus est maxime humidus inter omnes partes corporis, & aquaticæ naturæ. Modò sicut aqua est clare & bene polita, ita & oculus.

Quæ-

Quæritur, quare homines habentes profundos oculos, acute & longinquè uident, & similiter alia animalia?

Respondetur secundū Aristotelem, Secundo De Generatione Animalium, Quia uirtus uisua in eis non dispergitur, sed procedit diametro ad rem uisam. Et hoc declaratur in simili. Quia quādo aliquis stat in profunda fouea, aut in fonte profundo, stellas cæli & firmamētī in clara die speculari, ut dicit Aristoteles in Tractatu De Forma speculi, quia tunc uirtus uisua, & radij non disperguntur.

Quæritur, quare homines habentes altos oculos, & non profundos, indeterminatè uident & male?

Respondetur per Aristotelem, Quia radij, qui transeunt ad uisum, disperguntur ad latus, et non directe procedunt ad rem uisam, ergo uisum debilitant.

Quæritur, quare multa animalia nascuntur cæca, sicut catuli leonum, et canes?

b 4 Re-

Respondetur, quia talia animalia, non sunt adhuc perfectæ maturitatis, & in eis non operatur fluxus nutrimenti. Et hoc declaratur in simili, de hirundinibus, ut si illis in nido auferantur oculi, alij recrefcunt eis. & hoc patet in multis alijs animalibus, quæ etiam immature generantur, quasi mortua, ut capuli, urfi. & ista ratio est magis perspetua, quam naturalis materia.

Quæritur, quare oculi Mulieris mēstruo se inficiunt speculum nouum? ut dicit Aristoteles in Libro De Somno Et Vigilia. Et consimile Problema est illud.

Quare basiliscus interficit homines uisu? Ad primum respondetur, quod per talem modum, quia quando mēstrua fluunt de Muliere, tunc aer uenenosissimus resoluitur ab ea, qui ascendit caput Mulieris, & ipsa multum dolens cooperit ipsum cum multis uelis & retijs. & quia oculi sunt poris pleni, ergo petit ibi exitum, & sic inficit oculos, qui pleni sunt sanguine. & apparent

in

in eis oculi guttosi, & lachrimosi, propter malum uaporem in eis existentem. & illi euaporantur, & multiplicantur usq; ad obiectum speculi. Et quia tale speculum, est multum solidum, mundum, & politum, & ergo facile immundum accipit.

Ad secundum respondetur, quod basiliscus, est animal multum uenenosum. & per oculos illius uapores uenerosi exeunt, & multiplicantur usq; ad rem uisam, et usq; ad oculum hominis. qui uapores uenerosi seu humores, intrantes corpora inficiunt, & tandem homo interficitur. Et hæc ratio est, quare basiliscus recipiens clypeum cum bitumine perfecte factum, aut aliam rem firmam, & politam, interficit seipsum. quia ab ista re polita, & solida, isti humores reflectuntur, & percutiuntur usq; ad basiliscum, ex qua percussione interficitur. Et similiter est dicendum de Muliere mēstruosa. Correlatiuum est, quod quædam uetula, quando tempore menstrui inspiciunt specula, aut alias

b 5 res

res solidas uel firmas, se ipsas lædunt, & offendunt.

Quare scintillatio oculorū in catis, & lupis, nō apparet in luce, sed in tenebris?

Respondetur, quod in luce maius lumen obfuscatur, et extinguit minus lumē sic, quod tūc extraneus color apparet scintillare, quāuis habent aliquā materiam lucis, per quam tempore tenebrositatis apparent splendidi, ex quo est corpus politū, & sic illa materia lucis quodammodo obfuscatur in die ita, quod non apparet splendida, sed magis colorata, propter lucis obfuscationem. Vnde quanto magis sunt tenebræ, tanto plus talis natura lucis, quæ est in obiecto uisibili, fortificatur, quia tātō minus impeditur per minus lumē extrinsecū, quo posset obfuscari.

Quare homo se uidēs in speculo, mox obliuiscitur suæ dispositionis, et non scit, qualiter sit dispositus?

Respondetur in Libro De Forma speculi, quod idolū uisum p̄ speculū debilitat & reflexe

flexe, repræsentat se potētia uisua, & ex quo debilitat se repræsentat, tūc debilitat ap̄ præbēditur, et p̄ cōsequēs nō diu retinetur.

Quare uisus recreatur per uiridem colorem? Ut patet per Versum istum,
Fons, speculū, gramē, oculis dāt alleuiamē.

Respondetur, quod uiridis color mediocriter mouet organū uisus, & ideo confortat uisum, hoc autē non facit color albus-uel niger, quia isti fortiter mouent, & mutant organū uisus, ideo plus faciūt uiolentiam, cuius ratio est, quia magis tendunt ad excellentiam, seu uiolentiam. Sed quanto sensibile est magis excellens, tanto magis destruit, et debilitat sensum. Ut patet per Aristotē in Secundo De Anima, qui dicit. Quod sensibile excellens corrumpit sensum.

De Naso.

Quæritur, quare nasus excedat ultra alias partes capitis?

Respondetur dupliciter, primo, quia nasus est quasi cloaca cerebri, per quam phlegma cerebri

cerebri expurgatur, ergo excedit alia membra, ne immunditia maculentur.

Aliter respondetur secundū Constantinum, Quia nasus, est maximè decor faciei eminens seu splendens, cum naturaliter odorat, et faciem decorat, ut testatur Boetius, in Libro De Disciplina Scholastica.

Q Vare homo inter cætera animalia habet malum et turpissimum olfactum, seu odoratum? ut patet Secundo De Anima.

Respondetur per Commentatorem ibidem, Quod homo inter cætera animalia, quo ad sui quantitatem, habet cerebrum humidum, et frigidissimum. Et ergo ex tali excellenti humido, & frigido, cerebrum non disponitur. & per consequens olfactus, organo non disposito, impeditur sensatio, ut patet per Aristotelem, & Themistium Libro De Anima. Ergo quidam homines omnino non odorant, & hoc est signum malæ sensationis, & cætera.

Q Vare uultures, ut uult Commentator Secundo

eundo De Anima, optime odorant?

Respondetur, quod habent cerebrum ualde siccum. & ergo aer deferens odorem, non impeditur ab humiditate cerebri, sed subito tãgit suum organum. Et ergo dicit Commentator super Tertium De Anima, Quod uultures, & tigrides, & alia animalia, prælio facto in Græcia, uenerunt à quingentis miliaribus ad cadauera mortuorum.

Q Vare Natura fecit nares?

Respondetur, propter triplicem utilitatem. primo, quia clauso ore inspiramus per nares, in refrigerium cordis. Secunda utilitas est, quia aer procedens ex ore fætet, quia fumi stomachi, sunt ei adiuncti. sed aer respirans ad nares, minus fætet. Tertia est, quia phlegma procedens de cerebro, per nares purgatur.

Q Vare homines sternutant?

Respondetur, ut uirtus expulsua & iustua per hoc purgetur, & cerebrū à sua superfluitate purgetur. Quia sicut pulmo purga-

purgatur per tusum, sic uirtus uisua, & cerebrum, per sternutationē. Eiā qui sternutat, frequenter dicitur habere forte cerebrum. Et ergo Medici sternutorium dant, ut purget cerebrum. Et qui dolent non potentes sternutare, cito moriuntur, quia signum est, quod cerebrum est totum impletum malis humoribus, qui non possunt expurgari.

Quare apoplectici, id est, in quibus sanguis cito effūdatur, nō possūt sternutare?

Respondetur, quod meatus seu uentriculi cerebri, sunt eis oppilati & obturati, et si possent sternutare, fortē apoplexia solueretur.

Quare calor Solis prouocat sternutationem, & non calor ignis?

Respondetur, quod calor Solis tantum resoluit, & non consumit. Ergo uapor resolutus expellitur per sternutationē. Sed calor ignis resoluit, & consumit, & ergo magis consumit sternutationem, quam prouocat.

De Auribus.

Quare, quare omne animal mouet aures, præter hominem? **Re-**

Respondetur per Aristotelem, Quod quidam musculus est circa mādibulam in homine, qui prohibet motum in auribus, & ergo eo extenso, homines mouēt aures, ut uisum est in pluribus hominibus, sed alia animalia illo carent, ergo aures eorum mouent.

Quare ex erectione auricularū asini, pluuia prænoscitur?

Respondetur, quia asinus, est animal ualde melancholicū, & ex melancholia est sentiens pluuiam futurā. Modō tēpore pluuioſa aures omnium animalium eriguntur, ergo & asinus sentiens pluuiam futurā, aures erigit.

Quare auiculæ non habent aures?

Respondetur per Aristotelem, Quod ideo est, quia Natura dat unicuique, quod sibi congruū est, sed si dedisset aibus aures, impedirēt eas in uolatu. Similiter pisces carent auribus, propter natationem, & solum habēt paruas foveas, et poros, per quos audiunt, ut declarat Aristoteles de boue marino.

Quare uespertilioes aures habent, cum tamen

tamen uidentur esse aues?

Respondetur, quod partim habent naturā auicularum in uolando, ratione cuius habet alas. & partim habent naturam quadrupedum eo, quod sunt pilosæ, quia mures sunt. ideo Natura sagax, disposuit eis aurículas.

Q. Vare homo inter cætera animalia habet aures rotundas?

Respondetur, quia figura totius, & figura partium in toto proportionantur, & maxime inter homogenea. Quia sicut una gutta aquæ rotunda est, ita & tota aqua. ut probat Ioannes De Sacro busto in sphaera materiali. Sed quia caput hominis, est maxime rotundum, ergo & aures declinant se ad eandem formam, siue figuram. Sed capita aliorum animalium, ualde sunt oblonga, ergo et aures exinde prolongantur.

Q. Vare Natura formauit aures ipsis animalibus?

Respondetur, quod fecit propter duo. primo, ut animalia per aures audirent, et ut res audi-

audibiles pertingerent ad pelliculam auris. Secundo, quia per aures caput purgatur cholericā superfluitate. Sicut enim caput purgatur per nasum, a phlegmaticā superfluitate, sic per aures, a superfluitate cholericā.

De Ore.

Q. Vare os habet labia ipsum circumstantia?

Respondetur secundum Constantinum, Quia labia regunt, & minuūt dentes, quia non esset pulcbrū, semper dentes apparere.

Aliter respondetur, quod dentes sunt frigida naturæ, & ergo citius læderentur ab exteriori, si per labia non tegerentur. Sed tamen alia potest esse ratio euidentior, quæ est moralis scilicet, quod homo debet se moderari in loquendo, &c.

Q. Vare homo habet duas aures, & unum os, & similiter duos oculos?

Respondetur, quod hoc est ex ista causa scilicet, quod homo debet esse prouisorius in uiuendo, quam in loquendo, & copiosior

piofior in audiendo, ut fapientior fit. Quia ut dicit Aristoteles, Sensus auditus, est sensus disciplinæ. Et de uisu dicit, Quod sensus uisus multarum rerum nobis differenti- as ostendit. Et cum illo concordat Seneca dicens, Duas aures à Natura recipimus, & tantum unum os, & ideo Natura sagax au- res fecit patètes. linguam uero duplici clau- fula circumdedit, scilicet labijs & dētibus.

Q. Vare homo habet os?

Respondetur, propter multas utilita- tes, prima, quia os, est ostium stomachi. Se- cunda, quia cibus in ore masticatur, & præ- paratur ad primam digestionem. Quamuis Auicenna uoluit, Quod secunda digestio fieret in ore. Tertia, quia in concauo oris aër inspiratus pro cordis refrigerio, subti- lius redditur, & propter alias multas cau- sas, quæ postea patebunt.

Q. Vare labia sunt mobilia?

Respondetur, quod hoc fit propter formationē uocis, quia sine ipsis uox per- fecte

fecte formari non potest. Nā sicut sine istis literis, a, b, s, p, uoces literales non possunt formari, ita nec ipsa sine labijs.

Q. Vare homo oscitat?

Respondetur secundum Glossam Vl- timæ Particulæ Aphorismorum Hippocra- lis, Quod hoc fit aliquādo à tædio, ut cū ho- mo sedit cū ignotis, quibus libèter careret.

Secundo, fit oscitatio ex fumis crassis re- plentibus maxillas, ex quorum expulsionem fit maxillarum extensio, & oris apertio, & tunc fit oscitatio.

Q. Vare homo uidens alium oscitare, etiam oscitat?

Respondetur, quod hoc fit ex imagina- tione. Et hoc declaratur ex simili, cum asi- nus est animal ualde sensibile, ratione me- lancholia, quia superfluitates diu retinet, & nunquam urinet, uel comederet, nisi audiret alium urinare. Et sic etiam homo ex imaginatione oscitat, alio homine oscitan- te.

ARISTOTELIS
De Dentibus.

Quare soli dentes inter omnia animalia ossa, sentiunt sensu tactus?

Respondetur secundum Auicennam & Galenum, Vt possit discernere inter calidum, & frigidum, ipsi nocua, quibus non indigent alia ossa, quia utuntur illis cibis solum ad saporem.

Quare Viri habent plures dentes, quam Mulieres?

Respondetur, quod est propter multitudinem caloris & sanguinis, qui abundat in Viris, plusquam in Mulieribus.

Quare inter omnia ossa, dentes crescunt usque ad finem uitæ?

Respondetur ex Secundo De Generatione, Quod alias consumeretur masticando, & molendo.

Quare inter omnia ossa soli dentes recrescunt, eis ablatis, alia ossa ablata non recrescunt?

Per Aristotelem respondetur, Quod omnia

omnia alia ossa generantur ex humido radicali, & sic generantur in utero Matris, sed dentes generantur ex humido nutrimentali, quod de die in diem renouatur, & augetur.

Quare dentes anteriores in Iuuenibus cadunt, & recrescunt, & non molares?

Respondetur, quod hoc est propter defectum materiae & figurae. Quia dentes anteriores, sunt acuti, & alij lati, scilicet posteriores.

Aliter respondetur secundum Aristotelem in Secundo De Generatione Animalium, Quod dentium anteriorum est, præscindere cibum, ergo sunt acuti. Sed posteriorum est, comedere & masticare cibum, ergo habent figuram latam, quæ est ad hoc apta.

Quare dentes anteriores citius crescunt?

Respondetur ex eo, quod ipsis citius indigemus scindendo, quam posterioribus masticando.

Quare in animalibus dentes in senectute nigrescunt?

Respondetur, quod hoc est ex putredine cibi, & corruptione phlegmatis, cum paruo humore cholericis, &c.

Quare dentes equi, in iuuentute sunt crocei coloris, & in senectute albescunt?

Respondetur per Aristotelem, Quod equus abundat in humore aqueo, qui in iuuentute dirigitur, & conuertitur in grossitatem, sed in senectute calor diminuitur, & remanet ibi aqueus humor, cuius proprius color est albedo.

Quare Natura dedit animalibus dentes?

Respondetur per Aristotelem Secundo De Generatione Animalium, Quod quibusdam dedit propter pugnare, seu defendere uitam ipsorum, ut lupis, apris, quibusdam uero propter uoracitatem, ut leporibus, quibusdam uero propter formationem uocis, ut hominibus, ut patet per Commentatorem in Libris De Anima.

Quare animalia cornuta carent dentibus in superiori mandibula?

Respondetur secundum Aristotelem in Libro

De

De Animalibus, Quod eadem est materia cornuum & dentium, scilicet humidum nutritiale. Ergo materia, quae transit in cornua, non transit in dentes, & sic deficiunt dentes in superiori mandibula. Et talia animalia, secundum Aristotelem non possunt bene masticare cibum, unde propter defectum dentium, ex consequenti habent duos stomachos. Igitur sequitur correlatiue, quod bis masticant cibum, unde primo mittunt cibum in primum uentrem, noctu autem recipiunt ruminando.

Quare quaedam animalia nascuntur cum dentibus, ut hœdi, & agnelli, & quaedam sine dentibus, ut homines?

Respondetur, quod natura non deficit in necessarijs, nec abundat in superfluis, ut patet Tertio De Anima. Ergo ex quo ista animalia statim post exitum uentris indigent dentibus, ideo nascuntur cum dentibus. Sed homines mamillis Matris nutriuntur ad tempus, ideo dentibus ad tempus carent.

Quare auiculæ non habent dentes?

c 4 Respon.

Respondetur, quod materia dentiū transit in rostrum, ergo digestio est in eis.

Vel aliter respondetur, quamuis dentibus non masticant, tamen per instrumenta ipsorum masticant.

De Lingua.

Quare lingua est poris plena?
Respondetur per Aristotelem Secundo De Anima, Quod lingua est medium gustus, & per os, in poros linguæ sapor peruenit, ad sensum gustus.

Aliter respondetur, quod salua spumalis dirigitur ad os per linguam à pulmone, masticando cibum, ad primam digestionem præparando. Et ergo lingua est poris plena, & ut salua per eam exeat.

Quare lingua febricitantium, omnia iudicat amara?

Respondetur Medice, Quia stomachus corporis ipsorum, est repletus choleric humore, & cholera est maxime amara, ut patet ex felle, ergo fumus amarus, inficit linguam

guā. Quapropter lingua impleta saporibus, iudicat eos amaros, quamuis amaritudo non fit in cibus, sed in lingua.

Quare nobis audientibus accidat nomina re, & lingua aquescit?

Respondetur, quod uirtus imaginatiua est superior uirtute gustatiua, & cum imaginamur aliquem saporem, tunc ipsum concipimus & mediante uirtute gustatiua. Quia nihil gustu percipitur, nisi mediante salua, ergo tunc lingua aquescit.

Quare aliqui sunt trauli, aliqui blaesi, & balbutientes?

Respondetur, quod hoc est pluribus de causis, aliquando scilicet propter linguæ et cerebri humectationē, ut in Pueris, qui defectuosi sunt in lingua, ut patet in proferendis multis literis. Secundo, hoc est propter extractionem neruorū ex phlegmate, quia tales sunt nerui euntes ad linguas, qui nerui corrupti sunt.

Quare linguæ serpentum, & canum rabido

bidorum sunt uenenosæ?

Respondetur, propter maliciam, & viscositatem humoris uenerosi, in eis prædominantis.

Quare lingua canis, est medicina apta, et e conuerso equi, est pestilens?

Respondetur, quod hoc est ex aliqua proprietate occulta. Potest dici, quod ideo, quia lingua canis est multum poris plena, & sic in se attrahit, & tollit viscositates uulneris. Alij dicunt, quod canis ex natura habet quosdam humores in lingua, quibus sanat lingendo, oppositum est de equo.

Quare saliuæ est alba?

Respondetur, quod hoc est ex continuo motu linguæ, quia in continuo motu generatur calor, qui dealbat istam superfluitatē, quæ est saliuæ, ut patet in spuma aquarū.

Quare saliuæ sit insipida?

Respondetur, si haberet determinatū saporem, tunc lingua nō saperet, quia solum modo haberet saporem saliuæ, & sic alios
sapo-

sapores appræbendere non posset.

Quare saliuæ ieiuni, sanat apostema?

Respondetur secundum Auicennam. Quia est bene digesta, & subtilis reddita.

Quare aliqui homines abundant multum saliuæ præ alijs?

Respondetur secundum Medicos, quod hoc propter phlegmaticam complexionem fit, quæ in illis prædominatur. Et ideo Medici dicunt, quod abundans saliuæ debet sibi cauere à quotidiana febre, surgente ex dominatione phlegmatis. Per oppositum est de illis, qui deficiunt saliuæ, quia calor in eis superabundat, qui consumit humidū saliuæ. Et ergo defectus saliuæ, est signum febris.

Quare saliuæ hominis ieiuni est subtilior, & albior, quàm saliuæ hominis saturati.

Respondetur, quod illa saliuæ est sine viscositate cibi, quæ solet ingrossare ipsam saliuam hominis pleni.

Quæritur, unde prouenit saliuæ hominis? Respon-

Respondetur, quod prouenit à spumis ipsius pulmonis, ubi secundum Medicos est sedes phlegmatis.

Quare animalia multum coeuntia, ut apri, sunt multum sputosa?

Respondetur, quod tunc pulmo, & cor, sunt in maximo motu libidinis, ergo generatur in eis multum de materia sputosa.

Quare auiculæ non habent saliuam?

Respondetur secundum Aristotelem in Libris De Animalibus, Quia habent pulmonem ualde siccū, ergo non habent sputū.

Quare epileptici, id est, qui submerguntur proprio sanguine, & caduci putrescunt?

Respondetur secundum Medicos, Quia materia peccans est in cerebro, sed si uomit, tunc materia peccans est in stomacho. Sed si multum mingunt, tunc materia peccans est in uis urinæ, sed si sperma habere incipiāt, tunc est in uasis seminalibus, & ergo Medici, secundū hunc faciunt euacuare materiā.

Quare lingua aliquando perdit usum loquendi? Respon-

Respondetur ex Vltima Particula Aphorismorum Hippocratis, Quod ex paralyti, uel apoplexia, id est ex subita sanguinis effusione, hoc euenit, scilicet de humore crasso. Et etiam aliquādo ex infectione spiritus animalis, in media cella cerebri, qui nō mittitur ad linguam, & per uocis expressionem uariæ passionis actus declarari, ut patet in Glossa ibidē, et hoc intēdit Galenus.

De Palato.

Quare fructus ante maturatiōem sunt insipidi uel amari, et post maturatiōem sunt dulces?

Respondetur, quod sapor insipidus causatur ex frigiditate, & defectu caloris in humido & crasso. Sed sapor dulcis, causatur ex sufficienti calore. Vnde in fructibus maturis humidum, est subtile, & per calorem Solis subtile redditum, ideo sanē frequenter fructus tunc sunt dulces. Sed ante maturatiōem humidum, est adhuc crassum, & nō subtile redditum à calore Solis, ergo tunc fructus

fructus sunt amari.

Queritur, quare magis delectamur dulci sapore, quam amaro, uel alio?

Respondetur, quia Natura iocunda, delectatur dulcedine. Ratio, quia dulce est calidum & humidum, & per caliditatem humiditates superfluas dissoluit, & per humiditatem abluatur immundicia. Sed sapor acetosus, siue stipticus, uel ponticus, propter frigus in ipso prædominans, nimium constringit, & pungit, & membra offendit in purgatione. Ergo non delectamur illo sapore, quia Medici uolunt, Quod homines in æstate, & in uehementi calore non dicunt comedere aliquid amarum. Ratio est, quia amaritudo generat calorem. Sed solummodo in hyeme debemus comedere amara. Ergo dicit Aristoteles in Libro De Nutrimento Et Nutribili, Quod dulce, est amicum Naturæ, et maxime nutrit.

Queritur, quare sapor acetosus plus incitat ad appetitum, quam alius?

Re-

Respondetur, quod sapor acetosus est frigidus, & frigescit. Modo frigidus est, appetere & attrahere, & ideo causa est appetitus. Nota, quod nouem sunt species saporum, quorum tres sunt à calore, & tres à frigore, & tres à temperato medio.

Queritur, quare de spiritu aëreo plus attrahitur, quam emititur?

Respondetur per Aristotelem Ad Alexandrum Magnum, in Libro De Motu Cordis, Quod multæ partes aeris inspirantur, & pertranseunt nutrimentum, cum spiritibus uitalibus inter pulmonem continentur. Et ergo tandiu animal non suffocatur, quamdiu aerem in pulmone percipit, et sic aliqua pars in ea continetur.

Queritur, quare aer exspiratus & expulsus uideatur, cum tamen aer per se sit inuisibilis, propter suararritatem?

Respondetur, quia aer inspiratus admiscetur fumositatibus ipsius cordis, ratione quarum efficitur crassus, & sic uidetur. Cu-

ius

ius experientia est, quia tēpore hyemali maxime uidemus anhelitū. Quia frigus aeris constringit anhelitum mixtum fumositatibus, & sic ingrossatur, & condensatur, & per consequens uidetur.

Quæritur, quare aliqui homines habent fœtidum anhelitum?

Respondetur secundū Medicos, Quod aliquando fit propter malas fumositates stomachi, aliquando, propter corruptionē spiritualium membrorum, ut pulmonis. Ergo anhelitus leproforum est infectus, quod inficit auiculas propinquas, quia interiora ipsorum sunt maxime correpta, ut patet ex definitione à Constantino data. Quia lepra, est nutrimentum omnium membrorum cū putrefactione eorundem, & incipit in sanguine, & terminatur in membris.

Quæritur, quare leprosi sunt rauci?

Respondetur, quod ideo, quia in eis instrumenta uocalia, sunt corrupta, scilicet pulmo, &c.

Res

Quæritur, quare homines rauescunt?

Respondetur, quod propter rheuma descendens de cerebro, replens canalia pulmonis, uel aliquando ex apostematibus in gutture, uel ex rheumate in collo congregato.

Quæritur, quare omnes Fœmellæ inter omnia animalia, graciliores & subtiliores habent uoces, quam Viri, dempta sola uacca?

Respondetur secundum Aristotelem in Quinto De Generatione Animalium, Quod propter constrictionem uiarum, & arteriarum uocalium, id est, ubi aer intrat, per quas uox formatur. Ut patet in Simili, Quia fistula, parua acutius sonat, quam maior. Sic etiam est in Mulieribus, quod uia uocalis propter frigiditatem constringitur, & arctatur. Quia frigidus est, cōstringere, sed in Viris illa uia, ex calore Viri aperitur, & ampliatur, & ergo in Viris grauius sonat, Quia caloris est, aperire, seu dissolue-

d re.

re. Etiam dicitur, quod Mulieres habent uoces molliores, propter humiditatem pulmonis, & propter debilitatem caloris. Etiam luuenes, & infirmi, eadem de causa habent acutas uoces. Et est causa naturalis, quare Masculus in principio suæ natiuitatis profert a, i, uocem crassiorē, sed Fœmella profert e, i, uocem leuiorē, ut uult Laberintus, cum dicit, Masculus a profert, & cætera.

Queritur, quare in Viris & Mulieribus uox mutatur tempore pubertatis, & ista mutatio maxime cōtingit tempore spermatismatis in Viris, & tempore crescendi mammillarum, in Mulieribus: ut dicit Aristoteles in Libro De Animalibus.

Respondetur per eundem, Quia tunc remittitur principium uocis, seu relaxatur. Et hoc declarat in Simili de chorda remissa, quæ grauiter sonat. Etiam declarat ex alio, quia animalia castrata, ut capones, spadones & eunuchi, habent uoces molliores, propter priuationes testiculorum.

Quæ-

Queritur, quare homines rauescunt in spectione luporum?

Respondetur secundum Aristotelem,

Quia lupus, est animal ualde & maxime frigidum in cerebro, unde habet caput graue. Si ergo uidentium hominum spiritus uisibilis dirigitur ad eum, tunc attrahit aliquid de frigiditate ad pectus, modo ex illa frigiditate pectus constringitur, ubi sunt instrumenta uocalia. Quia lupus nō potest dirigere alias fumositates, sed expirantur ab eo in aerem, & sic ille aer circumstans inficitur, & alius aer iterum inficitur ab illo, & sic usque ad hominem peruenit, & tunc ille aer sic infectus, ab homine attrahitur, & facit eum raucum. Etiam dicitur, Quod lupus est animal multum uorax, ut patet in Libris De Animalibus, quia auide sumit cibum, & comedit una uice tantum, quantum sufficiat per tres dies. Et sic lupus aperiens os suum, emittit humores crudos & crassos, & indigestos, à quibus aer inficitur propinquus,

d 2 qui

qui aërem alium iterum inficit, & sic deinceps donec perueniat ad hominem, quo inspirato homo inficitur. Eodem modo sicut basiliscus, qui emittit humores uenenosos oculis, homines inficientes.

Quæritur, quare homine lupum inspiciente, lupus non raucescit?

Respondetur, quia homo non est ita maliciosus, & frigidus, ut lupus. Et propter similem rationem, mouetur hic tale Problema.

Quare interfectus, interfectore præsentem sanguine scit?

Respondetur, quod hoc est opus Diuinum, & naturale, quia sanguis clamat uindictam contra interfectorem. Sed tamen si esset alia qua naturalis causa, maxime esset ista: quod perpetrator huius sceleris recolens, maxime dolet præsentia ductus, & sic maxime æstuat, propter fortem imaginationem, quam de eo habet sic, quod omnes spiritus eius ebulliunt, & sic ad instrumenta uisus

acce

accedunt, & ibi exeunt per radios uisuales oculorum, usque ad facta scilicet uulnera, quæ si recentia fuerint, statim sanguinem emittunt. Secundo, hoc fit cum iuuamine aeris inspirati sic, quod talis aer expiratur per uulnus, educens sanguinem. Et simile est de oculo menstruoso, ubi postea macula apparet, dummodo per eum speculum est infectum. Sed alij dicunt, quod hoc fit à natura communi, ad manifestandum homicidium.

Quæritur, quare paruæ auiculæ plus uociferant, & cantant, quam magnæ? Ut patet sensibiliter de alauda, & philomela.

Respondetur per Aristotelem, Quod spiritus paruorum auium est leuior et mollior, quam magnarum. Ergo paruæ auiculæ, facilliter procedunt in quodcunque desiderium, & sic frequenter cantant.

Quæritur, quare Masculi plus cantant, quam Femellæ? ut patet in omnibus animalibus.

d 3

Respon-

Respondetur, hoc est propter desiderium coitus. Et ergo secundum Constantinum, in Libro De Coitu dicitur, Quod tunc spiritus maxime mouetur in corpore, & fit appetitus coitus.

Etiā respondetur, quod generaliter loquendo de quolibet animali, Fœmelle sunt frigidiores, quàm Masculi.

Quæritur, quare apes, uespæ, muscæ, & locustæ, & multa talia animalia uociferantur, cum non habent pulmonem, nec instrumenta uocis?

Respondetur secundum Aristotelem Libro De Inspiratione Et Respiratione, Quod in eis est quædam pellicula, ad quam spiritus pulsans facit talem sonum, & ergo mirabiliter sonat talis sonus.

Quæritur, quare pisces non uociferant? Respondetur secundum Aristotelem Secundo De Anima, Quia pisces non habent pulmonem, sed solum bræcas, nec etiã cor, ergo non indigent inspiratione aeris, et
per

per consequens non uociferant. Quia secundum Aristotelem Secundo De Anima, Vox est percussio aeris inspirati.

De Collo.

Quæritur, quare animal habet collum? Respondetur secundum Aristotelem in Libris De Animalibus, Quod collum, est sustentamentum capitis. Vnde secundum ipsum, Collum, est medium inter caput, & corpus, ut patet per ipsum, & eius ceruices & neruos, tanquam per uias medias, motus & sensus corporis translegantur, & per ipsum, tanquam per quandam distantiam, cor maxime calidum à cerebro elongatur.

Quæritur, quare aliqua animalia carent collo, ut pisces, serpentes, & alia reptilia?

Respondetur, quia talia animalia carent corde, ergo non indigent tali distantia, de qua dictum est.

Aliter respondetur, quod in imo habent collum, sed nõ est distinctum à corde & capite.

Q Væritur, quare collum sit osseum?
 Respondetur secundum Aristotelem,
 Vt eo fortius posset caput sustentare. Etiam
 ideo, quia spina dorsti, in collo coniungitur
 cerebro, & inde recipit medullam, quæ est
 eiusdem substantiæ cum cerebro.

Q Væritur, quare quædam animalia habent
 longa colla, ut grues, & ciconiæ? &
 sic de alijs.

Respondetur secundum Aristotelē, Quia
 talia animalia requirunt sua nutrimenta in
 profundo aquarum, ergo indigent longis col-
 lis. Sic etiam quædam animalia habent bre-
 uia colla, ut nifus, & accipiter, quia talia a-
 nimalia sunt rapacia, ergo propter fortitudi-
 nem breui collo indigent. Vt etiam patet de
 boue, qui est brevis colli, & ergo fortis.

Q Væritur, quare collum sit concavum, et
 maxime in anteriori parte circa lin-
 guam?

Respondetur, quia ibi sunt duo me-
 tus, unus, deferens cibum ad membra nutri-
 tiua,

tina, ut ad stomachum, & ad hepar. Et ta-
 lis, secundum Medicos dicitur Isophagus, à
 ἰσὸς & γαστήρ Græcè, quod est comedere Latine.

Q Være arteria uocalis sit anulosa?
 Respondetur, quod est propter flexi-
 bilitatem, quæ producit bonam resonan-
 tiam.

Q Være pullus decollatus, diu mouetur, &
 homo decollatus statim immobilis est?
 Respondetur, quod pullus & similia ani-
 malia habent nervos strictos, & sic in eis
 spiritus motiuus moratur diutius post decol-
 lationem. Sed homines, & similia animalia
 habent nervos longos & amplos, & ergo
 spiritus ab ipsis cito recedit, & per conse-
 quens non possunt mouere corpus.

De Humeris & Brachijs.

Q Være homo habet humeros & bra-
 chias?

Respondetur secundum Aristotelem in
 Libro De Animalibus, Quod propter dela-
 tionem, & portationem oneris.

Quare brachia sunt rotunda?
Respondetur, quod hoc est propter maiorem uelocitatem motus & operationis. Quia talis figura motui est apta, ut patet per Aristotelem: Primo De Cælo.

Quare brachia sunt ualde crassa?
Respondetur per Aristotelem, Quod hoc est propter fortitudinē ad leuandū & ad portandū onera, etiā ad cōtingendū, seu pugillandum. Sic etiam ossa eorum sunt ualde crassa, quia ibi est multū de medulla, seu materia medullosa, ne cito corrumpantur brachia. Sed medulla in paruis ossibus non potest contineri ita bene, sicut in magnis.

Quare dolentes uel infirmi denudant, uel tegunt brachia, & etiam laborantes in agone?

Respondetur secundum Hippocratem in Libro Prognosticorū, Quod in talibus mors est propinqua, & est signum mortis, quia ibi est dolor maximus, qui facit brachiorum denudationem.

Quare

Quare in aliquibus infirmatibus brachia gracilia fiunt, id est, subrilia redduntur, ut in hydropicis, & phreneticis?

Respondetur secundum Medicos, Quia membra sibi compatiuntur, & ergo uno dolente, omnes humores ibi concurrunt in doloribus prædictis. Nam capite dolente, humores brachiorum currunt ad caput, & brachia gracilia fiunt.

Quare animalia bruta, nō habēt brachia?
Respondetur, quod habent anteriores pedes loco brachiorum, uel pro brachijs.

Aliter respondetur, & melius, quia omnia animalia habent organa aliqua ad pugnandum, & ad se defendendū. Ut lupus habet dentes, uacca, cornua, equi, pedes posteriores, uolatilia, rostra, & alas, sed solus homo habet brachia ad pugnandum.

De Manibus.

Quare solus homo habet manus, & animal ei simile, ut simia?
Respondetur, Quod manus est organū organorum

ganorum

ganorum, ut dicit Aristoteles De Anima, quibus maxime homo indiget. Quia multæ sunt operationes, quæ per manus fiunt, & non per alia organa.

Quare aliqui sunt ambidextri, id est utentes utraq; manu pro dextra?

Respondetur, quod est propter multitudinem caloris cordis, & propter sufflationem eius calidam, qui facit sinistram ita habilem, sicut dextram, & ergo tales homines, sunt procul dubio bonæ complexionis.

Quare Mulieres non sunt ambidextræ, sicut Viri, ut dicit Hippocrates circa Ultimam Particulam Aphorismorum, circa finem?

Respondetur secundum Galenū, quod hoc est ideo, quia calidissima mulier sana, frigidior est frigidissimo uiro sano. Et dicitur insignite sana, quia si febricitaret, tunc dictum esset uerum, quia in tali casu Mulier calidior esset uiro caliditate accidentali.

Quare digiti sunt articulosi?

Respon-

Respondetur secundum Aristotelem in Libris De Animalibus, quod propter aptitudinem ad recipiendum, & ad tenendum receptum.

Quare quilibet digitus, tres habet iuncturas seu articulos, & pollex tantum duas?

Respondetur, quod pollex etiam habet tres articulos seu iuncturas, sed tertius iungitur brachio. Et ergo fortior est, quam alij digiti, ut patet ex nomine, quia dicitur pollex, à polleo. Quia secundum Aristotelem, maioris est uirtutis, cum etiam maior sit in quantitate.

Quare digiti dextræ manus, sunt subtiliores, quam sinistræ, ut uult Aegidius?

Respondetur, quod propter calorem in tali parte dominantem, qui facit maiorem subtilitatem.

Quare digiti sunt crassiores ante cibum, quam post, ut dicit Albertus?

Respondetur secundum omnes Medicos, quod

Quod homo ieiunus, repletus est malis humoribus, & fumositatibus diuersis, quæ in grossant omnia membra, etiam digitos, sed cum illi humores sunt per cibum expulsi, sic digiti magis graciles fiunt. Et eadem de causa homo ieiunus est grauior, quam homo cibatus, ut patet expresse de ieiunantibus. Et potest reddi melior ratio, quia post cibum calor à membris exterioribus delegatur ad interiora, propter digestionem cibi, & ergo membra exteriora gracilia redduntur, sed post digestionem cibi è conuerso dirigitur ad membra exteriora, & ergo tunc ingrossantur.

Quare aliqui homines, sunt magis habiles in sinistra manu, quam in dextra ad aliquod opus faciendum?

Respondetur, quia in illis cor non influere facit dextro lateri calorem, sed plus sinistro, & etiam operatur in sinistra manu subtilitatem & gracilitatem.

De

De Unguibus.

Quare ueritur, unde generantur ungues? Respondetur secundum Galenum in Comento Prognosticorum, Quod ex fumositatibus resolutis, ingredientibus extremitates digitorum, quæ aere exteriori exsiccantur, & in cornu reducuntur.

Quare ungues Senum nigrescunt, & pallescunt?

Respondetur, quia tandem calor cordis deficit, quo deficiente, ipsorum pulchritudo deficit.

Quare homines iudicantur bonæ complexionis uel malæ, secundum dispositionem unguium?

Respondetur, quia ungues testantur de bonitate uel malicia cordis, ergo etiam complexionis. Quia si sunt rubei, testantur per cholericam bene temperatam, sed si aliquo modo sunt inclinati cum rubeo colore ad nigredinem, testantur sanguineam complexionem, sed si sunt crocei coloris uel nigri, testantur

stantur melancholiam.

Q^{uare} aliquando maculæ albæ apparent, siue generantur in unguibus?

Respondetur, quod nutrimenta unguium sunt diuersa reddita, quia aliqua pars phlegmatis est admixta, ergo ex tali phlegmate macula ista causatur.

Q^{uare} omne animal gradiens pedibus habet ungues, uel unguilas, uel aliquid proportionabile eis, ut patet in auiculis, solum curuos ungues habentibus, & in equis, quorum pedes subserrantur, & in alia regula secundum Aristotelem, quæ est uera, exceptis natantibus, ut patet in anse, uel in anate, quæ carèt huiusmodi unguibus. Quia naturaliter ungues sunt graues, & sic impedirent natationem.

Et responsio sic potest elici ex dictis.

De Pectore.

Q^{uare} pectus est concauum? Respondetur secundum Aristotelem, Quia ibi est sedes spiritualium membrorum,

brorum, quæ membra sunt nobilissima, ut cor, & pulmo, ut ergo ista custodiatur à læsione, necessariū est, ut pectus sit concauum.

Q^{uare} homo inter omnia animalia habet latissimum pectus, ut dicit Aristoteles?

Respondetur, quod spiritus in homine sunt debiliores & subtiliores, ergo requirunt regionem ampliolem, in qua possunt contineri, ut est pectus.

Q^{uare} pectora auicularum sunt rotunda & acuta?

Respondetur, sunt in continuo motu. Modo figura acuta & orbicularis, motui est apta, ut patet Quarto Physicorum.

Q^{uare} ea quæ diligimus, trahimus ad pectus?

Respondetur, quod prior locus cordis, est sub pectore. Ergo illa, quæ cor amat, ad pectus trahit, propter uicinitatem cordis, applicando amatum amanti.

Q^{uare} Mulieres sunt breuioris pectoris, quàm Viri?

e Respon.

Respondetur, quia in Viris est caliditas, quæ naturaliter sursum mouetur, superiora Viri incrassando, et ea ampliando. Ergo magnum pectus, est signum animositas, ut patet per Aristotelem in Physiognomia, ubi declarat hoc de leone, et tauro. Sed in mulieribus frigiditas dominatur, quæ naturaliter mouetur deorsum. Et ergo dicit Aristoteles, Quod Mulieres frequenter cadunt supra culum quia posteriora earum ingrossantur ex frigiditate descendente. Sed Vir frequenter cadit supra pectus. propter eius crassiciem.

De Mamillis.

Quare mamillæ sunt posite supra pectus?

Respondetur, quod pectus, est sedes cordis calidissimi. Ergo ibi mamillæ generantur, ut menstruum ad eas missum, calori cordis uicinum citius decoqueretur, et in materiam lactis conuerteretur.

Quare in alijs animalibus mamillæ, sunt infra pectus, sed in Muliere, sunt supra pectus?

Re-

Respondetur, quia Mulier est bipes, ergo mamillæ existentes infra pectus, impediret eius transitum, sed alia animalis, quatuor habent pedes, ergo ipsa non impediunt in eorum transitu, uel motu progressiuo.

Quare Viri non habent tam magnas mamillas, sicut Mulieres?

Respondetur, quia Viris non generantur menstrua, nec ibi est uas menstruo deputatum. Tamen dicit Aristoteles, Viri habent paruas mamillas, et Mulieres paruos testiculos.

Quæritur, quæ mamillæ sunt magis ualentes Pueris lactentibus, an paruæ, uel magnæ, seu mediocres?

Respondetur, quod in magnis calor est diffusus et dispersus, ergo ibi non est bona digestio lactis, sed in paruis est unitus et fortis, cum omnis uirtus unita, est fortior seipsa dispersa, et per consequens, ibi est bona digestio lactis, ergo paruæ sunt meliores, quæ magnæ, mediocres autem, sunt optimæ. Ex

quo omne medium, est optimum.

Quare tredecimo, & decimoquarto anno mamillæ Iuencularum incipiunt crescere, & ingrossari, ut dicit Albertus?

Respondetur per Aristotelem De Generatione Animalium, Quod ideo, quia tunc Puella efficitur pubes, & menstrua incipiunt augeri in ea, & fluere, ut dicit Aristoteles. Quia in eadem ætate, Puellarum crescunt mamillæ, & Virorum sperma.

Quare mamillæ Mulierum generantium abortum, id est Puerum, qui egreditur mortuus ex utero matris, ut dicit Hippocrates in Secunda Particula Aphorismorum, mollescunt?

Respondetur secundum Glossam ibidem, Quia tunc menstruum non fluit ad mamillas, à quo fœtus deberet nutriri, ergo tunc mollescunt.

Quare Mulier imprægnata, concipiens Masculum in utero, dextram mamillam habet duriolem, quam sinistram?

Re

Respondetur secundum Hippocratem, Quia Masculi concipiuntur in dextro latere Matris, ergo tunc menstruum fluit ad dextram mamillam, ipsam indurando.

Quare Mulieris imprægnantis lac fluens de mamillis, significat debilitatē fœtus.

Respondetur secundum Aristotelem, Quia lac, est proprium nutrimentum fœtus in utero. Et ergo quando lac fluit, signū est, quod fœtus non nutritur, & ex hoc utiq; debilitatur.

Quare dura mamilla indicat sanitatem in Puerο existente in utero?

Respondetur, quia menstruum, conuertitur in lac, & tale lac sufficienter nutrit fœtum, & ex hoc arguitur eius fortitudo.

Quare Mulier habet tantum duas mamillas, & aliqua bruta, ut porca, & canicula, habent decem, uel plures?

Respondetur, quia frequenter Mulier concipit Masculum unum, uel Femellam, & huic sufficit una mamilla, uel duæ. Sed

alia bruta habent multas scissuras, procreantes multos fetus, ergo habent mamillas, primo scilicet foetui, primam, secundo, secundam. & sic de alijs, per ordinem.

Quare tempore imprægnationis mamillæ sunt duræ, & alio tempore sunt molles?

Respondetur, quia tunc inflantur, & tumescunt sicut uterus, quia multa humiditas menstrualis fluit ad eas, quæ alio tempore manet in matrice, & expellitur per locum deputatum.

Quæritur, per quem modum lac mamillarum uenit ad matricem?

Respondetur secundum Hippocratem, ubi supra, Quod mamilla habet colligatiam cum matrice, & quasdam uenas, quas absint Obstetrices, tempore partus, & per illas lac fluit ad umbilicum Puerorum, & capiunt nutrimentum per umbilicum. Vnde aliqui dicunt, quod Puer existens in utero, nutritur per os, sed hoc falsum, quia si sic, tunc ster-

tercora emitteret etiã, sed hoc est falsum, quia non uidetur, ubi dimittuntur illa ster-cora.

Quare lac egrediens de mamillis spissum & crassum, & non multum, & fluidum, est signum Masculi in utero, sed lac tenue, est Fœmellæ?

Respondetur, quia Mulier gestans Masculum, est fortioris caloris, qui digerit ipsum lac inspissando. Sed in Mulieribus habentibus Fœmellam, non est tantus calor, ergo manet indigestum & aquosum, & fluidum supernatans, si ponatur in aqua.

Quare lac sit album, cum tamen menstruum sit rubeum, ex quo generatur?

Respondetur, quia sanguis non bene decoctus, recipit formam albam, ut patet de carne, cuius proprius color est albus.

Aliter respondetur, quia quilibet humor, qui in tali membro generatur, alicui membro assimilatur in colore, in quantum potest. Sed quia caro mamillarum est alba, ergo & hu-

mor lactis est albus.

Quare uacca, dat copiose lac, præ alijs animalibus?

Respondetur, quia uacca, est animal multum uorax. Et ubi multum recipitur de nutrimento, ibi multum generatur de menstruo. Quia non est aliud, nisi menstruum decoctum & dealbatum, ergo etiam in ea multum generatur de lacte.

Quare lac non sit sanum? ut dicit Hippocrates Secunda Particula Aphorismorum.

Respondetur secundum Glossam ibidem, Quod propter multas causas non est sanum, prima, quia quandoque coagulatur in stomacho, ex quo ulterius malus anhelitus generatur. Sed Hippocrates ponit remedium in loco allegato dicens, Si tertia pars aquæ admisceatur lacti, tunc non est nocuum, & hoc intelligitur de aqua fluuiali. Alia causa, quia lac aliquando in hoc stomacho acescit, & excoquitur, & iterum ex eo generatur mali humores, inefficientes anhelitum.

Quare

Quare lac, præsertim dolentibus caput non ualet?

Respondetur secundum Hippocratem, ubi supra, & secundum Glossam ibidem, Quia lac cito transit in multam fumositatem, & multum habet de materia terrestri, quæ fumositas ascendens, ipsum facit dolere.

Quare lac est conueniens nutrimentum Infantibus & Pueris?

Respondetur, quia est naturalis eorum cibum, & consuetus, quia etiam utero nutriebantur tali cibo, ergo est eis conueniens.

Quare lacticinium tempore partus uaccarum, sit bonum?

Respondetur, quia tunc lac est multum spongiosum, ergo tempore illo multas fumositates expellit, & quodammodo est purgatio illo tempore.

Quare lac in Mulieribus coeuntibus, destruit Puerum lactentem?

Respondetur secundum Aristotelem in Libris De Animalibus, Quia tempore coi-

tus, subtilior & melior pars lactis uadit ad uasa fœminalia, & ad matricem, & peior pars manet in mamillis, quæ destruit Puerũ.

Quare lac Mulierum fuscæ sit melius, quàm albarum?

Respondetur, quia fuscæ Mulieres, sunt calidiores alijs, & quia calor digerit nutrimentum sufficienter, & sic lac melius fit.

Quare in eadem mensa simul comedere lac, & pisces, sit prohibitũ à Medicis?

Respondetur, quia maxime disponunt ad lepram. Quia ambo sunt phlegmaticæ naturæ, tam lac, quàm pisces.

Quare auiculæ non habent lac atq; mamillas?

Respondetur, quia mamillæ impedirent eis uolatum. Etiam pisces non habent mamillas, uel lac, quia ipsi emittunt lactes, ut dicit Aristoteles in Libro De Generatione Animalium. Quia fœmella emittit polygram, & masculus superaddit lactes, sic eorum species æternæ sunt per successionem indiui-

De Dorſis.

Quare animalia habent dorſa?

Respondetur per Aristotelem, propter tres causas. Prima, ut deorsum esset uia neruorum à spina dorſi extensorum per totum corpus, ut patet sufficienter in suspensis, quia quando sunt lacerati, tunc adhuc nerui dependent in spina dorſi. Secunda causa est, ut esset custodia membrorum mollium, in corpore existentium, ut stomachi, hepatis, pulmonis, & sic de alijs. Tertia causa est, ut esset fundamentũ omnium ossium, quia uidemus, quod alia ossa, ut costæ, figurantur in spina dorſi.

Quare homo inter omnia animalia, habet dorſum latum ita, quod nullum animal, præter hominem, potest conuenienter iacere in dorſo?

Respondetur, quia pectori lato correspondet dorſum latum. Si ergo homo haberet dorſum acutum, sicut alia animalia, illa effect

esset indecens & inepta, dispositio ergo requiritur, quod habeat dorsum latum.

Quare homo iacens in dorso, habet horribiles uisiones?

Respondetur, quia tunc meatus, seu nervus phantasiæ est apertus, qui est in anteriori parte cerebri, & ergo tunc phantasia corripitur.

Vel alia ratio est, quia homo iacens in dorso habet se ita, quod humores perturbantur, & mouentur sursum, ubi & phantasia, & ergo phantasia perturbatur.

Quare malum est iacere in dorso?

Respondetur secundum Medicos, quia hoc disponit ad lepram, epilepsiam, maniam, & ad incubum. Vbi nota quod mania est infectio anterioris partis cerebri, cum priuatione imaginationis. Sed incubus in proposito, est passio cordis, cum aliquis se in somno suffocari putet, et putet aliquid iacere per seipsum, quod libenter remoueret.

Quare

Quare spina dorsæ, habet multos articulos, & multa membra, quæ apud Medicos Spondalia dicuntur?

Respondetur, quod propter flexibilitatem ipsius dorsæ, quia sine illis articulis flexiones fieri non possent, neque motus, ut patet per Aristotelem in Libris De Motibus Animalium. Et ergo dicentes, quod elephas non habet membra, dicunt male, quia tunc non posset se mouere.

Quare spina dorsæ in piscibus fracta, pisces cito moriuntur?

Respondetur, quia spina dorsæ in piscibus, est loco cordis. Modò cor est primum uiuens, & ultimum moriens, ut patet in Libro De Longitudine & Breuitate Vitæ. Ergo læsa spina dorsæ, pisces diutius uiuere non possunt.

De Medulla.

Quare læsa medulla, homo facile moritur?

Respondetur, quia Medulla uenit à cerebro

bro, quod est unum membrum principale, ut patet in duobus. Primo, quia medulla, seu nucha est alba, sicut cerebrum. Secundo, quia alia medulla non habent cutem, neque pelliculam. Sed nucha habet duplicem pelliculam, sicut cerebrum, scilicet primam matrem, et duram matrem. Et etiam circa spinam dorsi sunt quinque uenae, quae secundum Medicos dicuntur Haemorrhoides, ab Haematos Graece, quod est Sanguis Latine. Ideo medicum uidendum est de uenis haemorrhoidum.

De Fluxu Haemorrhoidum.

Quare aliqui Viri patiuntur fluxum haemorrhoidum?

Respondetur, quod sunt melancholici, ergo multum generatur in eis melancholia, quia frigidi sunt, quae primo mittitur ad splenem, scilicet ad propriam sedem melancholiae, et ibi propter sanguinis multitudinem retineri non potest, ergo mittitur ad spinam dorsi, ubi sunt aliqua uenae, quae

termi-

terminantur in dorso, et in collo. Et quando illae uenae ualde replentur sanguine melancholico, tunc aperiuntur uiae Naturae, et exit ille sanguis semel in mense, ut menstruae Mulieris. Et tales Viri per talem fluxum praeseruantur magis ab infirmitatibus, scilicet ab hydropisi, peste, et ceteris.

Veritur, quare Iudaei indifferenter patiuntur talem fluxum?

Respondetur Theologicè, quia ipsi tempore passionis Christi clamauerunt, Sanguis eius super nos, et super Filios nostros. Ergo dicitur in Psalmo, Percussit eos Deus in posteriora dorsi.

Aliter respondetur, magis naturaliter, quia Iudaei uescuntur cibarijs phlegmaticis et frigidis, ex quibus cibarijs generatur sanguis melancholicus, qui per fluxum haemorrhoidum expurgatur. Alia ratio naturalis est, quia dicit Aristoteles in Libro De Caelo et Mundo, Quod motus facit calorem, et calor digestionem, ut patet Quarto Meteororum.

*Cum Tunc
passionem
fluxum in
haemorrhoidum*

teorum. Sed Iudæi non sunt in continuo motu & labore, nec in conuersatione hominum. Etiam ideo, quia sunt in magno timore, quia timent nos ulcisci passionem nostri Saluatoris. Et hæc in eis frigiditatem faciunt, & impediunt digestionem, & ergo iterum in eis generatur multus sanguis melancholicus, qui in ipsis tunc tempore menstrui expurgatur.

De Corde.

Quæritur, quare cor & pulmo dicuntur membra spiritualia?

Respondetur uno modo, quod à spiritu, quia spiritus uitalis, in corde generatur. Sed illa responsio non uidetur ualere, quia sic hepar & cerebrum, erunt membra spiritualia, quod est falsum. Quia hepar, est membrum nutritiuum sed cerebrum, animatiuum. Sed tamen consequentia patet, quia spiritus uitalis generatur in hepate, & spiritus animalis in cerebro. Et ergo respondetur, quod cor, & pulmo, ideo dicuntur membra spiritualia

animalia, quia in eis recipitur spiritus & aer. Vel dicantur spiritualia, propter eorum impossibilitatem, respectu aliorum membrorum, ergo ipsa per quam pelliculam diuersa sunt ab alijs membris nutritiuum, ut à stomacho.

Quæritur, quare pulmo sit ita rarus, & spongiosus?

Respondetur, ut ibi aer melius possit recipi, pro cordis refrigerio, & expulsionem superfluarum fumositatum. Quia secundum Aristotelem in Libro De Inspiratione & Respiratione, Pulmo est flabellum cordis, seu uentilabrum. Et sicut follis inspirando inflatur, & expirando comprimitur, & contrahitur, sic simili modo pulmo inspirat aerem, dando refrigerium cordi, & inspirat, ne cor suffocetur per nimiam caliditatem aeris inspirati.

Quæritur, quare caro pulmonis sit alba?

Respondetur, quod propter eandem causam, quia est in continuo motu.

Etiam solet quæri, quare sola animalia habentia

bentia cor, habent pulmonem, & non alia?

Respondetur, quia pulmo non est membrum propter se, sed propter aliud, scilicet propter cor. Ergo si animal carens corde haberet pulmonem, tunc superflue & frustra esset, modo natura non permittit hoc. Quia Natura non deficit in necessarijs, nec abundat superfluis.

Quare animalia non habentia pulmonem carent vesica, ut dicit Aristoteles?

Respondetur, quia talia non recipiunt aquam potabilem, ut potum suum & cibum faciant feruere, sed propter temperamentum cibi, ergo caret vesica, et etiam urina. Ut patet in auiculis, quarum quaedam simpliciter non bibunt, ut falco, nisi, accipiter.

Quare cor sit in medio animalis?

Respondetur, quod ideo, ut aliquo modo omnibus membris influere faciat uitam, & ergo comparatur Soli, qui est situs in medio Planetarum, ut alijs Planetis influere faciat lumen. Et ergo Pythagorici, dicentes Caelum

lumen esse magnum animal, dixerunt Solem esse cor illius animalis.

Quare in solo homine cor collocatur in sinistro latere?

Respondetur, ut calor cordis temperet frigiditatem splenis. Nam splen est sedes melancholice, quae etiam in sinistro latere collocatur.

Quare inter omnia membra cor primo generatur? Ut dicit Aristoteles, Quod cor est primum uiuens, & ultimum moriens.

Respondetur secundum Aristotelem, in Libro De Inuentute & Senectute, Quia cor est principium & origo uitae, & omnium membrorum, & sine illo nullum membrum uiuere potest. Nota secundum Physicos, de femine in matrice retento, primo generatur quaedam pellicula, circundans ipsum semen post hoc generatur typus formatius, qui ex subtiliori sanguine primo facit cor, & de sanguine minus subtili successiue facit hepar, & de sanguine crasso & frigido

facit medullam & cerebrum.

Vare animalia parui cordis sunt audacio-
Qra, ut leo, quod est animal ualde ferox
 & audax?

Respondetur quod in paruo corde anima-
 lis, calor est bene adunatus & uehemens,
 & sanguis adueniens in tangendo ipsum, ci-
 tius calefit, & ad alia membra mouetur,
 spiritu calefactiuo mediante, quo audaciam
 eis tribuit.

Vare animalia magni cordis sunt ualde
Qtimida, ut lepus?

Respondetur, quia calor ibi est diffusus
 & dispersus, & non potest calefacere san-
 guinem ad ipsum concurrentem, & sic ti-
 mor ibi generatur.

Vare in corde magnorum animalium, ut
Qcercuorum & hominum, secundum Al-
 bertum, est quoddam os?

Respondetur per Aristotelem, Quod ideo,
 ut sit fundamentum motus continui ipsius
 cordis, quia secundum eundem in Libris De
 Motibus

Motibus Animalium, In quolibet motu est
 quidam fluxus & quies.

QVare cor continue moueatur?

Respondetur secundum Aristote-
 lem, in Libro De Motu Cordis, & per Ga-
 lenum & Aegidium, Quia ibi spiritus gene-
 ratur, qui est subtilior aere, qui propter ma-
 iorem rarefactionem quaerit locum amplio-
 rem, replendo concuuum ipsius cordis, ex
 quo sequitur dilatatio cordis. Et quia cor est
 terrestre, ergo cessante impulsione, partes
 eius cessant, & tendunt ad centrum. Et Ma-
 gister Galenus ponit experientiam de glan-
 de, si glans ponatur ad ignem, calor ignis e-
 ius humiditatem resolu. in fumum, qui est
 maior & rarior humiditate, & ergo maio-
 rem locum occupat, & sic non potest mane-
 re infesta, ergo ipsam eleuat, & facit eam
 ex igne saltare, & sic conformiter est de
 corde. Vnde nota, quod cor animalis est tri-
 angularis figuræ aliquo modo, & partem
 minore habet uersus sinistram, partem uero
 f 3 maio-

maiorē uersus dextrā, et in parte minori se cōtinue aperit, & claudit, & sic est in continuo motu. Primus motus, apud Medicos uocatur Diastole. Sed motus cōtritionis siue clausionis, uocatur diastole. Ex quibus duobus motibus fit pulsus in toto corpore, quem Medici in uenis arterijs sentiunt.

Quare animātia magni cordis sunt macra?

Respondetur, quia calor naturalis egrediens de corde, consumit humiditatem aquosam, quam humiditatem oportet conuerti in pinguedinē. Et sane frequenter Mulieres sunt pinguiore, quā Viri, quia habent multum de humido, & sunt humidioris cordis, quā Viri.

Quare caro à corde est cōpacta et spissa?

Respondetur, quia in re densa, & bene compacta calor fortiter recipitur, ut etiam patet in alijs.

Aliter respōdetur, ut cor sua caliditate tēperet frigiditāte cerebri, ideo est cōpactū.

Quare est cor calidissimum in toto

toto animali?

Respondetur, quia ibi est materia spissa & densa, & bene compacta, & calor fortiter recipitur in eo, ut patet in silicibus. Etā alia ratio est, quia cor sua caliditate temperat frigiditatem cerebri.

Quare cor est principium uitæ?

Respondetur, quia in eo generatur spiritus uitalis, qui est sedes uitæ. Vnde secundū Augustinū in Libro De Differentia Spiritus & Animæ, Cor habet duos uentres, scilicet dextrum & sinistrum. Dexter enim uenter plus habet de sanguine, quā de spiritu, qui spiritus generatur ad uiuificandum totum animal.

Quare cor sit rotundum, & habet figuram pyramidis instar?

Respondetur secundum Aristotelem, Quod figura rotunda non habet angulos. Et ideo cor est rotundum, ne materia corpori nociua ibidem possit retinere.

Aliter respōdetur secundū Aristotelem,

f 4 Quia

Quia figura rotunda est motui apta. Et ideo figura rotunda, secundum Aristotelem, metaphoricè Agonia dicitur, ab α , quod est sine, & $\gamma\omega\nu\iota\alpha$, angulus, quasi sine angulo.

Veritur, quare in solo corde per excellentiam fit sanguis?

Respondetur, quia sanguis est in eo, tanquam in proprio loco, uel tanquam efficiente, quod alij dicunt de hepate. Unde cor à nullo membro recipit sanguinem, sed alia membra ab eo.

Veritur, quare aliqua animalia non habent cor?

Respondetur, licet non habeant cor, tamen habent aliquid proportionabile cordi. Ut patet de piscibus & anguillis, qui spinas dorsi habent pro corde.

Veritur, quare, ut uidemus sensu, in brutis animalibus, ut in aubus, & pulis, capite ipsis amputato, cor adhuc pulsatur, & uiuit?

Respondetur, quia spiritus uitalis & di-

tius

tius manet in eo, quam in alijs membris eo, Quod cor, est primum uiuens, & ultimum moriens, ut dicit Aristoteles De Senectute Et Iuuentute. Ergo cor pulsatur, & plus mouetur, quam alia membra.

Veritur, quare omne animal carens corde, uel proportionali ipsi cordi, caret sanguine? ut patet in muscis.

Respondetur, quia cor, est principium sanguinis. Modo deficiente causa, deficit effectus.

Veritur, quare pulsus cordis, certius indicatur in dextro latere, quam sinistro.

Respondetur, quia calor cordis ibi facit maiorem habilitatem, & calorem, & ergo ibi plus sentitur, quam in sinistro latere.

Quare calor aliquando è medio deficit? ut patet in caducis, & epilepticis.

Respondetur secundum Constantinum, in Libro De Stomacho. Quod hoc fit ex defectu sui ipsius, & pellicularu, quibus co-

f 5 peri

peritur, quibus tūc infectis, cor ē medio deficit, & aliquando fit ex infectione membrorum uiciorum. Vnde quando ex orificio stomachi exit humor uenenosus, lædit ille cor, & membra sibi uicina, & tūc illa inducunt ē medio defectionem cordis. Notandum, quod secundum Aristotelem, Dispositio cordis maxime cognoscitur per pulsum cordis. Quia pulsus uelox, magnus & frequens cognoscitur, siue testatur de caliditate cordis, & de bona complexione. Et pulsus tardus & debilis testatur de frigiditate cordis, & malicia cōplexionis. Vnde Mulieres in quantū sunt sanæ, habent tardiores & debiliores pulsum, quàm Viri, & hoc etiam patet per alias causas, ut infra patebit.

De Stomacho.

Quare stomachus est amplus?
Respondetur secundum Aristotelem, in Libris De Animalibus, Quia in eorum cibis, ut in olla primò decoquitur, & digeritur, ut purum ab impuro separetur. Et ergo per

ergo per multitudinem cibi, Natura ampliatur stomachum.

Quare stomachus est rotundus?

Respondetur secundū Constantinū, in Libro De Stomacho, Quia si haberet angulos, tunc in illis cibis potius maneret, & sic homo nunquam febris careret, qui tamen humores eleuatur, & consumuntur, & non absconduntur, propter eius rotunditatem.

Quare caro stomachi sit multum nervosa & sensibilis?

Respondetur secundum Aristotelem, & Constantinum, Quia nerui sunt dilatabiles & extensibiles. Et ergo stomachus tempore repletionis dilatatur, & tempore famis restringitur. Ergo Natura sagax disponit nervosum stomachum.

Quare stomachus digerit?

Responde, propter calorem in eo existentem, quia calor prouenit à membris uicinis, scilicet ab hepate, et corde. Quia uidemus in fabrica arte, quod calor ignis separat arugina,

nea, ut scoriam à ferro, aurum à cupro, argentum à stanno. Sic digestione, per calorem fit separatio puri ab impuro, & talis digestio est quadruplex secundum Medicos.

Quare stomachus adiungitur hepati? ut patet sensu.

Respondetur secundum Constantinum, ut supra, Quia hepar est ualde calidum, ut ergo sua caliditate possit iuuare ad digestionem, igitur circumdat ipsum.

Quare communiter patiamur plus frigus post prandium, quam ante?

Respondetur, quia tunc totus calor uadit ad stomachum pro digestionem faciendam, & sic partes exteriores frigesunt calore priuato.

Quare post prandium immediate sit malum studere?

Respondetur, quia cum calor debet laborare pro imaginatione studij, tunc non laboraret pro cibo digerendo, & sic cibus permaneret crudus, Ideo secundum Medicos, Ho-

mo

mo prius debet spaciari post prandium, ad ceterum passus, uel secundum aliquos, ad mille.

Quare Mulieres, & maxime imprægnatæ, primo & tertio mense habent appetitum inordinatum, ad comedendum carbonem, cineres, & cætera?

Respondetur secundum Constantinum, ut supra, Quia quales sunt humores in isto stomacho illarum Mulierum, talia nutrimenta appetitum. Et quia in Mulieribus imprægnatis sunt putridi et corrupti humores, replentes stomachum, ideo appetunt similia, cum omne simile applaudit sibi simili.

Quare stomachus carnes ualde pingues tarde digerit?

Respondetur, quia tales carnes natant in stomacho. Modo optima digestio fit in profundo stomachi, ubi carnes pingues non possunt uenire. Et ergo tales sunt multum somnolenti, post esum pinguium carniarum, quia in eis digestio retardatur.

Quare stomacho infirmo, omnia alia membra

bra habent in se male, eo sano, melius sunt singula membra disposita?

Respondetur secundum Constantinum, in principio sui Libri, Quia stomachus colligantiam habet cum cerebro, corde & hepate, quæ sunt membra principalia, ergo ipso dolente, omnia dolent.

Aliter respondetur, quia impedita prima digestionem, alia digestionem impediuntur. Nam in prima digestionem, principium est in firmitatis, scilicet in stomacho.

Quare iuuenes citius esuriunt, quàm Senes?

Respondetur secundum Hippocratem, in Prima Particula Aphorismorum, et Galenum ibidem in Commento, Quod iuuenes propter tria cibo indigent, primo, propter incrementum, secundo, propter restauratiōem uitæ, tertio, propter cōseruationem uitæ.

Aliter respondetur, quod iuuenes sunt calidiores Senibus eo, quod iuuenes sunt frigidiores, et sicci, ut patet secundum Aristotelem, in Libro De Generatione Animalium. Er-

ergo calor in iuuenibus plus digerit, et per cōsequens plus appetunt.

Quare Medici præcipiunt, Quod existente appetitu comedendi, debet quis comedere?

Respondetur secundum Auicennam, Quod tolerare famem, est stomachum malis humoribus et putridis adimplere, quos attrahit ad se loco cibi. Ut patet per experientiam, cum ieiunamus, noctu habemus appetitum comedendi, sed sequenti die minime, ergo est signum, quod stomachus tūc est repletus malis humoribus, & maxime orificiū eius, quæ repletio non est uera, sed mendax est propter hoc. Suptomodico cibo, regreditur statim appetitus. Et ergo dicunt uulgares: communi Proverbio, Quod os est trifactor, quia licet fuerit corruptum malis humoribus, sumpto tamen cibo, reuertitur appetitus.

Quare consilium Medicorum est, Quod homo debet successiue comedere?

Respondetur secundum Auicennā, Quia stomachus nimium repletur, & tunc cibus supernabit in eo, quod est ualde periculosum. Alia causa est, sicut ligna multum frigida suffocant ignem, sic cibaria, suffocāt calorem naturalem. Et ergo optima medicina est, uti modestia, & temperamento in cibo & potu. Vnde Versus,
Esse cupis sanus, sit tibi parca manus.
Pone gulæ metas, ætas ut sit tibi longa.

Quare alio & alio tempore anni appetuntur alia & alia cibaria? Ut in hyeme carnes bouinæ & uaccinæ & porcinae, in æstate appetuntur carnes subtiliores, ut uitulina, agnina.

Responde, ideo, quia complexio uariatur secundum tempus anni, ut patet per Gilbertum, in Libro Sex Principiorum.

Aliter responde, & melius, quia hoc propter qualitatem ipsorum temporum, Quia frigus hyemis, facit meliorem digestionem. Quia uentres, calidiores sunt in hyeme pro
pter

pter frigus circumstans, ut dicit Hippocrates in Prima Particula Aphorismorum, & Aristoteles in Primo Meteororum.

Quare cibus nō debet esse nimis calidus, ut piper, & in Ziber?

Respondetur, quia cibus calidus adurit sanguinem, & disponit ad lepram. Sic e conuerso, cibus frigidus mortificat, & congelat sanguinem. Etiam cibus non debet esse nimis acetosus, quia ille cito inducit senectutem. Item cibus non debet esse nimis conditus, quia ille adurit interiora, & post illum cibum oportet potare multum, ut post alia cruda. Item cibus non debet nimis esse dulcis, quia dulcedo maxime constipat uenas.

Quare sit bona consuetudo, caseum comedere post prandium, & pira post omnia fercula immediate?

Respondetur, quia caseus ratione terrefrictatis & crassiciet tendit ad fundum stomachi, & sic deprimit carnes, & ille cibus digerit omnes alios, seipsum digerere non
g potest

potest. Sic etiam dicitur de pyris. Notandum de caseo, quod caseus recens, ceteris laudabilior. Sed caseus uetus, & siccus & salus est pessimus, cito faciens dolorem capitis, et hepatis constipationem, & quanto fuerit uetior, tanto & deterior. Vnde Versus, Caseus est nequa, na digerit omnia se qua.

Quare post pisces sit bonum comedere Noces? Ut dicit Metrista,

Post pisces, noces, post carnes caseus adsit. Respondetur, quia pisces sunt aliquando ueneni, quia sunt difficilis digestionis, & facile putrescunt, & corrumpuntur. Et noces iuuant digestionem, quia sunt mediocriter calidae. Alia ratio, quia quando sunt ueneni, ut dictum est, mox nux est remedium contra uenenum. Ergo pisces temperantur per noces, & sic sanum est, sumere noces post pisces. Sed tamen notanda est Regula de piscibus, quia pisces dicunt esse de aqua clara & petrosa, & non frigida & lutosus, nec quieta. Vnde Versus,

Hi

Hi currant per aquam mundam, claramque petrosam,

Sint cocti uino pisces, cum petroselino.

Et tales pisces minus nocent.

Quare nouus cibus multum nocet stomacho? Ut in festo Pasche, multi leduntur ex nouo cibo.

Respondetur, quia talis cibus nimis auide comeditur, ergo replet stomachum, & sic stomachus difficulter potest digerere istum cibum, & sic eius immoderata comestione multi moriuntur. Quia est regula Galeni, & Hippocratis, Quod gula interficit plures, quam gladius. Ideo summo opere ualet moderatio cibi & potus.

Quare sit malum differre in mensa, & paulatim diuersa cibaria comedere?

Respondetur, quia quando ultimum apponitur, tunc primum incipit digeri, & sic partes in digerendo non aequantur, & cibus decoctus corrumpitur. & hoc bene perpendunt Gallici, quia ad manus duo uel tria ferunt

cula comedunt. Est tamen notanda regula de ordine cibariorum, quia si plura habentur fercula, quorum quædam sunt subtilia in digestionem, sicut caro pullorum, hœdorum, uitulorum, oua mollia & subtilia, & huiusmodi, tunc illa subtilia debent præcedere. Sed crassa, ut caro ceruorum, porcorum, uaccarum, assatura porcina uel uaccina, oua dura in patella, fricta debent post comedi. Ratio est, quia si præponerentur, tunc ipsis cito digestis, impedirent digestionem aliorum, & tunc subtilia iam digesta uiolenter retinerentur, & in stomacho corrumperebantur, ex quo sequitur eructatio, nausea, fastidium, & dolor capitis, dolor uentris, & magna sitis. Et per cõsequens est ualde nociuũ, in eadẽ mēsa comedere lac, & bibere unum, qui disponũt ad lepram.

Queritur, quid melius est stomacho, cibus, uel potus?

Respondetur, quod potus citius digeritur, quam cibus. Quia cibus est magis ma-

terialis

terialis, quam potus. Ergo cibus faciliã digeritur.

Quare bonum est potare in prandio?

Respondetur, ut potus temperet cibum, & reddat eum aptũ digestionem. Quia olla repleta carnibus aut piscibus, si non habeat humiditatem, tunc sequitur illius pulmenti & oliã destructio. Et stomachus habet se, ut olla decoquens cibum. Ergo à Medicis est consultum, inter prandia potare.

Quare bonum sit cœnam dimittere se-

rotinam?

Respondetur quod ideo, quia post cœnam non sequitur motus, sic cibus non intrat profundum stomachi, sed remanet indigestus, & sic inducit nocumẽta. Et ergo bonum est, cœnam esse breuem & modicam.

Vnde Versus,

Cœna leuis, cœnaque breuis tibi sit. Quia magna

Cœna nocet, medicina docet, res est manifesta.

Et magna cœna, stomacho fit maxima pœ-
Ut sis nocte leuis, sit tibi cœna breuis. (na.

Q Vare stomacho ieiuno uinum bibere, sit
ualde insanum?

Respondetur secundum Auicennā. Quod
talis sobria potatio uini, dat magnum pericu-
lum in cerebro, & quandoque inducit mor-
bum caducum, uel apoplexiam.

Q Vare aquam frigidam multum bibere,
est periculosum?

Respondetur, quod unum contrariorum
expellit, & impedit reliquum, ut patet per
Aristotelem Primo De Generatione. Sed
quia aqua est summē frigida, ergo ueniens
ad stomachum, impedit digestionem, & ca-
lorem digerentem.

Q Vare bibere de nouo musto, sit ualde pe-
riculosum ipsi stomacho?

Respondetur, quia est indigestibile, ergo
multum inflat uentrem, & sic aliquo modo
prouocat differentiam, id est fluxum uen-
tris, sanguinem. Vnde Versus,

Impedit

Impedit urinā mustum, soluit cito uentrem.
Sed de uino bono bibere, est conueniens.

Vnde Versus,

Vinum sit clarum, uetus, subtile, maturum,
Ac bene lymptum, soluens, moderamine
sumptum.

Q Vare statim post prandium laborare, sit
prohibitum a Medicis? iuxta hunc Ver-
sum,

Post mensam pausa nec eas, nec stes sine
causa?

Respondetur quod huiusmodi triplex est
ratio. Prima est, quia motus post prandium,
lædit uirtutem digestiuam, & sic cibus indi-
gestus depellitur. Secunda est, quia motus
post prandium facit, ut membra crudum at-
trahant cibum, quod statim est causa ægri-
tudinis. Tertia est, quia motus facit cibum
descendere, antequam digeritur, & si ho-
mo inciperet ambulare post prandium,
tunc motus paulatim incipiet. Sed post cœ-
nam, motus est bonus, quia post cœnam ci-

to sequitur somnus, ergo parū est spectan-
dum, ut per hoc cibus intret profundum sto-
machi.

Quare de mane ante prandium sit bonum
spaciarī?

Respondetur, quod talis motus dat mem-
bra commoda, & cōgrua ipsi facienti, quia
calorem naturalem forficat, & facit de-
scendere superfluitates stomachi. Et ergo di-
cit Auicenna, Quod dimittentes exerci-
tium & motum, incurrunt heeticam. Et ille
motus patet in his Versibus,

Ante cibū perge, motus primus moderatus.

Post cœnam stabis, aut passus mille meabis.

Quare secundum doctrinam Auicennæ,
& Hippocratis, Vomere sit ualde sa-
num?

Respondetur secundum eos, Quia pur-
gat stomachū ab omni humore nociuo, nam
ibi expellitur materia passua, scilicet glau-
ca uel uiridis, quæ si in stomacho maneret,
febrilia induceret. Etiam secundum Au-
cennam,

*cœnam, Vomitus purgat oculos, purgat ca-
pit, & mundificat cerebrum.*

Quare somnus ualde fortificat stomachū,
& uirtutem digestiuam?

Respondetur, quia in somno uadit calor
naturalis interius, digestionem cōfortando.
Sed calor in uigilia, manet circa locum sen-
sum, & in toto corpore dispersus.

Quare homo patitur infirmitates, ut cibus
& potus à stomacho receptus, in eadē
qualitate & quantitate per inferiora expel-
lantur?

Respondetur, quod hoc est propter debi-
litatem uirtutis naturalis, scilicet appetitiuæ
uel attractiuæ, digestiuæ, retentiuæ & ex-
pulsiuæ, quæ infirmitas, lyenteria uocatur.
Nota differentiam, inter lyenteriam, dyari-
am, & dysenteriam. Vnde Versus,
Cruda lyē, simplex dyē, sed sanguine dyē.

De Sanguine.

Quare omnē animal habens sanguine,
necesse est habere hepar?

8 5 Respon-

Respondetur secundum Aristotele, Quod sanguis primo generatur in hepate eo, quod Hepar est sedes sanguinis secundum aliquos Medicos, et attrahitur à stomacho per quasdam uenas principales, à quo generatur talis sanguis.

Quare sanguis sit rubeus?

Respondetur, quia assimilatur mēbro in quo generatur, scilicet hepati, quod est rubei coloris. Etiam sanguis est dulcis, quia est bene digestus & coctus. & parū de terrefritate sanguini admistum, causa est falsedinis in eo, ut patet per Philosophum in Libris Meteororum.

Quare Mulieres, habent spissiores sanguinem, quàm Viri?

Respondetur, quod propter frigiditatem inspissantem. Frigiditas, ex illa natura condensat, coadiuuat, constringit, uel congelat, ut patet in Libris Meteororum.

Quare sanguis uenit ad totum corpus ab hepate, & per quem modum?

Respon-

Respondetur, quod per uenas principales, ut per hepaticam, cephalicam, medianam, & per uenas capitales, de quibus patet in Libro Aphorismorum.

De Urina.

Queritur, quomodo urina uenit ad uesicam, cum tunc uesica sit clausa?

Aliqui dicunt, quod sudando, & uidetur esse uerū, cum urina non sit mortificatiua, ut patet per Aegidium. Ergo aliter respondetur, scilicet quod semipellicula, quæ est in uesica, aperitur, & per eam intrat urina, et quia illa pellicula est duplicata, ideo è conuerso clauditur. Et dicit Theophilus, Urina est nuncius non fallax, quia testatur de sanitate, & a gritudine animalis. Ut dicit Hippocrates in Libro Aphorismorum, Quod homines habent mane, urinam albam, & ante prandium rubeam, & post prandium, candidam, & similiter post coenam. Et multi colores urinæ, de quibus nihil ad præsens.

Quare

*Hydropis
p[er] h[ec] ad
hepate
venas.*
Quare hydropisis uenit ab hepate?

Respondetur secundum Constantinum, Quod uirtus digestiua in hepate, non potest materiam crassam conuertere in quatuor humores, sed conuertitur solum in aquam, quæ tumescit, & inflat hominem, & maxime uentrem.

De Felle.

Quare animalia habent fel?

Respondetur, quod ibi recipitur humor cholericus, qui suo acumine multum inuadat uiscera, ad expellendum superflua, etiam inuadat ipsum stomachum, in digerendo.

Quare ictericia uenit a felle?

Respondetur, quia humor fellis est glaucus, & croceus. Igitur cum pori fellis obstruuntur, tunc ille humor non potest intrare sacculum fellis, sed miscetur cum sanguine, uadens per totum corpus, inficiendo cutem.

Quare equus, mulus, asinus & coruus, non habent fel?

Respondetur secundum Aristotelem, in

Libris De Animalibus, Quamuis illa animalia sic dicta, non habent fel in sacco, habent tamen fel dispersum per paruas uenas.

De Splene.

Quare splen est caro nigra? Ut patet sensu.

Respondetur secundum Aristotelem, in loco prius allegato, Quod splen causatur ex materia terrestri, id est ex materia nigra. Modo effectus assimilatur suæ causæ.

Aliter respondetur secundum Medicos, Quia splen est reseruaculum melancholiæ. Modo melancholia, est nigra cholera.

Quare homo habens magnum splenem, sit macer?

Respondetur, quia splen multam trahit ad se materiam, quæ debet transire in pinguedinem. Et ergo per oppositum, homines parui splenis, pingues efficiuntur.

Quare splen facit ridere? Ut dicit Isidorus, Splene ridemus, felle irascimur, corde sapimus, iecore amamus, & cerebro sentimus.

mus, ut etiam tangit Ebarthus Capitulo De Verbis,

Cor sapit, et pulmo loquitur, fel comouet iram. Splen ridere facit, cogit amare iecur.

Respondetur ualde naturaliter, quia sple atrahit ad se melancholiam eo, quod est proprius locus eius, quæ melancholia, est causa tristitiæ, & illa ibi consumitur. & sic deficiente causa, deficit & effectus. Quod autem melancholia, est causa tristitiæ, ut patet per Aristotelem in Proemio De Anima, et ergo illa consumpta, sequitur oppositum tristitiæ, scilicet gaudium. Et eadem de causa fel facit irasci, quia cholericus sunt iracundi, quia multum habent de humore fellis.

Et nota pro dilucido intellectu illorum, quatuor humores sunt in homine, scilicet sanguis, cholera, phlegma & melancholia, quorum quilibet, habet speciale reseruaculum, & membrum speciale, in quo reseruatur, & conseruatur. Vnde ex parte materiæ siccæ & calidæ, generatur cholera, quæ uadit

ad fel, ubi habet locum in quodam sacculo. Sed ex parte materiæ frigidæ & siccæ, generatur melancholia, quæ uadit ad splenem, tanquam ad suum receptaculum, secundum Medicos. Sed ex parte materiæ frigidæ, & humidæ, generatur phlegma, quod uadit ad pulmonem, tanquam ad suum receptaculum, uel secundum Medicos, Ad splenem. Sed sanguis, qui est nobilissimus humor, dicitur generari in hepate, & ibi uidetur suus proprius locus.

De Coitu.

Quæritur, quare cocunt animalia? Respondetur secundum Auicennam Secundo De Anima, super illam literam, Naturalissimum quidem operum in uiuentibus est, generare sibi simile in specie, quod fit propter conseruationem speciei. Quia si coitus non esset, omnes species dudum perissent.

Quæritur, quid sit coitus? Respondetur, quod coitus, est mutua actio maris & feminae, per instrumenta ad

*S. Et dicitur in
de anima de
coitu animalium
quod dicitur in
60 in fine de
coitu animalium*

ad talem actum deputata, ad seruandum speciem. Et ideo dicunt Theologi, Quod quando coitus non fit propter generationem sibi similem, tunc est maximum peccatum.

Quare coitus temperatus, sit conueniens saltem, quibus licitum est?

Respondetur secundum Auicennam, & Constantinum in Libro De Coitu, Quod coitus alleuiat corpus, & animam exhilarat, caput & sensum confortat, aufert multas agritudines melancholice, quia expellit fumum spermatis de cerebro, & expellit materiam apostematicam. Et ergo secundum Auicennam Tertio Canonis, Ex dimissione coitus aliquando causatur tenebrositas oculorum, & uertigo capitis. Vnde sperma Viri ultra debitum tempus retentum, conuertitur in uenenum.

Quare distemperatus coitus, & nimis asiduus, sit nociuus?

Respondetur, quia destruit uisum, & corpus exsiccat. Quia dicit Aristoteles Secundo De

do De Generatione Animalium, Luxuria est emissio puræ humiditatis, & cerebrum consumit. Et inducit febres acutas, secundum Auicennam, ut expertum est. Et maxime abbreviat uitam, secundum Aristotelem, in Libro De Longitudine & Breuitate uitæ. Et hoc declarat Albertus de passere, qui propter nimium coitum, tatum peruenit ad tertium annum.

Quare melancholicis & cholericis, et in uniuersum macris, ualde nocet coitus?

Respondetur, quia os multum exsiccat, cum ex se sint sicci ipsi, inducit siccitatem. Per oppositum phlegmaticis & sanguineis multum prodest coitus, ut dicit Auicenna, quia in eis multum de tali materia, quæ necessario à Natura expellenda est. Quamuis Aristoteles dicit, Quod omne animal pingue sit pauci spermatis, quia materia transit in pinguedinem.

Quare scemellæ animalium brutorum, non appetit coitum post imprægnationem?

h Respon-

Respondetur secundū Albertū, Quia tunc matrix foeminae est clausa, & mēstrua tūc sunt retēta, ergo appetitus circa illa cessat.

Q Vare tunc Mulieres, & equa, post impregnationem appetūt coitum? ut dicit Aristoteles in Libris De Animalibus.

Respondetur secundum Galenum de Muliere, Quod recordatio inuat ad coitum. Et quia Mulieres recordantur delectationem in coitu praecedenti habitam, & sic appetunt coitum.

Sed de equa respondetur, quia est animal multum uorax, quare habet in se multas fumositates distemperatas, ergo appetit aliud sperma eo, quod omne simile, appetit suum simile.

Q Vare repleto corpore, nō est coeundū? Respondetur secundum Aristotelem, Quia prohibet digestionem. Similiter nō bonum est uentri famelico, quia ille coitus ualde debilitat corpus animalis.

Q Vare non sit bonū, post balneum coire? Respon-

Respondetur, quia tunc pori sunt aperti, & calor per totum corpus est dispersus. Ergo coitus sequens balneum, maxime frigescit ipsum corpus.

Q Vare post uomitum, & post solutionem uentris, minime ualet coitus?

Respondetur, quia est ualde periculosum, facere duas purgationes in uno die, ut dicit Hippocrates & Galenus. Sic est de coitu, & solutione uentris, cum renes per coitum purgantur, & intestina per uomitum.

Q Vare animalia agrestia, in coitu sunt ualde furibūda? Quod patet in ceruis, qui tunc maxime clamant, & uociferant, ut etiam patet de Asinis, qui tunc solent insanire, ut dicit Constantinus ex autoritate Hippocratis.

Respondetur, quia tunc membra sunt maxime incensa ex appetitu Venereo. Natura laborat ad expellendum superflua, quae in sensu disponunt ad iram, & ad furorem, ergo post coitum sunt statim mansueta.

Q Vare in coitu est tanta delectatio?

Respondetur, quia coitus est opus de-
spectum in se, & totum malum, & ualde
immundum, ita quod omnia animalia natura
liter abhorrent illum actum. Et si non fuerit
tanta delectatio in eo, nūquam fieret actus
coitus, quia talis actus immundus est & ma-
liciosus. Et ergo natura in tali delectatione
sic libenter exercetur, ut species rerum pos-
sit conseruari.

Q Vare frequenter coeuntes non habent
tātam delectationē, sicut raro coeūtes?

Respondetur, quod fit propter tres ratio-
nes. Prima ratio est, quia meatus seminis est
nimis largus, & amplus, ergo semen non fa-
cit ibi moram, ex cuius mora inducitur dele-
ctatio. Secūda ratio est, quia illis semper co-
euntibus, propter cōtinuum coitum est pau-
citas seminis, & sic iterum non facit dele-
ctationem. Tertia ratio est, quia in illis ali-
quando loco seminis, emittitur sanguis cru-
dus, & indigestus, uel alia materia aquosa,
&

& quia haec materia non est calida, ergo
non facit talem delectationem.

Q Varetur, utrum coitus potest fieri per
os, scilicet quod animalia cōcipiant per
os? Ut dicunt quidam de cornicibus, quod
osculando se, rostro coeant, & concipiūt.
Et quidam dicunt, quod mustella concipit,
& parit per os.

Respondetur secundum Aristotelem, in
Libris De Animalibus, Quod ille sermo est
penitus falsus & fictus, quia licet columbae
rostris se contrectent, tamen ex hoc non
cōcipiunt, nec etiam sic coeunt. Etiam quia
mustella semper portat in ore foetū suū, de
loco ad locum, & ergo ipsi putant, quod pa-
riat per os. Vnde Aristoteles ita declarat, et
arguit. Quicquid intrat per os, haec digerendo consumitur. Sed si semina per os intra-
rent, tunc digerendo consumerentur, ergo,
&c. Maior patet, quia non est debilis in-
stantia, sed consequentia tenet in Darij.

Sed diceret forte aliquis, tamen beata Vir

go, concepit per aurem, scilicet per uerba, ergo etiam possibile est, quod aliqua Mulier concipiat per os.

Respondetur, quod hoc non fuit naturaliter, sed supra naturam, et miraculose, & de illa cōceptione nihil est ad propositum. Vnde dicit uenerabilis Dominus Albertus, Quid mihi de Theologia, cum Physicè loquor?

De Spermate.

Quæritur, unde generatur semē Viri? Respondetur, quod de hoc sunt diuersæ opiniones Medicorum, Philosophorum, & dicunt quidam, Quod sit humor superfluus quartæ digestionis. Et aliqui dicunt, quod sperma sit sanguis purus, à cerebro fusus, & est decoctum, & in testiculis dealbatum. Sed alij dicunt, quod sit superfluum secundæ & terciæ digestionis. Sed quia similia sunt, sudor, urina, sputum, phlegma, cholera, ergo dicit Aristoteles in Libris De Generatione Animalium, Quod sperma

sperma semper est superfluum ultimi nutrimenti, scilicet sanguinis, per totum corpus dispersi. Sed tamē præcipue diffunditur, & deceditur à membris principalibus, scilicet à corde, hepate, & cerebro. Et huius signū est, quia talia membra in digestionē uirtutis seminalibus maxime debilitantur, & ex illo patet, quod coitus sit minime proficiuus. Sed tamen aliqui asserunt, quod prædicta sunt intelligēda de coitu excellenti, sed non dico moderato. Notandæ sunt aliquæ uirtutes, quæ lucidè patent in his Metris, de moderato coitu. Vnde Versus,

Alleulat corpus coitus moderamine factus,
Quibus sit licitus, quibus nō ualde nociuus.
Quare semen Viri sit album, cum tamen semen Mulieris sit rubeum?

Respondetur, quod in Viris est album, propter magnam caliditatem, & est magis decoctum, quia in testiculis dealbatur, quorum caro est alba, sicut & caro mamillarum. Sed semen Mulieris est rubeum, quia

est superfluum secundæ digestionis, quæ celebratur in hepate. quia hepar est membrum rubeum, igitur, &c.

Aliter respondetur, quia menstruum, est sanguis corruptus & indigestus, ergo habet colorem sanguinis.

Quæritur, utrū sperma decidatur à membris, uel ab humoribus?

Respondetur secundum aliquos, quod à membris, sicut iam dictum est. Et hoc sic probatur, quia sensibilibiter uidemus, quod claudus generat filium claudum, & Pater habens cicatricem, generat filium habentem cicatricem, ut dicit Aristoteles in Libris De Animalibus, & hoc non fieret, si non esset decisio à membris. Sed tamen alij dicunt, quod decisio fit ab humoribus, quia sit ab ultimo nutrimento. Modo nutrimenti non est membrum, sed humor.

Sed ad primam opinionem, de patre truncato respondetur, quod Aristoteles Secundo De Generatione Animalium uult, Quod hoc fiat

fiat propter imaginationem Matris, tempore coitus.

Quare imaginatio Matris de Aethiopo, generat filium nigrum? & hoc, etiam est uerum de alijs opinionibus. Vnde refert Albertus Magnus, Quod quædam Regina, in coitu imaginabatur Aethiopem, prope lectum depictum imagine magna, & distorta, & sic concepit, & peperit filium nigerrimum.

Ad hoc respondetur secundum Auicennam, Quod imaginatio de casu, facit homines cadere, & de lepra, facit hominem leprosum. Sic etiã in proposito, imaginatiua est superior formatiua foetus. Et tale præcipit formale, quale scilicet imaginatum est.

Quæritur, utrum semen Viri ingrediatur substantiam, & materiam foetus?

Respondetur, quod utrunq; semē tam Patris, quam Matris, materia intrat substantiam embryonis. Quia ut lac coagulatum, intrat substantiam casei, ita habet se sperma, ut coagulum & menstruum, plenitudinem

habet laetis. Sed illa opinio non uidetur ualere, ergo respondetur secundum Aristotelem, & secundum alios Philosophos, Quod semen Viri non intrat substantiam foetus, quod probatur sic, quia sic materia, & causa efficiens coinciderent, quod est contra Philosophum. Tenet consequentia, quia semen Viri non intrat substantiam foetus eo, quod est principium efficiens ipsius Pueri. sicut domus structor est causa efficiens, & principium ipsius domus. Item alio modo probatur, Quia eadem est materia nutrimenti, & generationis, Secundo de Anima. Quia ex eisdem sumus, et nutrimur, ideo sperma non potest esse materia nutrimenti, secundum Auerroem.

Vnde secundum rei ueritatem respondetur, quod semina ambo clauduntur in matrice. Sed semen Viri disponit semen Mulieris ad receptionem formae, seu animae, quo facto conuertitur in humidum, & exaltatur per poros matricis, quod patet. Quia solum menstruum est materia foetus.

Quare

Quare matrix auide & cupide attrahit semen? Quia ut dicit Auerroes, secundum Colliget Capite Decimo, Fuit quaedam puella in balneo, ubi sperma iactum fuit, & illa Puella ab attractione seminis concepit, & peperit.

Respondetur secundum Auerroem, Quod matrix, & natura specifica attrahit ipsum semen, ut magnes ferrum, & agathes chalybem, sic attrahit ipsum ad suam perfectionem propriam.

De Menstruis.

Quare Mulieres habent menstrua? Respondetur secundum Medicos, Quia sunt frigidae respectu Virorum, ergo totum nutrimentum non potest conuerti in eius sanguinem, & ergo magna pars transit in menstruum. Quia in omni mense a qualibet Muliere eius aetatis, & sana expelluntur, quia ante tredecimum annum non fluunt, etiam dico sana. Quia aliquae Mulieres infirmae non patiuntur menstrua.

Quare
 Quod quare
 da
 hi
 per
 Quare
 ut
 dicitur

Quare menstrua fluunt à Mulieribus?

Respondetur, quia menstruum, est materia uenenoſa. Nā dicit Aristoteles in Generatione Animalium, Quod mēstruum recens & fluens, si tangit arborem, uel ramū arboris uirentem, talis arbor decreſcit, uel deficit. Item dicit Aristoteles, Si canis gustaret de menstruo, tertia die eſſet rabidus, & si muscæ tangantur ab ipſo, illo die moriuntur. Et ergo Natura ſagax, omni menſe expelli uoluit à Mulieribus menstruum, tantquam inimicum uitæ contrarium. Ergo reſtentam à Mulieribus ultra debitum tēpus, ſecundum Ariſtotelem, inducit peſſimas infirmitates, ſcilicet ſyncopem, & ecceſſum.

Quare ante tredecimum annum non fluūt menstrua?

Respondetur, quia Iuuentutis sunt calidæ ita, ſcilicet quod bene digerunt totum cibū. ergo menstruum in eis non generatur ante illud tempus, & per conſequens nō expelli-

tur,

tur, & hoc eſt uerum, niſi bonitas uel malicia complexionis impediatur.

Quare Mulieres, poſt quinquageſimum annum non patiuntur menstruum? ut patet in Metris.

Adde decem tres Mulierū menstrua cernis, Ad quinquaginta durat purgatio tota.

Ibi reſpondetur, quod Mulieres ueteres, ſunt ſteriles, ergo non habent menstrua.

Aliter reſpondetur, & melius, quia tunc Natura eſt debilis, & ſi poteſt ipſum expellere præ nimia debilitate, ergo generantur in eis maximæ quantitatis immundities, in una maſſa, & ſic efficiuntur ita immundæ, ut ſuo anhelitu inficiantur homines, & ergo tunc in eis tuſſis abundat, & alia mala. Ergo ſecundum conſilium Medicorum, abſtinendum eſt à talibus Vetulis.

Queritur, quare Mulieres taliter exiſtentes, ueneno non inficiunt ſemetipſas?

Respondetur, quia uenenum non agit in ſeipſum, ſed in aliud ſibi obiectum.

Ali-

Quod si
Cuius mō
pōtētia
uoluntatis

Non pōtētia
uoluntatis
habetur
in uoluntate
ſed in corpore
& uoluntate

Responſio
Philosophi

Aliter respondetur, & melius, quia consuetum est Mulieribus talē naturā habere, ergo eis nō nocet. Refert enim Albertus Magnus de quadā Puella, quæ in Colonia ad ipsum ducebatur, comedit omnes araneas nūl ei nocentes, sed fuerunt sibi cibus & piissimus. Et dicit Aristoteles in Libris De Regimine Principū, ad Alexandrū Regem, & narrat illi de quadā Puella, quæ in iuuentute fuit nutrita ueneno. Et de hoc dicit Commentator in Secūdo Physicorū, Quod quidā homines consueuerunt comedere uenenum sic, quod erat eis cibus quotidianus.

Quare Mulieres imprægnatæ non patiuntur menstrua?

Respondetur, quia tunc menstrū transit in lac, & in nutrimentum fœtus. Ergo Mulier imprægnata quoniā patitur mōstruum, hoc est signum abortionis.

Quare in tribus primis mensibus, menstruum Mulieris imprægnatæ adhuc fluit?

Respon

Respondetur, propter præuitatem, & nouitatem Pueri, quia adhuc non potest sumere totam materiam menstrualem.

Quare fœmellæ animalium brutorum, ut Quolucrum, & piscium, non patiuntur menstrua?

Respondetur per Aristotelem & Albertū, Quod in brutis gressibilibus menstruum transit in materiā pilorū, in piscibus, transit in squamas, & in anibus, in plumas. Et ex hoc considerādum est, sic esse uerum, quia inter bruta animalia fœmellæ frequenter magis sunt hirsutæ, quàm masculi. & fœmellæ pisciū, magis sunt squamosæ. & fœmellæ auium magis sunt pennosæ, &c.

Quare menstruum recipit nomē à mēse? Respondetur, quia est spaciū tēporis mensurandi motum Lunæ. Quia Luna motum suū perficit in uiginti nouē diebus, & quatuordecim horis. Modo Luna habet dominium in humidū, ut patet Secūdo Meteororum, Sed quia menstruum est humidū, ergo capit

capit denominationem à mense. Nam humidum crescit, Luna crescente, & ipsa deficiente, deficit.

Quare quædam Mulieres, diutius patiuntur talem fluxum, & quædam breuius, quædam per sex dies, quædam per septem, aliæ uero per tres, ut frequenter in omnibus?

Respondetur, quod primæ sunt frigidiores, ergo plus generatur in eis de menstruo, & per consequens longiore tempore expellitur, & aliæ sunt calidiores, ergo minus generatur, & in breuiori tempore expelluntur.

Queritur, ubi reseruatur menstruum ante fluxum?

Dicunt aliqui, quod in matrice, sed Auerroes hoc reprobatur, & dicit, Quod matrix, est locus generationis, sed tale menstruum, ad generationem nihil facit. Respondet ipse, sicut dicebatur de fluxu hæmorrhoidi, scilicet quod Quædam uena circa spinam dorsi

Matrix
locus
generat
no. 11

dorsi, ipsa menstua reseruat. Et huius signum est, quia Mulieres istæ, tempore menstrui maximum patiuntur dolorem dorsi, propter eius expulsionem à Natura.

Queritur, utrum menstruum, quod omnino tempore expellitur, & menstruum, de quo fœtus generatur, sint idem?

Respondetur quod non, quia primum est impurum, & male dispositum ad generationem, sed secundum est ualde purum, & clarum, & ergo sanguis ille est aptus generationi.

Quare Mulieres imprægnatæ tempore menstrui, generant Filios leprosos & imbecilles?

Respondetur, quia menstruum est uenenosum. Imo uenenosissima est mulier menstruosa. Modo ut patet in Libro de Causis, Causæ relucet in effectibus, etiã per Philosophum, Effectus gerit aliquam similitudinem suæ causæ, ergo ille natus male disponitur.

i Quare

Quare Mulieres non uniformiter, eodem tempore mensis, patiuntur menstrua? quia quædam in nouilunio, quædam in plenilunio, quædam in defectu Lunæ.

Respondetur, quod propter diuersas complexionones Mulierum. Vnde licet omnes Mulieres, respectu uirorū sunt phlegmaticæ, tamen Mulieres inter se sic se habent, quod una est magis sanguinea, alia magis cholericæ. Et quomodo quælibet lunatio, habet quatuor quadras, sic illæ habent quatuor complexionones. prima est sanguinea, secunda cholericæ, &c. Mulier sanguinea patitur in prima quadra, cholericæ, in secunda, melancholica, in tertia, & sic de alijs.

Quare Mulieres sanguineæ patiuntur fluxum menstrui in prima quadra?

Respondetur secundum Galenum in Libris Aphorismorum, & secundum Gilbertum in Sex Principijs, Quod omne tale, additum suo tali, facit ipsum magis tale. Ergo prima quadra Lunæ Mulieri sanguineæ au-

*Rogatus
An huc
verum.*

get

get sanguinem, ergo tunc sic expellitur.

Etiā respondetur, quod Luna noua recipit Iuuenes, quia tales sunt magis sanguinei, quā Senes, iuxta hunc Versum,

Luna uetus ueteres, Iuuenes noua Lunare

quirit.

Quare tam frequēter omnes Mulieres in fine mensis patiuntur menstruum?

Respondetur, quia generaliter omnes mulieres sunt phlegmaticæ. Modo ultima quadra, est phlegma.

Aliter respondetur, quod hoc est propter defectum, ergo in eis frigiditas operatur, ad multiplicandam illam materiam, & materia multiplicata tunc expellitur.

Quæritur, quare in tali fluxu Mulieres patiuntur dolores?

Respondetur, quia est similis dolori stranguineæ, id est proiectionis urinae paulatim & guttatim. Quia sicut stranguinea, quæ fit potu indigesto, uias urinales subtiles laedit, sicut contingit post balneum, sic etiam

i 2 materia

materia menstrualis est, quæ terrestris, & indigesta lædit vias, per quas digeri debet, & transit.

Q Vare post fluxum menstrui, Mulier facile concipit?

Respondetur, quia tunc melius est disposita ad conceptionem, quia est mundata à menstruis. Vnde legitur in Exodo, Cum Iudæi essent in Aegypto, breui tempore augebantur super Aegyptios. Huius nõ fuit alia ratio naturalis, nisi quod Viri Iudæi non coibant cum Mulieribus suis, nisi essent purificatæ & mundatæ à menstruo, quia tunc erant aptæ ad concipiendum.

Q Vare dolor Mulierum menstruosarum mutatur in pallorem?

Respondetur, quia tali tempore calor recedit ab omnibus membris exterioribus, ad membra interiora, ad iuuandum naturam, & expellendum menstrua, quæ priuatio caloris, facit pallorem in facie.

Aliter respondetur, quia menstrua sunt
crudi

crudi humores, ergo ipsis fluëtibibus, possunt decolorare faciem, & per consequens, inducunt pallorem.

Q Vare Mulier menstruosa abhorret cibum capere?

Respondetur, quia Natura plus laborat ad expulsionem mēstrui, quàm ad digestionem, ergo si caperet cibū, ille maneret crudus, ergo Natura sagax hoc non admittit.

De Sterilitate.

Q Vare quædã Mulieres sunt steriles, & non concipiunt?

Respondetur secundum Medicos, Quod propter multas causas. Prima est, quia aliquando ex parte Viri est defectus, scilicet quando Vir est frigida naturæ, quia tunc semē eius est ineptum generationi. Secunda causa est, quia semen eius est aliquoties a quo sum, non faciens morā in matrice. Tertia, quia semina Viri & Mulieris, non eandem proportionem habent, & si Vir est melancholicus, & Mulier sanguinea, uel si

Vir est cholericus, & Mulier maxime phlegmatica. Quia ut patet ex Primo De Generatione Animalium, & Secundo De Anima, Agens & patiens debent habere eandem proportionem, alias actio impeditur.

Recula.
Quare Mulieres pingues raro concipiunt?

Respondetur, quia habent matricem lubricam, per quam semen receptum labitur, nec retinetur.

Aliter respondetur, quia tales pingues habent orificia matricum ualde stricta ita, quod semen impeditur, & si intrat, tunc tarde intrat ita, quod semen medio tempore frigidum, & sic non ualet ad generationem, sed in materiam carneam resoluitur.

Quare Mulieres nimis calidae raro concipiunt?

Respondetur, quia semē in eis receptum extinguitur, & corrumpitur, ac si pauca aqua in magnum ignem funderetur. Ergo uideamus, quod Mulieres feruenter appetentes

tentes luxuriam & libidinem, raro concipiunt.

Quare Mulieres publicae, ut meretrices, non concipiunt?

Respondetur, quod est propter diuersa semina, ex quibus earum instrumenta concipiendi destruuntur, & lubrica efficiuntur ita, quod natura seminalis non retinetur. Vel etiam, quia unum semen destruit aliud ita, quod nullum ualet ad generationem. Unde Versus,

Versus.
Impedit & semen aliud simul & mediante,
Quo impedito, sequitur destructio prolis.

Item nota, ut patet per Albertū, Quod summum remedium est ad conceptionem, recipere matricem leporis, puluere aspersam, et purificatam in potu, quae a tota natura specifica operatur ad conceptionem.

De Conceptione.

Quare quaedam Mulieres concipiunt Masculos?

Respondetur secundum Con-

stantinum, & Aristotelem, Quod si semen cadat ad dextram partem matricis, tunc generatur masculus, quia hæc pars est calidior, & calor secundum prædicta operatur ad generationem Masculi. Ergo secundum Albertum, Quando dextera pars Mulieris maxime tumet, est signum Masculi in utero. Sed alij assignant aliam causam, scilicet quando semen Patris habet dominium super semen Matris, tunc generatur masculus, sed quando est e conuerso, tunc generatur foemella.

Q Vare quædam Mulieres concipiunt Foemellas?

Respondetur, quia semen est elapsum ad sinistram partem matricis, quæ est frigidior ratione splenis adiacentis. Quia splen cooperatur ad frigiditatem, & illa est causa foemellæ. Item, ut dicit Albertus, Quando Mulier post coitum iacet in dextero latere, concipiet Masculum, si autem in sinistro, concipiet Foemellam. Quia semina reclusa ad
illam

illam partem matricis fluunt, in qua Mulier iacet, & tunc talis foetus illic formatur.

Q Vare Mulier habet matricem?
Respondetur secundum Auerroem, in Libro qui dicitur Colligamentum, Quia est proprius locus generationis, et illa est sita in medio Mulieris. Quia sicut ad cloacam fluunt omnes immundiciæ ciuitatis, ita ad matricem fluit sanguis menstruosus & immundus.

Q Vare quædam Mulieres portant pueros longos & graciles, et aliæ portant breues & spissos?

Respondetur secundum Auerroem, ubi supra, & etiam secundum Galenum, Quia Puer formatur secundum quantitatem matricis. Sed quia aliquæ Mulieres habent matricem longam & strictam, ergo Pueri erunt longi & graciles, sed alij per oppositum, dicuntur habere matricem oppositam, ergo etiã Pueri per oppositum disponuntur.

Q Vare Mulier aliquando concipit gemellos?
i 5 mellos?

mellos?

Respondetur secundum Galenum, in Libro De Natura humana, Quia in matrice sunt septem cellulae, & receptacula seminis, & tot possunt naturaliter generari Pueri, in quot cellulas semina ceciderit, & diuisum fuerit. Quia tres cellulae sunt in dextero latere, & in illis generantur tres Masculi, & tres sunt in sinistro latere, in quibus generantur tres Femellae. Sed alia est in medio illarum, ubi Antiqui auctentici dicunt, Generari hermaphroditem, id est hominem habentem membrum utriusque sexus. Si ergo Mulier pareret ultra septem Pueros, hoc potius fieret miraculose, quam naturaliter.

Quare Gemelli sunt semihomines, & non ita fortes, sicut alij? ut dicunt Leges, ipsos pro dimidio homine in duellis depugnantes.

Respondetur, quia semine & materia, quae deberet transire in unum foetum, cecidit in duos,

quos, & ergo debilitatur, & secundum rei ueritatem, non diu sane frequenter uiuunt.

De Hermaphroditis.

Queritur, quomodo generantur hermaphroditae?

Respondetur per talem modum, quia in matrice sunt tres cellulae principales: una in dextero latere, alia in sinistro, tertia uero in medio, in qua semen elapsum, dicitur generare hermaphroditem per talem modum. Quia Natura semper tendit ad melius, ergo intendit semper generare mascululum, & nunquam Femellam. Quia Femella, est uir occasione natus, et monstrum in natura, ut patet in Libro De Animalibus. Ergo quandoque generatur Masculus, quo ad omnia membra principalia, sed tamen propter malam dispositionem matricis, & obiecti, & secundum inaequalitatem seminis, cum non posset perficere Masculum perfectum, sic generat Femellam, ut hermaphroditem. Et ergo dicuntur naturales, quod hermaphroditis sit impotens

impotens in membro uirili, ut patet per experientiam.

Quare Natura non disponit in eo duo membra uirilia, uel duo fœminalia, sed semper unum uirile, & aliud fœminale?

Respondetur, quia Natura tunc faceret aliud frustra. Quod est contra Aristotelem in multis locis, scilicet in Tertio De Anima, & Quarto Metaphysicorum. Ut dicitur, quod Natura nihil facit frustra, & Deus.

Quæritur, utrum ille sit habendus pro Viri uel Muliere?

Respondetur, consideranda est quantitas unius membri, per quantitatem alterius membri, & debet considerari, in quo membro sit potens in actu Venereo, & si secundum actum muliebrem, tunc est Mulier, si secundum actum uirilem, tunc est Vir.

Quæritur, utrum debet baptizari nomine Viri, uel Mulieris?

Respondetur, quod nomine Viri. Ratio est

est, quia nomina imponuntur ad placitum, quia nomina imponuntur ad placitum, et secundum nomen dignius debet baptizari.

Quia omnis Vir, dignior est muliere. Quia omne genus, præstantior est suo passo, ut dicit Aristoteles Tertio De Anima.

Quæritur, utrum debet stare in iudicio loco Viri uel Mulieris?

Respondetur secundum Regulam Iuris, Quod primo debet iurare, antequam admittatur ad iudicium, quo membro posset uti, & secundum hoc est admittendus, iuxta usum & potentiam illius membri. Et si uteretur ambobus membris æqualiter, tunc secundum sanctam Matrem Ecclesiam, est tolerandus.

Ex quo etiam quæritur, & soluitur tale Problema, Utrum ipse possit promoveri ad sacros ordines? Et respondetur secundum iam dicta.

De Monstris.

Quæritur, an Natura facit monstra? Respon

Respondetur quod sic, ut patet Secundo
Physicorum, quia si nō tunc priuaretur suo
fine, nam ex possibilibus semper intēdit pro
ducere id, quod melius & perfectius est,
sed tandem ex mala dispositione materiæ,
& influxu constellationis specialis non po
tens est perficere, & sufficienter produce
re intentum, ergo producit illud, quod po
test. Ut contingit temporibus Alberti, quod
in quadam uilla uacca peperit uisulum semi
hominem, tunc rustici suspicantes de Pasto
re, ipsi rei causam uariam imposuerunt, &
tandem ipsum cum uacca uolebant crema
re. Sed Albertus astronomiæ expertus, a
gnosceus rei ueritatem, ex cōstellatione spe
ciali hoc factum esse dixit, & Pastorem &
manibus eorum redemit.

Hæc sunt uerba Alberti, Vidimus, bicor
pora eorum in nullo erant coniuncta, ni
si dorso, & habebant duo capita, quatuor
pedes, quatuor manus, & ibant, ad quam
cunq; partem uertebantur. Verba Alberti,
Vidimus

Vidimus hircum, non habentem alios, nisi
pedes anteriores, & partem posteriorem,
scilicet culum, & traxit post se super ter
ram. Verba Alberti, Narrauerunt nobis
quod duo homines fuerunt in dorso coniu
cti, & erant contrariæ complexionis, &
cum unus fuit furibundus, alter fuit māsue
tus, & uixerunt per duos annos, & unus
prius moriebatur, alter uero tandiu super
uixit, donec & fetore infectus morieba
tur. quæritur, quomodo fiant hæc.

Respondetur, quod per talem modū, quia
semen funditur ad cellulas matricis, quod
pro generatione duorum sufficit, tunc for
te quandoque contingit, quod interstitium
pellis, mediās inter duas cellulas rumpitur,
& in dorso ramificantur, & coniungūtur
habentes duo capita distincta.

Quæritur, utrum sit unus homo, uel duo?
Respondetur secundum Aristotelem,
Respicendum est ad cor, unde quando sunt
duo corda, sunt duo homines.

Quare

Quare aliquando homo generatur cum magno capite, uel cum sex digitis in una manu, uel cum quatuor?

Respondetur secundum Albertū, Quod est propter superfluitatē, & nimiam abundantiam materiæ. Vnde quādo materia superfluit, tunc generatur caput nimis magnum, uel sex digiti, uel quatuor pedes, uel aliorū superabundantia membrorum, Sed quando materia deficit, tūc generatur membrum minus, quā deberet, uel pauciora membra. Et sic Albertus & Auerroës distinguunt, Secundo Physicorum, Quantitatem discretam, & continuam.

Quare Mulier sit monstrum in natura? Respondetur ex Secundo Physicorum, *Omne occasione natum, est monstrum, sed mulier occasione pducta est, ergo, &c.* Minor pbatur, quod Natura nunquā intendit generare Fœmellā, sed semper Masculū. Sed Natura generat quandoq; Fœmellam, propter materiæ malam dispositionem, ut prius

Sylle:
Eifony.

prius dictum est.

De Infantibus.

Quare quidam in totum assimilatur patri, quidam in totum Matri, quidam utriq; quidam neutri parentum?

Respondetur secundum Aristotelem, Si semen Patris, in totum superat semen Matris, etiam Puer in totum assimilatur Patri, si autem per oppositum, tunc Matri. Sed quandoq; neutri assimilatur, & hoc contingit uarijs de causis, quandoque ex dispositione primarum qualitatum, quandoque ex influxu constellationis cœlestis. Et sic refert Albertus Magnus exemplum, quod quodam tempore erat bona constellatio pro generatione porcorum, & generabatur homo habens faciem instar porci, secundum hoc producuntur monstra diuersimode.

Quare Pueri frequentius assimilantur patri, quā Matri?

Respondetur, quod hoc est propter imaginationem Matris de dispositione Patris

in coitu. Vnde ratioe fortis imaginationis,
de qua memoratur tempore conceptionis,
Pueri maxime attrahunt eius dispositionem.
Aut color est, ut superius patuit de Regina
imaginante imaginem nigram, quæ peperit
Filium nigrum. Et rursus patuit de quadam
Regina Aethiope, quæ tempore concep-
tionis imaginabatur de albiſſimo colore, &
tunc peperit Filium album. Et idem habetur
ex artificio Iacob, qui uirgas discoloratas
misiſit in aquas tempore cõmixtionis ouium.

Quare Pueri aliquando aſſimilantur auis,
& At auis plus, quàm Parentibus?

Reſpondetur naturaliter, quia uirtus Auo-
rum eſt impoſita in cordibus generantium,
& poteſt dici, quod fit aliquando ex ſimili-
tudine nutrimenti, & tunc fœtus formatur
ex ſimilitudine Auorum.

Quare membra Pueri ſunt diuerſis modis
diſpoſita, quædam molliora?

Reſpondetur, quod hoc eſt propter domi-
nium diuerſorum elementorum, quia offa
fiunt

ſunt ex materia terreſtri, ergo ſunt magis
dura. Sed medulla & cerebrum ſunt ex ma-
teria magis aquoſa, ergo ſunt magis molliora.
Sed ſpiritus uitales & animales generan-
tur ex materia magis ærea, & hoc intel-
ligitur de eorum membris, ex quibus reſul-
tant, ſicut hepar & cor, in quibus principa-
liter ſpiritus uitales exiſtunt.

Quare ſecundum uſum & curſum Natu-
ræ, Pueri exeunt uterum maternum in
nono mēſe?

Reſpondetur, quia tunc fœtus eſt in to-
tū perfectus, uel hoc ideo contingit, quia
tunc regnat planeta molliſſimus & beneuo-
lus, ſcilicet Iupiter, quia eſt amicus Natu-
ræ. Nam ſecundum Aſtronomos, ipſe eſt
calidus & humidus, & ergo temperat
maliciam Saturni frigidi et ſicci. Et ideo o-
mnes pueri generati in nono mēſe, ſunt ſa-
ni tam frequenter.

Quare pueri exeunt in octauo mēſe, tam
k 2 frequenter

frequenter moriuntur, & illi Pueri dicuntur foetus Lunæ?

Respondetur, quia Luna est planeta frigidus, habēs dominium in foetum, ergo sua frigiditate stringit foetum ita, quod oportet eum mori.

Q Vare Puer exiens statim flet?

Respondetur, quod propter subitam præparationē à caliditate ad frigiditatem, quæ frigiditas maxime lædit suam ténertatem. Sed alia ratio esse potest talis, quia tūc Pueri habent membra mollia, & tenera, quæ comprimuntur, cum exire debent per portam matricis strictam & angustam. Et præcipue cerebrum humidum, capite compresso de se facit stillare quosdam humores, qui patientes exitum per oculos, causa sunt fletus, & lachrymarum. Sed Theologi absignāt aliam causam, videlicet Quod hoc fit propter transgressionem primorum Parentum, & propter peccatum originale.

Q Vare Puer cum exit, ponit digitū in os?

Respon

Respondetur, quia Puer exiens à matrice, exit à calido balneo, ergo intrans frigiditatem, ponit digitum in os, propter defectum caliditatis.

Q Vare Mulieres asserunt, quod Puer clamans in utero, est malum signum?

Respondetur, quod est malum eo, quod non uiuus exit. Ergo dicūt Theologi, Quod dum Puer cognoscit se priuari Diuino intuitu, propter carentiam baptisimi, tunc clamat. Sed naturaliter respondetur, quod clamor est signum suæ passionis, quia si maxime non pateretur, non clamaret.

Q Væritur, quomodo Puer exit de utero?

Respondetur, quod primo caput exit, & si alio modo exiret, scilicet per crura, uel per brachia, tunc interficeret Matrem, & semetipsum.

De Foetu.

Q Væritur, quomodo foetus successiue generatur?

Respondetur, quod in primis sex diebus

k 3 Fcemi

*Causa fletus
est propter
transgressionem
primorum
parentum
et propter
peccatum originale*

intra Theologos.

Fœmina habent colorem lactis, sed in sex diebus sequētibz habent colorem rubeum, qui est color propinquus disposiōni carnis, & tunc transmutatur in materiam spissā sanguinis, et coagulati non fluentis, sicut massa carnea. Sed in duodecim diebus sequētibz post illos, materia condensatur, & consolidatur ita, quod posset suscipere fabricationem & formationem. Quia res fluida & humida non tenet impressionem, ut patet per Aristotelem, Secundo De Anima, sic singulis diebus usq; ad partum, aliter disponitur. Sed quomodo fœtus per singulos menses regatur per planetas, hoc patet alibi, scilicet in Boëtio. Et ille modus transmutationis seminis, patet in his Metris, Susceptum semen sex primis credo diebus, Est quasi lac, reliq; nouē fit sãguis, abinde Cōsolidat duodena dies, bis nona deinceps Efficiat totum tempusq; sequens, ortum.

Q Væritur, utrum fœtus stercus emittat, & mingat?

Respon-

Respondetur, quod non, et ratio est, quia non habet primam digestionem, quæ est in stomacho. Quia cibus non uenit ei per os, sed per umbilicum, & ergo non urinat, sed sudat. Quæ urina est paruæ quantitatis, & reseruat in quadam pellicula matricis, & in partu emittitur magna copia.

Q Være in fine imprægnationis, scilicet septimo, octauo & nono, mensibus, Puer facile exit?

Respondetur secundum Galenum, Quia quædo fructus sunt maturi, tunc ligamenta facile franguntur, & sic facile cadunt.

De Abortiuo.

Q Være Mulieres comedētes cibum infectum, puta carnes rancidas, &c. facile generant abortiuum?

Respondetur, quia in eis generatur semen infectū, quod anima abhorret, proicit ab ægro naturæ, scilicet à matrice, quia nõ est aptum pro forma nobilissima scilicet, & humana, quod ei anima infunderetur.

Quare

Quare corporea luctatio & saltus, faciunt abortiuum, ut aliqua Mulieres astute bene sciunt, & faciunt?

Respondetur, quia per talem motum ligamenta embryonis soluuntur, & per consequens sequitur abortiuus, quia materia diutius retineri non potest.

Quare ictus fulminis, & tonitru, faciunt abortiuum?

Respondetur, quia ille uapor est adustus, ratione cuius facile lædit materiam tenerrimam ipsius foetus, intras per poros matricis. Imo dicit Albertus, Si puer actu uiueret, in utero materno per fulmen & tonitru interficeretur.

Quare Mulieres iuuenes, & non uetula, propter causas prius dictas abortum faciunt?

Respondetur, quia corpora Mulierum iuuenum sunt magis rara, poris plena, & graciliora, ergo uapor fulminis citius corpora earum intrat procurando abortiuum in eis.

Sed

Sed Mulieres ueteres habent carnes crassas & compactas ita, quod uapores eas facile intrare non possit, ergo non sequitur talis actio in eis.

Quare multum gaudium facit abortiuum, ut uult Aristoteles?

Respondetur, quia tempore gaudij matris destituitur calore, & per consequens abortiuus efficitur. Eadem ratio est, quare timor facit abortiuum, quia tunc calor uadit ad cor, subeundo ipsi, derelinquens matricem.

Quare in principio imprægnationis, scilicet et primo, secundo & tertio, mensibus facile fit abortiuus?

Ad hoc Galenus respondet, Quod sicut fructus pomorum uel pyrurum in principio facile cadunt, quia ligamenta adhuc sunt mollia & debilia, ita etiam est de Pueri in utero.

Quare tempore imprægnationis adhuc medio, scilicet tertio, quarto, quinto, se

k 5 xto

xto, mensibus difficulter fit abortiuus?

Respondetur, quia tunc ligamenta plus sunt fortificata, uel solida, & per consequens non cito corrumpuntur.

De Varijs.

Quare aliquibus Mulieribus maior accidit dolor parturiendo, & aliquibus minor?

Respondetur, propter tres causas, aliquando propter fœtus magnitudinem, uel quia obstetrix est indocta. Etiam aliquando fit, quia fœtus mortuus est, quia tunc nō habet flexibilitatem, sed in exeundo est inflexibile. Sed dolor minor contingens, in aliquibus oppositum fit.

Quare homo non habet caudam, sicut alia animalia?

Respondetur, quia homo est animal, cuius proprium est sedere, sed hoc nulli aliorum animalium, caudas habentium, est proprium.

Quare balneatores, cum aqua frigida, & non cum aqua calida, expellunt calorem

rem de fornace?

Respondetur, quia illæ sunt qualitates contrariæ, quæ maioris ætionis sunt ad inuicem & sic calor in lapidibus melius repellitur.

Quare aqua calefacta magis congelatur, quàm frigida?

Respondetur, quod ideo, quia talis est magis rara, & per consequens magis dat ingressum frigiditati.

Quare homines sunt magis pingues & crassi circa uentres, quàm alibi?

Respondetur, quia maxima digestio est in stomacho. Ideo partes, quæ sunt magis propinquæ stomacho, magis impinguntur & crassæ fiunt.

Quare animal post coitum tristatur?

Respondetur, quia actus luxuriæ est in se turpis & inmundus, & sic omne animal abhorret talem actum, quia homines cum super hoc cogitant, erubescunt, & tristantur.

Quare ebrii non habent discretionem inter sapo-

sapores, sicut sobrijs?

Respondetur, quod caro linguæ, est multum poris plena, siue spögiosa, & in se multum capit de humiditate, & magis in ebrijs quàm in sobrijs. Ergo lingua repletur malis humoribus, ex frequëti potatione, & sic ex ista repletione caro linguæ repletur, quod organum gustus crassum fit. Quia gustus est uena linguæ, subtili carne substrata. Ideo propter ingrossationë medijs, id est ipsius gustus, potus ab ipsis ebrijs sumptus nõ perfecte sentitur. Quia ad debitam sensationem requiritur proportio debita medijs. Et ex illo elicitur causa, quare ebrij non habent perfectum modum loquendi.

Quare animalia melancholica, habent longas aures? Et quare huiusmodi homines habentes longas aures, quia plurimũ non sunt sapiëtes, sicut habentes breues aures? ut patet per Aristotelẽ in Libris De animalibus.

Respondetur, quod aures generantur ex materia frigida & sicca, quæ dicitur cartilago

lago, quæ est in potentia propinqua ad os, uel ad ossis generationë. Sed quia animalia melancholica, tali materia abundant, ergo habent longiores aures, ex quo habent materiam sufficientem, & abundantem, pro aurium generatione, & sic tunc aures abundantes generantur.

Quare prædicti sunt semifatui?

Respondetur, quia animæ sequuntur corpora. Nam si sensus corporis sunt subtiles, tunc anima exercet subtiles operationes, tam practicas, quàm speculatiuas, & per oppositum est, de corpore crasso.

Quæritur, quomodo anima intellectiua coniungitur Pueri in utero Matris? Scilicet utrum Pater generans disponit materiam, ad receptionem animæ intellectiua?

Respondetur Theologicè, Quod in materia sufficienter disposita, Deus infundit animam intellectuã. Et hoc idem uult beatus Augustinus dicens, Anima creando infunditur, & infundendo creatur.

Proble.

PROBLEMA
ta diuersa, & sane utilia.

OLVTIS, & addu-
ctis Problematibus de par-
tibus corporis humani, ex
uarijs dictis Aristotelis et
aliorum Philosophorum,
& Medicorum Codicibus dilucide electis,
sequuntur alia problemata utilia, quorum
primum est.

Q Vare lepores apertis oculis dormiunt?
Respondetur, quia habet oculos præ-
eminentes, et palpebras breues, & sic cū dif-
ficultate clauduntur. Alia potest esse causa,
quia sunt animalia meticulosa, ideo ut se cu-
stodire possint, apertis oculis dormiunt.

Q Vare corui non cibant pullos suos ante
nouem dies?

Respondetur, quia uident eos non esse e-
iusdem coloris, seu non conformes colori
suo, & ideo putant esse de alio genere, sed
tamen

tamen Deus omnipotens pascit eos, per il-
los dies, rore cæli. Vnde Psalmista, Qui dat
iumentis escam ipsorum, & pullis coruo-
rum, inuocantibus eum.

Q Vare ouis & columba, animalia sunt mi-
tissima?

Respondetur, quia carent felle. Et fel cō-
mouet ad iram, ut patet supra.

Q Vare aures habent testiculos introrsum?
Respondetur, quia si haberent eos
extrorsum, impedirent eorum uolatum &
leuitatem.

Q Vare auiculæ non mingunt?

Respondetur, quia illa superfluitas, quæ
deberet cōuerti in urinā, cōuertitur in pen-
nas, & patet, quia in pennis multa apparet
humiditas. Alia ratio est, quia sunt in conti-
nuo motu, & ergo multum humidum in eis
exsiccatur per aërem & uentum.

Q Vare oua oblonga efficiunt mares, &
obtusa femellas?

Respondetur, ut uult Hippocrates, Quia
calidi

calidi est, mittere à centro ad circumferentiam frigidi. Vnde si oua sunt oblonga, signum est, quod habent multum de calore, & ideo transeunt ad materiam Masculi. Quia in omni genere animalium, masculus est calidior fœmella, teste Philosopho. Si uero oua sunt obtusa, signum est, quod calor in eis est dispersus & remissus, & ideo tendunt ad materiam fœmellæ.

Quare melius auditur noctu, quàm in die? Respondetur secundum Aristotelem, Quia nocte maior est tranquillitas, quàm in die. Quia sol non ita bene eleuat uaporem noctu, sicut in die, ideo tunc medium est melius dispositum, & per ipsum melior fit motus, qui dicitur esse cum sono. Alia ratio est, quia in die plures fiunt motus aeris & soni, quàm nocte, qui se mutuo impediunt. Etiam nocte est magis silentium, quod est oppositum sono, sed quia opposita iuxta se posita, magis elucescunt, ideo quanto magis opposita sunt iuxta se posita, tan-

to se magis declarant.

Quare homo tactus sub asellis, citius ridet, quàm tactus in alio membro?

Respondetur, quia ibi est concursus plurimum neruorum, & quia etiam medium tactus, scilicet caro, est ibi subtilior, & ergo fit maior & subtilior sensatio. Et hoc est uerum, si talis locus non nimis tangitur, quia si fieret per excellens sensibile, tunc ibi non fieret talis deletatio, et quando sic tangitur, tunc ibi diffusio spirituum ex multis neruis ibi collectis, tandem uenit spiritus ad faciem, & sic inde causa est risus.

Quare lignum adustum, conuertitur in carbonem, & os adustum, uertitur in corpus album?

Respondetur, quia lignum ante eius adustionem est sufficiens humidum, et sic post adustionem acquirit sibi calorem, per accidens & ille calor, humidum in ligno totum consumere non potest, & sic remanet humidum post adustionem, & conuertitur in

corpus nigrum eo, quod humidum in ligno fuit satis viscosum, & non potuit ab illo igne in totum consumi. Os autem ex sua natura est frigidum, & sic tam modicum habens in se de humiditate, quæ adustionem & in totum consumit, & sic per accidens humido consumpto, os albescit.

Quare aliqui magis delectantur colore albo, & aliqui colore nigro?

Similiter respondendum est, ut supra.

Quare aliquæ Mulieres plus diligunt Viros albos, & aliquæ Viros nigros?

Respondetur, quod huius duplex est causa. Prima est, quia aliquæ habent visum debile, & istæ magis lætantur nigredine. Quia albedo propter sufficiens lumen, super naturam lucis, quam in se habet, magis lædit visum, quam nigredo. Secunda causa est, quia omne simile applaudit suo simili, sed quia quædam naturæ calidæ sunt, & istæ magis delectantur nigredine. Quia nigredo sequitur calorem. Sed quædam frigide sunt,

sunt, & istæ magis delectantur albedine.

Quia frigiditas est mater albedinis.

Quare animalia dormiunt?

Respondetur, quod propter necessitatem, quia ex longitudine diuersorum ætuum organa sunt fatigata, sed per requiæ quæ fit in somno, formantur, ut patet per Aristotelem, in Libro De Somno & Vigilia.

Quare studentes, statim post prandium uolentes studere, impediuntur per somnum, & non tempore solatiij?

Respondetur, quia cum aliquis dat mentem ad studendum, tunc calor naturalis egreditur introrsum à mēbris exterioribus, & sic per congregationem confortatur, et sic facit ascendere fumum cibalem, usq; ad cerebrum. Et sic causatur somnus per ingressionem fumi. Vel potest dici, quod ideo, quia cum uirtus animalis intenditur, tūc naturalis remittitur. Sed quando homo est in solatio, tūc per solatiū calor naturalis

diffunditur, & non permittit fumum ascendere ad cerebrum, et sic homo non dormit, sed dilatatur per totum corpus, & per consequens, solatium impedit somnum.

Quare post labores homines libetè dormiunt?

Respondetur, quod in labore calor disperditur, per cōtinuum motum ad membra exteriora, qui è conuerso post laborem ad interiora colligitur circa loca digestina, & facit digestionem, à qua sunt uapores, qui procedunt à corde ad cerebrum, & abstruunt meatus, per quos calor naturalis ad membra exteriora deberet diffundi, & sic frige factis, & crassis redditis istis membris exterioribus, ex frigidityte cerebri, tunc causatur somnus. Ex hoc patet, quod multum comedentes & bibentes, multum dormiunt, & diu eo, quod exinde resoluitur multus et magnus uapor, qui non potest bene digerì, & consumi à calore naturali, &c.

Quare multum dormientes, sunt malè dispositi

positi, & male colorati?

Respondetur, quod in somno colliguntur multæ humiditates, quæ in uigilia expelluntur, quæ non possunt in corpore consumi, & sic petunt cito eijci, & petunt per superficiè corporis, & præcipue ad faciem, & sic causam afferunt malæ dispositionis, seu mali coloris, ut patet clare in phlegmaticis, qui præ cæteris sunt longioris somni.

Quare aliquibus apparet in somno, quod comedunt, & bibunt aliqua dulcia?

Respondetur, quia & phlegma eleuatum stillat ad fauces & ad guttur, & tale phlegma quodammodo est dulce, igitur in eis hoc apparet.

Quare aliquibus apparet in somno, quod sunt in aqua, & submerguntur, & aliquibus, quod sunt in aqua, & non submerguntur, & hoc contingit maxime in phlegmaticis?

Respondetur secundum Aristotelem, quod huius causa est, quia quando materia

ria phlegmatica fluit ad superiora, tunc apparet illis, quod sunt in aqua, & submerguntur, sed quando fluit ad interiora, tunc apparet eis, quod euadunt. Alia potest esse causa, scilicet nimia repletio, seu ebrietas. Vnde cum homo est nimio cibo repletus, tunc fumi sursum ascendunt, & multiplicantur, & inde uidentur, quod debeant submergi seu strangulari. Si autem non potest tam maxime ascendere, tunc apparet eis, ac si euaderent.

Queritur, utrum aliquis possit causam somni afferre ab extrinseco?

Respondetur secundum Aristotelem, Quod sic, sed per istum modum, Quia si aliquis alicui remisse loqueretur ad aures sic, quod ipse excitaretur, tunc ex commo-
 motioe spirituum, in capite tonitrua fiunt, uel aliquod aliud simile, & sic de illo fieret eius somnium. Et sic saepe aliquis ex reuelatione Diuina potest habere somnium de Deo glorioso, ipsum in somno honorante.

Cui quidem Conditori totius uniuersi, Filioque Virginis illibatae condigna laus, & gloria, gratiarumque actio sit nunc
 & semper, per infinita secula seculorum.
 Amen.

MARCI AN-
TONII ZIMARAE SAN-
cti Petrinatis, Ad Ioannem
Castriotam, Ferradinae Du-
cem illustrissimum, Pro-
blematum Liber
Vnus.

MARCVS ANTONIUS
Sanctipetrinas Hydruntinus
illustrissimo Ferrandinae
Duci, Domino
Ioanni Castriota
S. P. D.

VI OPVS aliquod
Principibus dedicat
Dux illustrissime, in
Operis Praefatione,
multa de laudibus eorum,
relaxatis eloquentiae
habentis, prosequi
consueverunt, ut ea
potissimum ratione illos
in sui amorem alliciant,
atque obnoxios reddant,
quorum ego consuetudines
minime obseruare institui.
Vereor enim, ut si de tuis
laudibus agere uelim, idem
mibi obiciatur, quod illi,
qui apud Lacedaemonios
de Herculis laudibus age
re

re uoluit, Quis Hercule? scilicet
 aut minus de eo bene sentiat?
 Quis illum namq; non inter im-
 mortales Deos enumeret, colat,
 obseruet? Vt tu laudare uelis, La-
 cedæmonij subdiderunt. Tanta e-
 nim est uirtutum tuarū amplitu-
 do, tantus in omni bonorum ge-
 nere splendor, ut frustra quis præ-
 dicet, quib. sis institutus, aut quo
 ingenio polleas. Admirantur cæ-
 teri in te Naturæ & Fortunæ do-
 tes, quidam uero ex uirtutibus iu-
 stitiam, quidam prudentiam, aliij
 fortitudinem, & magnificentiā,
 ego autem unam præ cæteris ad-
 miror in te præcipuā charitatem,
 qua literatos amplecteris hac tem-
 pestate, qua ob bellorum impor-
 tunitates, pax una cum literis in-
 ter te uisa est. Inuideo Dux inui-
 dissime præscorum temporibus,
 apud

apud quos tāta erat Philosophorū
 autoritas, ut sine ipsa philosophia
 omnium laudatarum artium pro-
 creatrice, & quasi uirtutum om-
 nium Parente, neq; Respublica,
 neq; priuata constare posse ullo
 modo uideretur. Philippum Ma-
 cedoniæ Regem maximo gaudio
 affectum fuisse traditur, quod A-
 lexander Filius temporibus Ari-
 stotelis nasceretur. Quid de ipso
 Alexandro dicam? quippe qui tan-
 ta obseruantia Aristotelem Præce-
 ptorem coluit, ut omīsis reliquis
 muneribus, quibus ab eo fuit lo-
 cupletissimè donatus, Stagiram
 ciuitatem suam, à Philippo Patre
 suo dirutam, suis precibus instau-
 rauerit. Verum nullus hoc ætatis
 Princeps, qui Philosophos amet,
 nullus qui Philosophis faueat, te
 excepto. Quo sit, ut tibi maximè
 ista

6 M. ANT. ZIMARAE

istae Philosophiae reliquae reddantur obnoxiae, quippe qui nunquam Viris uirtute praeditis fauere desistas. Verum ne Opusculum nostrum, in caput, ut aiunt, exerescat, Libellum nostrum, de quibusdam quaestis ad utraque Philosophiam spectatibus, ex tempore editum, ob immensum beneficiorum tuorum erga me relatorum cumulum, gratitudinis erga te meae argumentum in praesentia suscipias, seueriora in posterum suscepturus. Vale.

Mar-

MARCI ANTONII ZIMARAE SANDIPETRINATIS Problematum Liber, Ad illustrissimum Ferrandinae Ducem, Dominum Ioannem Castriotam.

PROBLEMA PRIMVM.

VAM OB REM Sapiantum omnium iudicio, Seipsum cognoscere, omnium fere difficillimum habitum est?

An quia nihil cognosci potest, ignorata sua forma? Sui ipsius autem formam cognoscere, ut Philosopho uidetur, satis admodum difficile est. Atque homo Platonis autoritate aut nihil est, aut si quid fuerit, nihil aliud est, quam anima. An quia nisi actu reflexo, hoc fieri nequit? Reflecti

Primo De Anima, Cap. 4. Plato alibi de Anima.

8 M. ANT. ZIMARAE

flecti autem supra seipsum, maxime immaterialitatis est argumentum. Quippe à sensibilibus affectibus seductū oportet, qui se ipsum cogniturus est, hoc autem quā difficile sit, nemo est qui ambigat. An quia homo? quia homo intellectu uiuit. Hominis autē intellectus seipsū non potest capere, nisi post captum aliorum, hoc et perdifficile est.

II.

Propter quod Apollinis Pythij oraculo Socrates Græcorum omnium sapientissimus dijudicatus est? Cū Aristotelis sententia solum circa moralitatem negotiatus fuerit, de natura nihil.

An quia ad communem hominum communitatem magis expedire uidetur bene uiuere, quā speculari? An quia, ut Platoni uidetur, passim illud profiteri cōsuevit, Vnum scio, quod nihil scio.

III.

Cur homines præcipue de ingenio contendunt?

Tertio, de Antima Textu, Cap. 8.

Primo Pri-
mæ Philo-
phiz Textu
5. Primo De
Partibus Ani-
malium,
Plato in Apo-
logia.

Am

PROBLEMAT A. 9

An quia reliqua ex honorum genere, in alie-
na potestate constituta esse credunt? Quemad-
modum corporis dotes, Natura extrinseca ue-
ro bona, Fortuna imperio subiacent. Quo sit,
ut unusquisq; facile se uinci in talibus sinat, ut
pote non sui culpa, aut occasione contingenti-
bus. Ingenium uero, in nostra potestate consti-
tutum esse prorsus autumant. An quia animi
bona, cæteris præstant, idcirco de re præstan-
tiore contendere, naturale admodum est? An
quia communis est ista hominum ægritudo, ut
sapienti cuidam uidetur, quod quilibet creditur
se esse doctum plus, quā sit. Et cupit comple-
re omnia, quæ credit sine studio, & labore.

Rabi Mofse
in 25.

IIII.

Quam ob causam, cum omnes homines sci-
re contendant natura, pauci tamen admodum
scientiæ insudant?

An quia Virtutem posuere Dij sudore pa-
randam, ut Hesiodo placuit? An quia corporis
uoluptas, cui hominis natura maxime obnoxia
est, animum à ueritatis indagine distrahit? Ne-
esse autem est, ut qui animo uiuere cupit, Cor-
poris

m poris

Plato, in Phædone,
in Proœmio
Primæ Philo-
sophiæ

poris mortem, ut Diuino uideatur Platoni, me-
litur: An quia Natura hominis, multis modis
seruire cogitur? ut Aristoteli placet. Quo fit,
ut deficientibus admittulis, naturale desiderium
non deducatur in agere. nū enim nostra, per se
sufficiens est ad contemplandum.

V.

Ethicorum
Cap. 10

Propter quid, nuda esse philosophiæ prædicat?

An quia nuda est ueritas, nullusq; uerborum
color requiritur, ubi de ueritate agitur? Quis-
pe Sophistarum interest, de nominibus dis-
tare, ubi rerum sinceritas queritur. An quia
male philosophari? qui philosophiā nō propter
se, sed lucri, aut ambitionis gratia prosequun-
tur. An quia nudum à passionibus corporeis
oportet esse eum, qui philosophiæ uacare de-
siderat? Nam ut Aristoteli uideatur, Anima,
sedendo, et qui scēdo fit prudēs: An ungarū
opinione hoc firmatum est, iuxta illud Thusci

Physicæ Au-
scultationis.
Commēto 10

Poeta, Fouera & nuda uai Philosophia dice-
turb a diuili guadagno In tesa. quandoquidem
hoc rationi minime sit cōsentaneum. Facile
enim est Philoſopis, ditari, dū uelint quæ admodū
Thaletis

Thaletis Mylesij exemplo perficuum apparens

VI.

Propter quid, homines maxime in opinione
esse appetunt, ut nōnulli, pyramides alij, simula-
chra, signaq; & uaria sui fabricet monumetas

Secundo De
Anima Te-
tu 14.

An quia Omnia, ut Aristoteli uideatur, per-
petuum & Diuinum esse participare concupi-
scunt, secundum quod possunt? Inde prouenit,
ut si in esse naturæ non permanent, nituntur,
ut saltem permaneant in esse rationis. An quia
ad successorum excitamentum ita consuetudo
tulit, quo à Parentibus minime degenerare ui-
deantur?

VII.

Propter quid est, quod hominis desiderium
circa ea quæ Fortunæ sunt, in immensum crescit?

An quia, ut Senecæ uideatur, Naturalia de-
sideria finita sunt, quæ autem ex falsa opinione
proueniunt, ubi desinant, non habent:

Epist. 16. Ad
Luciliū

VIII.

Quam obrem Poetæ semper Principibus
aliquem sapientem familiarem cōstituant? quem
admodum Homerus Nestorē, Agamemnoni. Eu-
ripides Tiresiam, Creonti. Hesiodus Prome-
theum,

theum, Ioui. & Maro Achatem, Aeneæ.

Plato Episto-
la ad Diogenem

An quia Natura legita comparatum est, ut
Diuino datur cernere Platoni, ut Sapientia
potentiâ; in idem tendant. Semperq; ista duo
se inuicem affectant, persequuntur, congregantur?

IX.

Propter quid Homerus, cum de Legatis me-
minit eandem uerbotenus imperantis legatio-
nem significare facit?

An quia Legatorum interest, meram impo-
rantis uoluntatem, sententiamq; executioni
mandare? quare nihil addere, nihilq; subtrahere
oportere, certum est. An quia imperantis
mandatum, utpote sapientis per optime diges-
tum, absolutumq; esse praesumitur? quamob-
rem uariatur ordo uerborum, & tanquam per-
fectus, cui nihil deficiat, significari debet sapi-
entum, quippe quorum est, ut Philosopho uide-
tur, imperare, constitutionesq; atq; decreta ab-
soluta esse iudicare.

X.

Utrum Aristoteles in rebus difficilibus mirabili-
um breuitates

An quia mos sapientum est, uerba enere sen-
tentijs? An quia ut obscurus fiat, quatenus, ut
Expositoribus uideatur, ingenia rudia deterreat,
et a suorum Operu lectione secludat? An quia in
re difficili prolixus sermo de ueritate suspectus
redditur? Quandoquidem ueritas, consistit in
paucis. An quia, ut sapienti uideatur, in multi-
loquio plerumque contingit delinquere?

XI.

Quamobrem illustres in aliqua scientia Viri,
dum in aliquo errant, grauius errant minus
illustribus?

An quia proprii ingenij freti facultatibus, Sicut de eo as-
malde admodum a sensibus abstracti utitur? quare, ferunt Com-
necesse est eos falli. Argumento est Aucenna, mētor in se-
cundo Meta-
qui cum sua celebritate in philosophia dixit, phylisori 15.
Secundo col-
liger, Cap. 10
Hominem ex terra naturaliter posse produci.
Et maximus ille Auerroes, quem nulla lex po-
tuit persuasione conuertere, Vetula cuiusdam
uerbis seductus est, ut sibi persuaserit Pueillam
in balneo sine Viri commixtione posse concipere.

XII.

Quare scientes si iniusti euadant, magis ini-
iusti

iusti sunt minus scientibus?

Primo Politi-
corum.

An quia seuisima est iniustitia, ferre armis?
ut Philosopho uideatur. An quia contrariorum
una est?

Ex Aristotele.

Cur homo, qui à Deo eruditione præditus
est, animatum omnium iniustissimus sit?

An quia in genio, cogitationeque plurimum
ualet ad uoluptates, igitur et foelicitatem
rimatur maxime, atque per pensat. quæ nisi cum
iniuria, a se qui nemo potest.

XIII.

Quamobrem magis cupiunt uideri homines,
quam esse, et non uideri?

An qui a solus homo, honoris est particeps?
Quo fit, ut quilibet uideri bonus facile appetat.
laborem autem natura subterfugiat. Virtutes
autem non, nisi labore consequimur. An quia
Sophistarum natura hæc est, ut Philosopho ui-
detur, ut cupiat magis uideri, et non esse. quam
esse, et non uideri? Ceterum pauci admodum
sunt, qui uirtutes ipsas uere assequantur.

Primo Hellen-
eborum.

XIII.

Propter

Propter quid quidam in adulescentia, Fæ-
minas, dum sunt autem consistentes, aut in pri-
mo senio, Mares procreant?

An quia nimis coeuntibus, refrigescit semen?
Quare cum in ætate consistentia, et primo
senio minus coeant, calidius est eorum semen,
quod Marium est productiuum.

XV.

Cur Pueris coeuntibus, cum genituram non
emittant, contingit delectatio?

An quia, ut Philosopho uideatur, Ex spiri-
tus emissionem pruritus, et titillatio accidit?
Quemadmodum in adultis, ex seminis emis-
sione consistit contigit.

Primo Degen-
eratione A-
nimalium Ca-
pitulo 24.

XVI.

Quam ob causam frequenter coeuntes mi-
nus delectantur?

An quia ex ipsa coitus frequentia contigit,
semen, et spiritus diminui, et refrigescere? Qua-
re non ita pruritiuum, neque titillatiuum est semen,
quod delectationis causam, asserunt Philosophi:

XVII.

Propter quid plus lædit inmoderatus coe-

tus quam immoderata phlebotomia?

An quis spiritu plenus est semen, & magis proximum naturæ membrorum dispositum nutrimentum, quam sanguini? Quippe, ut Galeno uidetur, Substantialis est membrorum causa, sperma. et ex ipso corpus augetur, ac nutritur, ac quemadmodum esuriens, magis leditur ex panis, quam ex farina subtractione. Sic corpus, debilitatur magis ex feminis ablatione, quam ex euacuatione sanguinis.

XVIII.

Quam ab causam, qui prolixiori sunt admodum pene, cogere nequeunt?

An quia per longum procedere semine interstitium, necesse est spiritus exhalare. Quapropter frigidum, & prorsum generationi ineptum red datur necessario.

XIX.

Propter quid corpulenti, in coitu parum seminis emittunt, & frequenter steriles sunt?

An quia talibus semen, in corporis alimentum transit? Nam eadem ratione, ut Philosopho uidetur, Corpulentæ Mulieres parum menstrui

excre

excrementi eijciunt:

XX.

Quam ob causam Mulieres, æstiuo tempore, Mares uerò, hyberno, ad Venerem sunt promptiores?

An ut Philosopho uidetur, Quia testes eo tempore magis demittuntur, et flaccent, quam per hyemem, eum qui cœubi, urus sit, retrahat ac suscipiat illos, necesse sit.

An quia naturæ calidæ, præ nimio calore æstiuo temporis æstuant, collabunturque frigidæ uero, refrigerant, et uigent. Est autem Vir calidus, & siccus. Mulier frigida, & humida. Ergo Virorum tunc uires, infirmantur. Mulierum, corroborantur, & uigent per compensationem qualitatis contrariæ. Eadem ratione, Animalia frigidæ naturæ, ut Galeno uidetur, hyberno tempore frigiditate aeris opprimuntur, ut qui mortua in cavernis accubantia reperiantur. & qui insensibilia, & nullum motum habentia, quædam uero ibidem percutiuntur, unde pauco admotum, ut nullum extrinsecum tunc, alimentum intrinsecum, quæ tunc superueniente calore reuiuiscunt.

m 5 XXI.

Prima Particula Aphor. Cōmento 15.

Primo De generatione Animalium cap. 20.

Particula 4. Problematis.

Prima Particula Aphor. Caput 15.

XXI.

Cvr Pueris nomina septimo die imponere consueverunt?

Septimo De
Historijs.
Animalium
Capite 12

An ut Philosopho uideatur, Quoniam ante septimum diem plures intereunt? quo fit, ut tunc nomina imponantur, tanq̄ saluti Pueri magis credamus.

XXII.

Quamobrem præ cæteris animalibus hominem maxime superbit?

Philosophus
3. De Anima,
Textu 37

An propter uariam, & multiugam cognitionem? Siquidem, ut Philosopho datur cernere, sunt omnia sensibilia, per sensum omnia intelligibilia, per intellectum. quare quid restat, quod eius cognitionem subterfugiat? An quia nexus uidetur esse Dei & mundi? Mediæ quippe nature est, quæ intentio æternitatis & temporis constituta esse creditur. An quia cæteris animalibus imperat, omnia hæc caduca, ad sui uidentur redacta fuisse arbitrium? An quia illud respondebo, hominis superbiam ex sui ignoratione provenire? Quippe si se inter stercus, & urinam conceptum fuisse reminisceretur, si se nudum in lucem prodijisse, animaduerteret, si se

Hermetis sententia.

sum miserijs, & laboribus uitam ducere perperderet. si tandem se mortis uinculis astrictum pensitaret, non uiti superbiret.

Ex Aristotele.

Cvr homo maxime aliud intelligat, aliud faciat?

A. uia contrariorum eadem scientia est? An quia mentis officium, complura contingit, appetitus, in unum tantummodo proficiat? Atqui homo, mente magna parte uiuit, ratione bestię, appetitu, ira, cupiditateq; ducitur

XXIII.

Quam ob causam, cum secundum intellectum quædam bona esse iudicamus, illorum tamen opposita plarūq; prosequimur? iuxta illud Poetæ, Video meliora, prboq; Deteriora sequor:

An ex naturali plenitudine libertatis uoluntatis apte potest indiscriminatim, ut subtilib. uidetur, in oppositos actus? ut eis medijs libera etiam est in oppositus, obiecta, in quæ tendit. huius uoluntatis, præter uoluntatis naturam non oportet aliam querere rationem, & causam indisciplinati. siquidem est, omnium querere causas.

Scotus 1. Sententiarum, distinctione 30
Quest. 1

Nona

Primo Posset
forum & 8.
Physicorum
Textu 15.

Auerroes 12
Methodo 2.
39. & 16.
Terrio Ethicorum
Cap. 5.

1. Ethicorum
Cap. 39

Ad Rom. Ca
pit. 7.

Sapiens 1. Sa-
pientia 9

Nam ut Philosopho uidetur, Principiorum non est altera causa: An peripatetice respondebo ex corporis connexione prouenire uoluntatem nostram, non semper confirmari ratione? Quod argumento abstractorum intellectuum corroboratur, siquidem in eis non est aliud uoluntum, & aliud intellectum. Quo fit, ut Incontinentes secundum concupiscentiam agere dicantur, ut Aristoteli placuit, non intellectu, aut uoluntate. apparet enim aliud quiddam, praeter rationem, illis inesse, quod repugnat, resistitque rationi. Ut enim resoluta corporis partes, si ad dexteram mouere uelis, in sinistram feruntur. sic et in animo in contrarium feruntur, in continenciam appetitus uoluntate. Ad stipulatur huic sententiae aurea illa Apostoli auctoritas dicentis: Denicio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captiuum me ducentem in legem peccati, quod est in membris meis. Quare sapienter dictum est, ut a caelo emanauit, Corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam:

Ex Aristotele,

Cur omnium animantium homo, prudentissimus est?

Utrum Quia capite minimo est, scilicet ad suicorporis proportionem? ut Philosopho uidetur, in Problematibus. An quia Natura, perfectissima est. & ob eam rem, uirtutum habitus in eum conspectiores continentur? An quia solius hominis sanguis, tenuissimus est, ac mundissimus sanguis? quippe natura causa est, cur per multa animalibus ueniant. tum per mores, tum etiam per sensum. ratio est materia enim totius corporis est. Quippe cum alimentum, materia sit. sanguis autem, ultimum alimentum, habeatur. facit igitur, ut plurimum differenti existat, si calidus, aut frigidus sit. si tenuis, aut crassus. si turbulentus, aut nitidus. An quia ex sui constitutione, perfectissimum obtinet sensum tactus, quod experimento comprobatur in ipsis hominibus. Quippe qui molles obtinent carnes ac uenae & acrimoniam ingenij possident. quorum uero crassior, ac callosior fuerit cutis, hebetudine & tarditatem. Quapropter hominis semper a iura, maxime ad prudentiam sapientiam;

Particula 10.
Problemate 3.
Comento in
Libros De
Historijs Animalium cap.
1. Lib. 3. De
Natura Animalium. cap. 19.
Secundo De Partibus Animalium, cap.
4. Et Auicenna in Capite De Viribus cordis, Tractatu 1. cap. 8.
Secundo De Anima, Textu in tercio. De Partibus Animalium, cap.
4.

Ratio Themi
rij ibid.

tiq; uidetur idonea forte ratione. quod in mollē corpore primus, maternusq; spiritus animæ facilius funditur, et libētius expeditiusq; discurrit contra durities, et crassitudo obturat, oppilat turq; et ergo repagulo sunt. ut purus, & liquidus trāsmittatur. Et enim omnib; sua cuiq; portio spiritus, ad functionem, et ministerium, iributa est. quo circa fieri contrā, ut à prima anima, qui præcisi, abiunctiq; uideantur.

XXIII.

Qvam ob causam, Mulieris ingenium, in bonis ueptum, in malis uero, promptissimum est. Quod & Euripides in Medea sentire uiderur, *Καὶ περὶ καμὲν γυναῖκες εἰς μὲν ἑαδ' ἁλοῦ ἀμύχανῶτά τ' αἶ, κακῶν δ' εἰς πᾶν τῶν, σοφῶτά τ' αἶ.*

Secundo De
generatione
Animalium,
Cap. 3. & 7

An propter priuationem, quæ cum sui natura uidetur esse connexa? Nam ut Philosopho datur cernere, Fœmina est, qui Mas Lesus: Priuationis uero ea conditio est, ut semper malum molatur, atque perniciem machinetur.

XXV.

Primo Physi-
cæ Consulta-
tionis, tex. 8.

Qvam ob rem aiunt, primum Mulieris conuulsiuum fore eligendum.

Verū

Vtrum quia, quemadmodum in rebus ratione carentibus, cernimus à superiori Autore in proprios fines, dirigi earum actiones, & motus? Namq; uerissimum puto, quod dicitur, prouidentiam fuisse. quæ et turpi, desiderium honestatis, & egeni opulentia, quantum sit satis, iniecerit. Sic et Mulieris intellectus, & si boni ueriq; rationem non capiat, ad talia tantum capescenda, ab infallibili ueritate plerumq; dirigitur. Consilia uero, quæ propria indagne ipsa molitur, tanquam inualida, & quàm pluribus erroribus infecta relinquenda esse conspiciuntur.

XXVI.

(tur Viris?)

Utrum muliereres, corporis cultu magis delecta An quia Mulierum natura, imperfecta est Quo fit, ut suæ conditoinis defectum, artibus beneficis supplere contendant, atque nitantur. Natura siquidem comparatum est. ut turpe, pulchrum, & honestum appetat, & prosequatur. An quia Mentis decore carentes, corporis ornamento forsus uacare coguntur

XXVII.

Propter quid raro longus, sapiens est Vtrum quia corporis prolixitas, est ex

excessu caloris humiditatisq; exuberantia proficiunt, atqui ut Sapientibus uidetur complementum, & perfectio, atq; ualentia ad nostras perficiendas operationes non, nisi multa sinceritate, perficitur. quæ assidue progreditur, donec nos inducat ad interitum nostri. Siquidem corporis constitutio, à sui primordio ab ultima humiditate profluxit. Caloris insuper excellentia, auctoritate Philosophi tranquillitate mentis, iudiciūq; peruertit. XXVIII.

Quam ob causam multitudo Principum mala? Quod & Homerus sentit,
 Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοίρων, ἐς κοίραν
 εἰς βασιλεύς:

Vtrum quia ubique fieri potest, unum esse, quam plura melius est, ut Philosophi fert sententia? An quia si imperium in tyrannidem transeat, ac conuertat, satius est unius, quam plurimum subire iugum? An quia ad commune reipublicæ commodum, raro Imperantium multitudo respicere consuevit? Quo fit ut unodisfidente, maximum uniuersitati imminuat malum. Facilius quippe est, unum, quam plures ad bonum

sponsi. In principatu enim multorum non de sunt inuidiæ, uurgia, contentiones, rixæ. Proinde cum experimento comprobatum sit, regnum non capere duos, quam uerissimè illud Aristoteles enunciauit, Multitudo Principum praua, unus ergo sit Princeps.

XXIX.

Cur cum cæteris animalibus cor in medio sit pectore, homini uero solum paulo uergit ad læuam?

Vtrum ut eius partis refrigerationem moderetur, atq; compenset? Omnium enim animalium, ut Aristoteli placet, maxime homo refrigeratam habet partem sinistram? An, ut Medicis uidetur, ut Hepati magis cederet? quod in parte dextra collocatum est.

XXX.

Quam ob causam Mulier Virum, qui eam deflorauerit, præcipuo amore prosequitur?

Vtrum quia, quemadmodum materia for-

Duodecimo Prioris Philosophi in fine.

Tertio De Partibus Animalium, Capite 4.

Primo Physiologicorum, 84.

Plato in
Symposio.

mam, sic Fœmina Marem appetit? An ob
uerecundiam? Nam ut Diuino libuit Plato
ni, Verecundia amorem prosequitur. Ra-
tionabile est, ut illum qui sui pudoris uincu-
la relaxauit, uehementer admiretur, & a-
met. An quia præcipuæ delectationis initi-
um, maximam alterationē inducit in toto,
qua potestates animæ maximè oblectantur,
& ei immobiliter adherent, et adquiescunt.
Quapropter Hesiodus Puellam, Vxorem
ducere præcepit.

XXXI.

Quamobrem noctes plenilunij, calidio-
res sunt, cum Mathematicorum sententiâ,
Luna, frigida sit natura.

Auerroes 1.2.
Cœli Cœmen
to 42. et 2. Ca-
pit. De Sub-
stantia Orbis,
Et Philoso-
phus 4. De
Partibus Ani-
malium, Cap. 5.

An quia Peripateticorum auctoritas
præferenda est, afferentium Lumē quod-
libet calefacere, quatenus reflectitur.

XXXII.

Cur noctes autumnales, frigidiores sunt
uernis?

Virum

Vtrum quia tunc temporis aër maxime
rarus est? Rarefacta autem corpora, maxi-
me disposita sunt, ut quàm ciusimè calefi-
ant, & refrigescant. Quod & in aqua est
facile cernere, nam qui circa Pontum sunt,
ad piscium uenationes, glacies aqua calida
decidentes, circumfundunt calamis, ea si-
quidem ratione, quia citius cōcrescit. Vi-
tur enim glacie, quasi plumbo, ut calami
consistant. Nam ut Philosopho uidetur,
Maxime confert ad celeritatem concretio-
nis, præcalēfactam esse aquam:

XXXIII.

Propter quid corpora, autumno magis
læduntur à frigore, quàm uere?

An quia uere assueta frigiditati corpo-
ra, ad caliditatem accedunt, quare natura-
lis, & non subitaneus est motus. Autum-
no autem, à calore ad frigus, nulla assue-
tione, aut medio interposito, properant,
quare necesse est ea proferrî. Natura au-
tem subitaneas mutationes non patitur, st-

Tertie Pe-
tite actis.

28 M. ANT, ZIMARAE

cut Galenus sentire uidetur.

XXXIII.

Propter quid homines pilosi, maxime
sunt ad libidinem prompti ac procliuēs?

Quarto De
Generatione
Animalium
Capite 5.

Vtrum quia in his maxima copia excre-
menti esse præsumitur, & Seminis, ut Phi-
losopho uidetur?

XXXV.

Propter quid homines, qui paruum ca-
put obtinent, naturaliter sunt iracundi?

An quia paruo existente capite, cere-
bro, cordis caliditas, propter oppositionem
contrariæ qualitatis, debito modo non po-
test refrigerari? Atqui ira ex sanguinis e-
bullitione circa cor, propter desiderium rei
contristantis contingit.

XXXVI.

Quam ob causam, ubi homo minxit, e-
uestigio comprimit anum?

An quia statim aer ad replendum uacuum
proficiscitur? Quare aeris frigiditate me-
bra

PROBLEMATATA. 29

bra alterari & inhorrescere necesse est.

XXXVII.

Quamobrem nonnulli ex tristitia perie-
runt, quidam uero ex gaudio, ex ira uero
nulli?

An quia gaudium, intima uiscera pror-
sus refrigerat? Tristitia uero interiora ex-
tinguit, & suffocat, exteriora frigefacit?
Calore uero manente, stat uita, natura, ut
Philosopho datur cernere, Permansio ani-
mæ in calido naturali, uita esse dicitur.

Aristoteles
Libro De
Morte Et
uita.

XXXVIII.

Cur pubescentibus, dum semen ferre in-
cipiunt, uox immutatur?

Vtrum quia Cor, ut solertissimus Natu-
ræ rimator Aristoteles sentit, quicquid Me-
dicis uideatur, Sanguinis, & uenarum prin-
cipium est? quo fit, cum in parte superiori
uocatum sit seminalis excrementi muta-
tio, hic primum innotescere necesse sit, Ex
quo fit, ut etiam uoces tum Mariu, tum Fœ-
n 3 minarum

De Partibus
Animalium
Capite 3, &
5. De Genera-
tione Anima-
liū, Capite 7.

minarum immutentur, dum semen ferre incipiunt.

XXXIX.

Propter quid lebetis pleni aqua feruescēte, fundum frigidum est?

An quia calidi uapores sursum tendunt? quare cū superiores calefiunt, fundū etiam interea frigiditate aquae contiguæ frige sit.

XL.

Cur grana, quæ æstiuo tempore formicæ in horreis reponunt, corrosa una ex parte reperiuntur?

Verum quia à Natura diriguntur, ut particulam primam, in qua uirtus seminaria constituta est, absumant, ne pullulet? Hercules, illic germinatibus propriis laboribus, fraudarentur alimento, priuatu necessario.

XLI.

Quam ob causam Matres ardentius amant Filios, quam Patres?

Vtrum quia magis elaborauerunt? An Propter

Propter maiorem certitudinem, quam habent de ipsis, ut sentit Aristoteles:

Nono Ethico
tum Capite 8

XLII.

Quam ob causam Pater non æque amatur à Filio, quemadmodum Filius à Patre?

Vtrū quia, ut Sapiētibz uidetur, Amor non retrocedit, sed assidue ad ulteriora progreditur. Quandoquidem amore Natura, uiuentibus inservit, ut species ipsa perseueret. Quo fit, ut naturale desiderium, neglectis prioribus, semper futura respiciat. An quia Philosopho uidetur, Pater habet aliquid sui in Filio, Filius nihil sui in Patre reposuit?

XLIII.

Cur materia ad Filij productionem actiue non concurrente, secundum sententiam Aristotelis, Filij ex maiore parte, potius Matris effigie præ se ferunt, quam Patris?

Vtrum quia omnes similitudines, quæ in humana natura uel specie continentur, potestate,

state & uirtute, in semine Patris sunt?
 Quo fit, ut plerunq; Filius neutri a simile-
 tur, sed Auo uel Proauo, quandoq; uero
 nulli ex eorū familia similis est fœtus. An
 quia ex forti imaginatione hoc prouenit?
 Tales enim uehemēti admodū amore Vxo
 res prosequi cōsueuerunt. Nam ut Auicenna
 fert opinio, Contingit plerunq; corpus
 ab effectibus, animalibus immutari, ualde
 enim admodum imprimunt res naturales.
 Quemadmodum euenit, ut Puer illum præ-
 se ferat, cuius effigies fuerit præconcepta
 in ipso concubitu Mulieris & Viri. Et huic
 sententiæ uulgares, qui rerum causas, &
 habitudines non capiunt, minime acquie-
 scunt, Sapientes uero illi assentiunt, tan-
 quam possibilia continent. Et proinde eue-
 nit, ut sanguis ad exteriora moueatur, &
 profluat in eo, qui rubeas res maxime qua-
 dam applicatione animi coniectat, & con-
 spicit. Eodemq; modo, dentium stupor con-
 tingit, dum aliquem, rem acredine partici-
 pantem

Auicenna in
 2. Sen. Primi
 Capite 24.

pantem comedere cernimus. Et plerunq;
 membra eadem in nobis languent, cum ali-
 quem dolere in talibus intuemur. Sape e-
 tiam nostri corporis constitutio immuta-
 tur, propter timoris excessum.

XLIII.

Quamobrē Asini, ut in Prouerbio est,
 agiliores in prima ætate esse dicuntur?
 Vtrum quia eorum natura & constitu-
 tione existente melancholica ab ætate, cō-
 trariarum qualitatum compensatione ne-
 cesse est temperiem prouenire? Melancho-
 lica siquidem natura, frigida est & sicca,
 Pueri autem calida & humida. Hoc etiam
 in Pueris uidemus melācholicis, quippe qui
 in pueritia ingenio maxime pollent, & an-
 te expectatum, sapientia & prudentia ful-
 gēt, ut indiscriminatim, quicquid lubet, in
 posterum de eis sperare tibi polliceri uale-
 as, quorum tamen ingenia in ætatis pro-
 gressu marcescunt. Quare quam scite &
 eleganter Elogium illud apud Græcos ema-
 naut

nauit, Esto malus, ut uiuas, talium namq; natura quam breuissima est.

XLV.

Cur in Ponto & in Scythia non sunt asini?

An quia maxime frigoris impatiens est eorum natura, ut Philosopho placet.

XLVI.

Propter quid Clericorum & Mulierum auarissimum genus est?

Vtrum quia uirtutis habitus, ex frequentibus actionibus proficitur. Cum igitur Clerici Filijs Vxoreq; careant, suas erogare diuitias nulla necessitate coguntur, interea accipere ac congregare assuescunt, sicq; auari euadunt. Nam, ut Philosophus asserit, Quales sunt actus uniuscuiusq;, talis tandem & ipse euadit. Mulierum enim natura, ut saepe diximus, imperfecta est, proinde tibi ad plenum satisfacere, impossibile esse autumant. Quare congregant, et retinent,

De Natura
Animalium
Libro 8. Capite 25. Et 3.
De Generatione Animalium
in Capite 6.

tinent, ut suae indigentiae commodo, quo possunt, occurrant, & quod Natura illis non tribuit, arte & industria assequi emittuntur. Eadem, ut puto, ratione conuenit, ut senio confecti, auaritia studeant. Aetatis namq; & Naturae desituti auxilijs, Fortuna bonis inhiare proponunt, ut per ea defectibus obijciant.

XLVII.

Propter quid in bello potius, quam exera uulnerati, minus dolent?

Vtrum quia uirtutes animae, ad aliam partem tendunt? Nam ut Philosopho uidetur, Ad alia fortiter intenti, delata sub oculis non uidemus, An propter iram, quae ut Sapientibus uidetur, Tam interiora, quam exteriora membra calefacit? Calore autem anima, ut Aristoteles inquit, omnia operatur. Quare contingit iratum, ex illato uulnere tardius refrigerare, indeq; euenit, ut minus & tardius doleat.

XLVIII.

In Libro De
Sensu Et Sensibili

Secundo De
Anima Textu 41. & 130.

XLVIII.

Quam ob causam, si Solis aut Lunæ contingit deliquium, admirantur, cum autem ex seminibus plantæ aut animalia progignantur, minime?

Avicenna De
Viribus Cor-
dis Textu 1.
Capite Ulti-
mo. Et Boeti-
us 4. De Con-
solatione, Ti-
tulo 5.

Vtrum quia à rebus consuetis admiratio cadit, ut Sapientibus uidetur, & negligit anima de ipsis inquirere ueritatem. Quod autem raro euenit, excitat admirationem, et inducit intellectum, ad inquirendum et perscrutandum causas eius.

XLIX.

Quam ob causam ex seminis diuturna retentione, capitis grauedo, & memoriæ hebetudo, & cogitatiuæ mala dispositio contingit?

Vtrum quia cerebrū est seminis exuberantia, grauet, et impediatur? An quia semini diu retentum mala & uenenosa afficitur qualitate, quo fit, ut uaporatio eius ad caput, lædat nimis.

L.

L.

Propter quam causam Clerici & Monachi mortem præ alijs ægre ferunt, ac perhorrescunt?

Vtrum quia natura eorum frigidi cordis extat, & melancholica est? An quia prorsus funditusq; se interire animaduertunt, quandoquidem nec in propria, nec in posterum natura consistunt, ubi ex uita mi grauerint.

L I.

Propter quod cum plantæ nutriantur, et à qualibet digestionem aliqua superfluitas de cidatur, nullum est tamen in eis cernere excrementum?

Vtrū quia terra eius, quæ calore perinde ac uere utitur proprijs? Namq; radicibus alimentum, iam ex terra confectum hauriūt, ideo in stirpibus contrahi minime solet.

L II.

Propter quid plantæ, quæ frondes amiserint,

serint, denuo recipiunt pilos, & animalia, pennas, quis amiserint, iterum recipiunt, hominibus autem, quibus caluitium contigerit, nunquam capilli redeunt?

Vtrum quia anni tempora, diuisio corporis mutationem afferunt ita, quod primo temporum mutatione, uicissitudo gignendi admittendiq; sequitur? Vt animalia pennas, post ut plantæ frondes, si pilos dimittant recipiant, hominibus uero caluitium per ætatem euenit. Aetatibus uero reuersionem Natura non tribuit.

L III.

Propter quid æstas omnes ægrotudines terminat?

Vtrum quia, ut Auicennæ uidetur, Si uirtus & natura constiterit, inueniet aërem resolutioni, & digestionem, & expulsionem promptissimum, si uero prostrata fuerit, calor continentis magis ipsam prosternet, laxat enim corpora debilia, quapropter æ-

gro,

gro perniciēs adueniet, & interitus.

LIIII.

Quomobrem æstate, si quis manus in aquam adiciat, magis refrigescat aqua mota, quam quiescente?

Vtrum quia particulae aquæ, manum contingentes, a calore manus calefiunt? Siquidem omne agens, in materia cum patiente communicans, in agendo rursum patitur, mota autem aqua, necesse est patet factas particulas segregari, aliasque frigidiore succedere.

LV.

Cur nonnulli malæ habitudinis constitutionis, plerumque diutius uiuunt alijs, sanguineam aut meliorem naturam habentibus?

Vtrum propter regiminis peruersum ordinem? Aut melius respondebo, dispositiones meas latentes, diuersas esse. Infinitus quippe est, ut Auerroi uidetur, elementorum

tum

40 M. ANT. ZIMARÆ
rum numerus in Naturæ suppositis, quoni-
am præter Naturæ authorem, intellectus
non potest capere.

LVI.

Propter quid Medicorum sententia, Sus-
focatio matricis, quæ ex contentione semi-
nis contingit, sæuior est illa, quæ ex reten-
tione menstrui excrementi provenit?

Vtrum quia quanto aliquo excremen-
tum perfectius est, dum in sua naturali dis-
positione consistit, tanto cæteris deterius
redditur, dum ab ea remouetur, & ad con-
trariam qualitatem permutatur? Quod in
aceto etiam est cernere, quippe quo melius
est unum, quod acescit, eo acetum est acu-
tius. Eadem ratione euenit, ut qui se inui-
cem nimis amauerint, occurrente discor-
dia, maiori odio se prosequantur.

LVII.

Cur nauigantibus terra, & res, quæ
quiescunt, mobiles uidentur?

Vtrum

PROBLEMATA 41

Vtrum quia uisionis sensorium, mota na-
ui, necesse per accidens moueri? Quo fit,
ut sensibilibus similitudines recipiantur
cum motu.

LVIII.

Quare sensus uisus, præ cæteris dili-
gimus?

An quia, ut inquit Aristoteles, Rerum
differentias nobis ostendit? An quia eius co-
gnitio magis, quam cæterorum à materia
seiuncta est? An Quia amoris præcipua
uis, ut Diuinus inquit Plato, in eo constitu-
ta est?

LIX.

Cur cum sensu uisus baculus, in aqua
fractus appareat, nõ tamen sic iudicamus?

Vtrum quia uisum errare comprehendimus
sensu tactus? An quia non secundum
eandem potentiam iudicamus, per quã phan-
tasmatata fiunt. Signum autem, quia Sol pe-
dalis uidetur. Et per digitorum permutatio-
nem, unus duo uidentur, attamen nõ assen-
simus,

timus duo esse.

LX.

Cur uolentes aliquid à remotis intueri, manum supra uisionis sensorium admovent?

An quia motus non interpellantur, sed à longe directi sensorium subeunt integri? Eadem ratione, ut Philosophus sentit, Animalia, quæ prominentibus sunt oculis, procul cernere nequeunt. Quæ contra, intus in cauo oculos habent positos, longe aspicere possunt. Quoniam motus in uastis non dissipatur, sed recto tramite meat.

LXI.

Quam ob causam quidam à remotis uident aliqua obiecta, quæ si propinqua fuerint, intueri non possunt.

Vtrum Quia res uisibiles non uidentur, nisi mediante aëre lucido. Oculi uero imbecilles, maiori copia luminis indigent, quam oculi bene dispositi. Obiecto autem procul posito, à uisionis sensorio in ipso inter-

interstitio plus luminis intercipitur: Aut quia motus, qui à sensibili remoro ad sensum debilem proficiscitur, debilis est, quem sensus sustinere potest? Qui autem de propinquis uisibilibus causatur, fortis est, quem uisus debilis pati nequit. Quod in decrepitis est cernere, quippe qui propter uisus imbecillitatem, à remotis uident, & tenues literas in Solis lumine legere possunt, qui tamen à propinqua distantia, in lumine candelæ aut Lunæ, legere aut uidere nequeunt.

LXII.

Propter quid quidam propinqua sensibilia uident, remota autem uidere nequeunt?

Vtrum propter uisus imbecillitatem, quippe in talibus uidendi facultas debilis est, & non unita, quo fit, ut indigeat forti motu, ut contingit illis, quorum oculi sunt emittentes, qui ut dictum est, procul cernere nequeunt.

LXIII.

Propter quid uolentes directe sagittas
emittere, comprimunt oculum?

Vtrum quia uirtus uisibilis, tunc ex uirtu-
ne, species magis unita redditur, quo fit, ut
ad suas actiones promptior reddatur, et
potentior.

LXIV.

Quamobrem qui diu in tenebris uer-
ti sunt, si repente maximo splendore occi-
rant, obræcantur?

Vtrum quia Sapientum consensu, Nihil
ra subitaneas mutationes non tolerat? An
quia uisibilis spiritus in talibus, satis par-
cus est, qui gaudens suo simili, dum lumine
obeat, dissoluitur? Aut quia isti propter
minis desiderium, quo longo tempore ce-
ruerant, aspectum rerum uisibilium et
minis diu prosequuntur. Quo fit, ut uirtus
prostrata, amplius debilitetur. Quod etiam
in illis, qui famem longo tempore perpe-
sunt, euenit, quippe qui cibum magna cum
auiditate

auiditate capiunt, etiam plus cibi assumunt,
quam uirtus eorum digerere possit, quo fit,
ut multi hac de causa depereant.

LXV.

Quamobrem obtuse uidentes, paruas
minutas que literas scribere cõsueuerunt?
Mirum enim est, ut qui obiusis sunt oculis,
rem faciant, quam eorum facere interest,
qui acumine ualeant oculorum.

Vtrum quia proxime posita, magna esse
uidentur, illi autem, oculis proxime admo-
tis, scribere solent? An quia contractis pal-
pebris scribât? Fit enim pro imbecillitate,
ut si laxatis diductis que oculis scribant,
aspectus distractus passusque hebetescat, si
adductis, et conniuentibus in uniuersum
depromptus acutius uideat. Quod tamen an-
gulum informat exiguum, efficit necessa-
rio, ut exiguae literæ scribantur.

LXVI.

Quamobrem si quis nocturno tempore
propè transeat, et oculos admouet, longi-

us uidet, quam si manserit erectus?

Albertus
Magnus 2
De Anima,
Tractatu 3,
Caput 14.

Vtrum quia perspicuum terminatum, & minus luminis capiat non errante, diuisus tamen illud retinet, quod per aliquam distantiam illuminare potest, sicq; uisui confert ad uidendum? An quia lumen, quod ex stellis in aere est diffusum, reflectitur a terra, reflexione imbecilli, & sic distantiam aeris terram ambientis illustrat? An quia obscuri uapores, aërem obtenebrantes, non prope terram, sed in aere remotiori supernatant, quo fit, ut in aere plus uisum impediunt, quam per terram?

LXVII.

Propter quid, qui malum aliquod operantur, oculis & uultu dissimulare nequeunt? Quod & Poeta sentit,
Heu quam difficile est, crimen non procedere uultu;

Vtrum quia, ut Palæmoni & Physiologi uidetur, Oculus est nuncius cordis, sicut anima speculum, in quo omnia refulgent,

& emicant? An quia corporis particula infirmissima, & laxior, refertaq; meatibus est? Quo fit, ut omnis alteratio, quae ex corde exordium sumpserit, quod ut Peripateticis uideatur, Omnis sensationis motus, atq; cogitationis principium est, ad oculos illico proficiscatur.

LXVIII.

Quamobrem oscitantes, aut spiritum reddentes accipientes ue, minus audiunt?

Vtrū quia extremum sensorij auditus, ad partem spiritalem terminetur, quo fit, ut quatiatur, moueaturq; unā cum spiritali instrumento, quoties illud spiritum mouet? Mouetur enim, cum mouet: An quia multus spiritus inter oscitandum? Aures etiam intrinsecus subit, ut motio uel sensus percipi possit, quam trudit ad aures, maximeq; post somnum. Strepitus autem, uel aer, uel aeris affectio est, igitur cum interiore remittitur, exteriori illi occurrenti efficitur, ut motus interioris strepitus, motum exterioris

Quinto De
Generatione
Animalium,
Caput 2.

Par. II Prim.
Problemata
1226.

exterioris retorqueat, atq; offuscet.

LXIX.

Propter quid nihil suæ generationis et corruptionis, ipsum potest esse sui causa?

An quia præstare oportet ei, quod mouetur, & generans ei, quod generatur, aliquid autem prius se ipso esse, impossibile est?

LXX.

Propter quid Mulierum corpora laxata sunt, & mollia, pilisq; carentia, & minora corporibus Maritorum?

Vtrum, quia fluxus menstrui excrementi? Namq; cum illo superfluitates, ex quibus pili nascuntur, profluunt, & ex quibus caro, & corporis affectus repleri possent, quare etiam corpora minora obtinent. Inde etiam proficiscitur. ut earum uenæ late ntiores sint, quam in Maribus.

LXXI.

Propter quid, dum aliqui horrendum cogitamus, terrore concutimur?

Vtrum,

Vtrum, quia cogitatio, & intelligentia rerum, uirtutem atque ualentiam obtinet?

Nam, ut inquit Plato, Rationes utiq; cum his rebus, quas exprimunt, cogitationem quandam habere uidentur: Species siquidem calidi aut frigidi, aut rei delectabilis uel contristantis, talis existit, qualis natura rerum, sicut Philosophi protulit sententia. An quia ad comprehensionem alicuius horrendi, reuocatio caloris ad interiora consequitur, quo fit, ut partes exteriores frigeant, & tremore quatiantur.

LXXII.

Propter quid Mares in sua natiuitate, primo caput emittunt, Fœmina uero pedes?

Vtrum, quia partes in Maribus superiores, maiores sunt, in Mulieribus autem, inferiores. Natura siquidem Marium, calida est. Calidi uero est, superiora mouere. Quo fit, ut superiora in Maribus, maiora sint. Mulierum uero, natura frigida. Et frigidum non ad inferiora tendit. Quo fit, ut inferiora

o 5

feriora

In Libro De
Mouibus A-
nimalium.

50 M. ANT. ZIMARAE
feriora Mulierū, maiora & grauiora sint,
& ideo grauantibus magis partibus ten-
dunt ad lucem.

LXXIII.

Propter quid Mulierum multitudo sub
aliquo Duce, sine tumultu duci nō potest?

An quia natura earum instabilis est? Ea-
dem siquidem ratione Philosophus asseru-
it, Pastores capris non instu uere ducem,
quippe quia earum natura non stabilis, sed
lubrica atq; mobilis est. An quia Mulier, na-
tura garrula est, & maledicentior & mor-
daciōr, querula praeerea, anxia, & ma-
gis desperans, quā Vir, atq; impudenti-
or & mendaciōr.

LXXIV.

Quamobrem raphanus digestionī alia-
rum rerum maxime confert, cum tamen
ipse indigestus remaneat?

Virum quia substantia eius, ex difformi-
bus partibus constat? sunt namq; in eo par-
ticulae quaedam tenues, quae digerendis ci-
bis

Sexto De Na-
tura Animalium,
Cap. 19.
Nono De Na-
tura Animalium,
Cap. 2.

PROBLEMATATA. 51

bis sunt satis accommodatae, quibus resolu-
tis, remanent particulae densae, quae actio-
nem caloris digerentis subterfugiunt.

LXXV.

Quam ob causam campana sonante, si
baculo, aut clauo quiescente tangatur, saepe
frangitur?

Vtrum quia tunc quidam tremulus mo-
tus in ea gignitur, quo fit, ut omnes eius
partes extra naturalem positionem consti-
tuantur, quem motum momento deperdere
impossibile est, admoto igitur impedin-
to, particulae extra proprium situm manen-
ti, duorum alterum necesse est, contingat. Vel
quod motus momento dispereat, uel quod
pars illa cedat, per sui fracturam. Primum
autem fieri non potest, quapropter necessa-
rio aliud sequitur.

LXXVI.

Propter quid ciconiae, ante cibum uen-
trem comprimunt, post cibum uero soluunt?

Vtrum quia sui stipatione infirmum sto-
machi

machi orificium claudūt, obturantiq;: *Qua* propter ante cibum assumpta, uentris profluuium coniungunt, stringuniq;, si uero post cibum occurrant, partes superiores uentris eadem stipatione cōprimunt. Quo fit, ut partium superiorum compressione totus cibus extrudatur, & profluat, idem etiam in consimilibus fructibus euenit.

LXXVII.

Propter quid scindentes ligna, facilius scindunt secundum semitam longitudinis, quam ex transuerso?

An quia in ligno aliqua particula oblonga intenduntur, quemadmodum uilli in animalibus, quæ per directum progrediuntur, quo fit, ut in scissione ipsa una pars aliam sibi propinquam trahat.

LXXVIII.

Propter quid hasta percussa ex uno extremo, facilius peruenit sonus ad aurem aliquam, in alio extremo directe constituti, quam ad aurem alterius, magis propinqui,
hoc

hoc percusso à latere existentis?

Vtrum quia, ut dictum est, in ligno meatus quidam oblongi sunt, per directum extensi, aëre replentur, illi autem ex transuerso, aut à latere non progrediuntur. *Qua* propter percussa hasta, aut trabe in uno extremo, aër in prædictis meatibus latitans, recipit sonum. Cū autem liberius exire nequeat sonus, facile defertur ad aurem, in alio extremo constitutam è directo, à latere autem meatus illi non progrediuntur, quare tonus ille, modò percipi nequit ita distincte.

LXXIX.

Propter quam causam tempestate nostra, nō sunt Viri in unaquaq; facultate celeberrimi?

An quia, ut Sapientibus uidetur, Natura hominum diminuta & imbecillis est? Et ut Solino uidetur, Corrupta successione, nostri proles temporis per nascentium detrimenta? An quia à Principibus, Viri
uirtute

uirtute præditi parui penduntur, uirtutis autem sublato præmio, nullus est, qui uirtutem amplectatur? An aliter respondebo, Mundum qualibet ætate perfectum esse, nullumque esse momentum, quo hic, quæ ad sui decorem, perfectionem atque integritatem attinent, careat? Non enim totius habitabilis terræ perfectio nobis innotescit. An ita natura comparatum est, ut semper posterius de suo tempore conqueratur?

LXXX.

Propter quid apud Principes, adulatorum plurimum ualet authoritas?

Verum quia, ut Plutarchus retulit auctoritate Platonis, Seipos diligunt? Nihil enim uero, & immoderatus sui ipsius amor adultores admittit, illisque cedere cogitur. An quia, ut nostra fert sententia, carent lumine mentis? Nam & in uolucrum & cælestium genere, animalia sunt, quæ propter suam naturam prauitates, fetidis gaudent, quorum etiam intuitum dies excæ-

cat,

cat, nox illustrat.

LXXXI.

Propter quid Philosophi nostræ tempestatis, magna ex parte sunt deprauatis moribus?

Verum quia uilipendio sunt Principibus? Aut ut ratio uidetur, quapropter philosophiam ipsam falsis criminationibus sequuntur, credentes se talia præmia referre, quia philosophi fuerunt obsecuti, quare a uirtute ad uitia deficere compelluntur?

An forte quia errore ducti, credunt totam philosophiam uestem sibi uendicasse, arreptis quibusdam ab ea panniculis? Quare a nobis rectius sophistæ, quam Philosophi nuncupantur. Hercules, Philosophorum interest, infracto animo esse in utraque fortuna. Male quippe philosophantur, qui philosophiam dediti sunt, ut a Principibus honorentur, & eorum desiderium, non a Natura dirigitur, sed errore, & impetu falsæ credulitatis impellitur.

LXXXII.

LXXXII.

Propter quid irati, in principio expalle
scunt, postea uero rubent?

An quia ex appetitu uindictæ, propter
rem contristantem, calor & sanguis ad
præcordia reuocatur, quare necesse est,
partes exteriores pallefcere. Vbi uero de-
creuerunt executioni mandare, quod ap-
petunt, calor etiam sanguinis ad partes
exteriores progreditur, quare ab eis tunc
maxime timendum atq; cauendum est.

LXXXIII.

Cur habentes raros dentes, & paucos,
sunt breuioris uitæ?

Vtrum quia argumento sunt, generatio
nis primordia fuisse debilia? nãq; si infor-
matiua uirtus constitisset, & materia fuis-
set obediens, talis raritas minime in arden-
tibus appareret. An indicium est hoc, den-
sum esse os capitis, quo cerebrum inualidū
est, quare minus sit respirationibus oppor-
tunum ita, quod celeriter putret, ut quod
sua

sua natura humidum sit? Nam & cætera,
cum non mouentur, atq; exhalât, facile cor-
rumpuntur. Quo etiam fit, ut homo capite
pilofo maxime sit, & diutius quàm Fœmi-
na uiuit, suturarum sui capitis beneficio.
An quia cibum male conterunt? Cibi autē
illa minutatim diuisio facit, ut calor facili-
us conficiendo expediat.

LXXXIV.

Cur serpentes pene & testibus carent?

Vtrum quia cruribus carent, idcirco pe-
ne carent, testibus uero, ob sui corporis
longitudinem?

LXXXV.

Cur serpens, præ cæteris eiusdem gene-
ris animantibus, caput uertere aduersum,
reliquo quiescente corpore, ualet?

An quia insectorū modo, structura uolubi-
li constat, & uertebras cartilagosas et fle-
xibiles habeat? euenit igitur serpentibus ne-
cessario, hac de causa, Melius uero et ita ui-
tare possint, quæ ab auerso noceant, cum

enim prælongo sunt corpore, et pedibus ca-
reant, inepti sunt ad conuertendum tunc,
dumq; cōtra ea, quæ à tergo incuruāt, nihil
enim utilitatis esset, si caput erigere quidem
possent, iram agere nequirent.

LXXXVI.

Cur chameleo varijs coloribus immuta-
tur, & multiformis efficitur?

De Partibus
Animalium
Libro 4. Ca-
pite 10

Vtrum quia, ut Philosopho uidetur,
Omnium ouiparorum pedestrium tenuis-
simus est, quippe qui omnium maxime ino-
pia sanguinis rigeat. Causa ad mores a-
nimæ eius referenda est, præ nimio nam-
que metu multiformis efficitur. Metus e-
nim est, restringere per inopiam sangui-
nis calorisq;.

LXXXVII.

Quamobrem crura, femora, suræq; ho-
minis, carnulenta sunt, cum cætera anima-
lia, non modo uisera, uerum etiam quæ
cruribus cōstant, uacua carne hæc habeat.
Neruosam enim, osculentam, spinosam, rigidam.
Vtrum

Vtrum quia homo solus animalium, ere-
ctus incedit? Vtigitur facile sustinere supe-
riora possit, Natura corpulentiam parti su-
periori dempsit, inferiori addidit. Itaq; na-
res, carnosas fecit, & femora, & suras.

LXXXVIII.

Propter quid animalia multum pingua,
cito senescunt, citoq; intereunt?

Vtrum, quia parum sanguinis habent,
cum copia sunt absorpta ad pinguedinē?
Quæ autē parum sanguinis habet, hæc ad
interitum sunt opportuniora. Interitus,
quædam sanguinis inopia est, quodq; parū
potest affici, tamē à frigore quolibet, tum
à calore facile potest.

LXXXIX.

Propter quid solus animalium homo, ere-
ctus incedit? Vtrum quia natura calidissi-
mus est? an quia ut Philosopho uidetur, ei-
us Natura, atq; substantia Diuina est. Offi-
cium Diuini est, intelligere atq; sapere, quod
non facile esset, si uasta corporis moles ac-
cederet

Secundo De
Partibus Cō-
mento 7. Li-
bro 4.

Provenit enim spiritus a calida cerebra h.
0546 *in sublimi dicitur in libro 3. ca. 3.*
60 M. ANT. ZIMARAE

cederet. Pondus enim tardiolem reddit et mentem, et sensum communem.

X C.

De Partibus Animalium Capite 8. Propter quid caro ossi contigua, suavior est gustui?

Vtrum, quia per compensationem contrarij, recipit temperiem? Natura siquidem carnis, calida & humida est, ossis vero, frigida & sicca est. Quare ex extremis contrarijs, medium provenire necesse est.

X C I.

Cur inter comedendum loqui vetitum est?

De Partibus Animalium Libro 3. Capite 3. Vtrum, quia ante gulam, per quam cibus & potus deuoratur, arteria posita est, ad quam spiritus ad pulmonem proficiscitur, hæc autem à cibo uel potu ingrediente infestatur? Attamen Natura ad hoc molita est minorem linguam, siue lingulã, quã arteriam opperiret, hæc autem aperitur, dum loquimur. Quare cibus in eam facile ingredi potest, quo fit, ut strangulationes, cusses

PROBLEMATA. 61

tusses facile imitentur. An quia loquutio, cibi debitam impedit cõtriuionem? quo fit, ut cibus non congruè digeratur.

X C II.

Propter quid uinum aqua commistum, aliquo modo citius inebriat?

Vtrum quia aqua, citius uinum discurrere facit? Eadẽ siquidem ratione Mustũ, teste Auicenna, citius inebriat, quã uinum, quia pars aquæ ei commista, ipsum penetrare facit.

X C III.

Quam ob causam Magnates, et in maximis dignitatibus constituti, plerunq; podagræ articulorum doloribus infestantur?

In primo Sen. Capite 6 Auicenna

Sen. in 3. Capite De Regimine.

Vtrum quia diuersis cibarijs, ad satietatem uentres ingurgitant? Atq; Medicorum sententia, Nihil deterius est, quã diuersa cibaria simul assumere, & postea magnam eius, quo comeditur, & bibitur, temporis moram in comedendo apponere. Audit enim, postremo adueniente cibo, primũ

p 3 1477

iam aliquo modo esse confectum, quare citius cibationis particulae conformitates non retinentis, inde crudi & mali humores oriuntur, per articulos decernentes. An propter uini puri exuberationem, & ob oculum immoderatum, exercitiumque, in congruis temporibus factum? An propter Venereum usum intensum, qui uirtutem digestiuam maxime prosternit. Hercules, his maxime timendum est, ut Diuine Plotinus asseruit, ne extirpescant, & ut nobis uidetur, ne etiam bruta fiant, quando quidem gulae & uentri, pecudum & stirpium more, obnoxij deditique sunt.

XCIV.

Cur subita morte occupantur, qui nimia & immoderata crassitie sunt obstiti, & praesertim in prima aetate?

Vtrum quia uenae eorum, sunt angustae? Quare a compressione pinguedinis obturantur, ut spiritus libere discernere non possit, quapropter calor innatus extinguit, cui etiam

Galenus in 1.
Aphorismorum
28. Commen-
to. Et Auicenna
in Sen. 74
Tractatu 4.
Capite 1.

Galen. Prima
Particula. A-
phorismorum
Comento. Et
Auicenna in
Sen. 74. Tra-
ctatu 4. Cap. 1

an aeris refrigerationem non capiant. Vnde de Medicorum sententia, Maxime illis timendum est, ne uenae rumpantur, aut calor naturalis suffocetur.

XCV.

Propter quid in corporibus ualde pingui-
bus phlebotomia difficilis atque suspecta est?

Vtrum, quia uenas exiles latentesque habent? An quia pingue quodlibet, exanguie est, ut Philosopho uidetur?

XCVI.

Propter quid sit Aristotelis sententia, Sensibiles uirtutes in corde sunt constitutae, ex cerebri tamen posterioris laesione, memoriae, ex anterioris uero, imaginatiuae ex medijs autem imposito, cogitatiuae, accidit deprauatio?

Vtrum quia cerebrum a Natura institutum est, ut cordis calorem refrigeret? quo fit, ut diuersis sui partibus, diuersimode uirtutibus, organis in corde existentibus deseruiant. Non enim una & eadem mensura,

p 4 calor

Quarto De
Natura Ani-
malium Cap. 9.

Secundo De
Partibus Ani-
malium, Cap. 7.

caloris omnis animæ actus profluit.

XCVII.

Cur plerumq; contingit, ut Filij, qui non legitimo toro concipiuntur, solertiores, Parentibusq; magis similes progenerantur?

Vtrum quia uirtutes animæ Parentū, ipso in coitu sunt uehementer intentæ. Tales enim maximo amore se prosequuntur, quare cum eorum affectus non distrahantur, neq; fcetus natura uariabit, idq; maxime ueritatem continet, ubi cum tranquillitate animi copulantur. Nam coeūtibus cū timore, et ira seu tristitia, plerunq; Filij dissimiles gignuntur.

XCVIII.

Quam ob causam, cum mors natura contingat, hominibus, quam cæteris animalibus terribilior est?

Vtrū quia Natura hominis, ut Philosophi fert sententia, nō solū uiuendi, sed etiā bene uiuēdi ratione obtinuit. Solū quippe
hominum

Secundo De
Partibus Ani
malium, Cap. 19

hominū genus, ex animantibus nobis cognitis, Diuinitatis est particeps, cæteris autē animantiū, sola uisus cura est, in quo, ut Plinius inquit, sponte Naturæ benignitas sufficit, uno quidem uel cunctis præferenda bonis, quòd de gloria, de pecunia, ambitu ne, superque morte non cogitant. Quare cum hominum genus, nobilitati uita priuetur, dum occidit, grauis & permolesta sibi præ cæteris mors est. An quia cætera animalia, circa præsentia uersantur, solus animalium homo futura prospicit?

XCIX.

Cur si mors natura euenit, ultimum terribilium esse censetur?

Vtrū, ut Philosopho uidetur, quia Vltimum est, nec quicquam bonum uel malū præterea mortalibus uidetur esse? An quia insequimur naturam, quæ necessitatis est origo, non autem naturam formæ, et finis, a qua est boni ratio, quam cuncta appetūt? An forte illis ultimū terribilium, mors est,

Naturalis Hi-
storia, Cap. 4

quia ita uiuere instituerunt, ut se immortales esse cogitarent? An illos maxime terrore quatit, qui prauis moribus uitam peregerunt? At qui uirtute uixerunt, illis quippe mors molesta non est, quod etiam Poëta sensit.

La morte e fin duna pregion oscura

Agli animi gentili, agli altri e noia

Channo posto nel fango ogni lor cura:

An qui uiolenta, et immatura morte occupantur, maxime tristantur? Quippe qui senio confecti interierunt, sine dolore ferre, et terrore moriuntur. Senum quippe natura est, sicut lucerna, extinctioni parata. Et ut Diuinus inquit Plato, Inter omnia mortis genera, mors, quæ natura prouenit, leuissima, & cum uoluptate potius, quam cum dolore contingit.

C.

Quam ob causam, cum homo sit nature terminus, aliorum comparatione, breui uitæ a natura donatus est? De quo etiam Poëta

Poëta conqueritur,

Viuere cornices, multos dicuntur in annos,

Cur nos angusta conditione sumus?

Vtrum quia nostris illis Cōditoribus, de nostro genere consultantibus, rerum caducarum perfectio, duratione tēporis minime mensuratur? Accidere enim in animatorum corpora, multo quàm hominū, ratione præstantiora esse. Et ut Philosopho datur cernere, Præstat breui tempore lætari uehementer, quàm longo leuiter: An quia natura de possibilibus facit, quod melius est semper? Quod fieri autem non potuit, ut humani corporis constitutio, & diuturnitati, & animæ operationibus conueniret. Nam Sapientum autoritate, aliud temperamentū requiritur, primo uitæ, et aliud primo, uitæ operibus. Vtrum diuturnioris, sed deterioris, an breuioris quidem uitæ, sed melioris efficerent, uisum fuit, ut Diuinus inquit Plato, Vitam breuem melioremq; diuturniori et deteriori esse om-

nino

De Partibus
Animalium
Lib. 4. Cap. 9
& Lib. 2. De
Cælo, Textu
34.

nino anteponcendam.

CI.

Quamobrem nudum & inermem hominem Natura primo genuit?

An quia Natura nihil irrationabiliter, neque frustra? Cum autem homo prudentissimus sit, recte plurimis instrumentis uti potest. Manus autem, est non unum instrumentum, sed multa, est enim, ut ita loquar, † Quare non bene sentiunt, ut Philosophus asserit, qui inquit, hominem nobilem, sed deterime omnium animalium consistere, nudum enim atque inermem creatum referunt. Cetera animalia tamen commune auxilium retinet, idque nullo pacto permutare possunt, at homo, pro sui arbitrio arma permutare potest. Manus enim, et ungula et cornu, et hasta et ensis, et quidvis aliud, genus armorum est. Cum igitur homo, intellectu et manu a Natura donatus sit, de sua nuditate, et conditione conquiri non potest. An materiae nobilitas, ex qua corpus humanum fuit constitutum, corni-

bus

bus, aut alijs consimilibus instrumentis non erat idonea?

CII.

Qua fuit Dominatio uestra, propter quod uinum possum in uase constituto in aqua, salenitro, commista maxime refrigescit?

Dixi cum alijs, hoc fieri per antiparistasin, uiam, per quam contrarium a contrario intendi solet. Verum quia in iste Philosopho, Veritatis causa, Philosophorum interest, ne dum aliorum. uerum etiam propria dicta emendare, sicut mihi datur cernere, ista solutio non satisfacit. Nam primo de genere, et corruptione, actio fit merito contrarietatis: Et Tertio Physicorum et Nono Metaphysicorum, Omne quod agit, agit, in quantum est in actu, et non in quantum est in potentia. Et hoc est principium, per se notum, et ab omnibus concessum. Manifestum est autem, quod salenitrum, non est actu calidum. Nam de sensibilibus qualitatibus rectus iudex est, sensus tactus, a potentia autem calida, quomodo antipa-

tiparistasis prouenire possit, nō uideo. Ideo aliter dicendum puto, quod salenitrū est aëtu frigidum, et aqua ibi commista, est uino frigidior. Magis autē frigidum, minus frigidum magis refrigerat. Medici causam asserunt, Salenitrū esse potentia calidū. Cōparatio est humani corporis non absolute natura. Reubarbarū, bene hominē calefacit, sed equum frigefacit. Medicina enim est de humano corpore, ut de subiecto, & ad hoc non aduertebant.

CIII.

Propter quid plerisque hominum philosophia, uisa est res mirabilis & Diuina?

Vtrum, Quia sicut corporis medicina ita, ut inquit lucidissimus Themistius, animæ philosophia perfectio est? An quia philosophiæ studiū nostrum, erga Deum obseruantiam, pietatemq; multum adauget, et tanquam cōcalefacit? Nā cognitis his, perfecteq; facit Deus, in admiratione, comendationemq; sui, omnium animos atq; corda
con

conuertit, hanc autē admirationem propēsa charitas, fides ac spes certissima consequuntur. An quia Mirabiles quasdam, ut Philosophus inquit, uoluptates sui certitudine & synceritate parit? An quia nos similes Deo reddit? An quia Per eā, ut Senecæ sententia tulit, unus homo cōtrahitur liber.

CIV.

Cur tyranni, literatos Viros odio persequuntur?

Virū propter morū disparitatem? Enim uero ita Fortuna tulit, ut semper ab improbis moribus lacepsita iniurijs sapientia fuerit. An quia uerentur, ne seditionem in ciuitatibus sua doctrina aut autoritate moliantur? An quia literis culti, sæpe eos suggillare, & mores eorum taxare consueuerunt? Nam, ut inquit Plato, Poëtæ quippe uim maximam, inter utranq; partem habet, et ad laudandū et uituperandū. Quare unusquisq; , cui fama curæ est, maxime sibi cauere dicitur, ne poeti cū hominem insensum

infensum habeat. Quod maxime Minois
 exilio confirmat, quippe qui cū Homeri et
 Hesiodi auctoritate laudatissimus fuerit,
 cuiusdam tantū Poëtæ odio, fama apud ho-
 mines increbruit, ipsum rudem, durūq; ho-
 minē exiuisse. Et an, qui tyranni plus se
 uirtute præditos diuitijs superare credūt,
 quàm ipsi ab illis, literis, doctrina sæpe su-
 perantur: Proinde euenit, ut anima, quæ
 mutuan quandam compensationem, Diui-
 narum literarūq; paritatem expo-
 stulat, coniungi ac concilia-
 ri non possit.

F I N I S.

☞ ALEXANDRI
 APHRODISEI, SVPER
 nonnullis Physicis quæ
 stiombus Solutio-
 num Liber.

*Angelo Politiano
 Interprete.*

SO ALEXANDRI

APRHODISEI, SVPER

*Nōnullis Physicis Dubitatio
nibus Solutionum liber,*

*Angelo Politia-
no Interprete.*

Roblematum alia,
suapte natura cre-
dibilia sunt, & no-
ta, omnisq; ambigui-
tatis & quaestio-
nis expertia. Quis e-
nim quaeso, mentis
compos dubitet, cur volatilibus pennas na-
tura sit elargita? Quis enim prudens di-
xerit, fomenti gratia, quasi uestimentis pri-
mo circumdata: tum ob speciem, quemad-
modum gressibus quoque animantibus da-
ti sunt nulli, serpētibus cortices, squammæ
a 2 aquatili-

aquatilibus, aut testæ, uelut ijs, quæ testæ
 cea nuncupantur. Cur præterea alijs qui-
 dem cornua, alijs autem aculeos, alijs acu-
 tos ungues, aut rostra, aut eiusmodi quip-
 piam tribuerit. Hæc enim omnia, uelut æ-
 gnatis quibusdā hastilibus, quo sese ipsa ab
 iniuria tuerentur, armauit. Cūq; omnes na-
 tura fructus, omniaq; semina, tū ad generā-
 dū, tū ad genus excipiendū fabricata foret,
 corticibus ea, aut corporibus quibusdā mo-
 libus, aut lignum aut cutem imitantibus cō-
 muniuit, et quasi intra seriniolum occultauit,
 ut rigoris aut caloris, aut animantium eti-
 am quorundam iniuriam deuitarent. In ple-
 risque autem ne ipsum quidem inuolucrum
 reliquit inutile, sed idoneum cibatus para-
 uit. Plantas uero ipsas frondibus, cortice,
 cæterisq; similibus, pinnarum uillorumq;
 uicē conuestiuit: ut quas præuiderat immo-
 dico frigore aut æstu offendi posse, labefac-
 tari: quin & earum quasdam etiam spiritibus
 quasi spiculis armauit, quibus animantium
 iniu-

iniuriam propulsarent. Florumq; uarietate
 partim ad speciem, atq; ornatum coronauit:
 partim uti uice præconum instantem fru-
 ctuum paritūdinem præmonstrarent. Igi-
 tur qui nota hæc dilucidaq; sibi postulant
 explicari, sunt proculdubio mente capti.
 Qui autem ambigunt, an sit ignis insitus
 calor, ij tangendi non habent sensum: qui
 dubitant utrum natura ac prouida ratio cō-
 sulat ijs rebus quæ oriuntur, & occidunt,
 quiq; ordinem, motum, positum, ductum,
 colores, cæteraq; his similia non credunt,
 supplicio digni sunt. Hæc itaq; suapte na-
 tura nota sunt. Alia rursus inexplicabilia
 penitus, soli cognita Deo, scilicet illorum
 essentiæ autori. Nam artifex, qui sit opus
 aliquod solertius machinatus, omnis illius
 actuum tenet causas. Qui uero eius operis
 sit imperuus, causas quoq; ipsas penitus ig-
 norat. Inexplicabiles autem quæstiones hu-
 iusmodi sunt: cur quibus alæ, aut plūta,
 aut latera titillantur, rident: cur ue nonnul-

lis, cum marmora atteruntur, aut secantur,
cum stridet ferrum, aut limatur, ipso confe-
stim auditu dentes obtorpescent. Cur den-
tium stuporem, qui è frigidis pomis proue-
niat: portulaca tamen, quæ & ipsa frigida
est, sanat. Neq; sunt contrariorum contra-
ria medicamenta, sed similia. Aut cur Ma-
gnetis lapis ferrum tantum, attrahit, deq;
eius scobe uiuificatur: succinum uero tan-
tum folia arida ac festucas aggregat, ei-
adgiutinatur. Et leo solum gallinaceum pa-
uet. Villarum autem gallina ædito ouo, festu-
cis unde quaq; corpus purificat. Coturni-
ces ueratro, quod toxicum homini, uescun-
tur, Sturni cicada, Ascamonia flauam bilem
trahit: Colocyntha uero & Agaricum, et
album Veratrum, Epholbionq;, & Coc-
cus Cnidius pituitam: nigrum autem Ver-
trum, & Epithimum, nigram bilem. Qui-
busdam uero sedatur uenter ijs quæ per-
purgant: cõtra uero ijs quæ sedant, perpur-
gatur. Tum alio alius cibatu magis dele-
bit.

tur, eumq; facilius concoquit. Quis autem
ignorat marinã torpedinem, uel per ipsam
lineam torporem in corpus adigere? Mulũ
autem si manu contineatur, contra torpedi-
nem ualere? Infinita deniq; huiuscemodi e-
numerare possum, quæ sola experientia co-
gnoscentur. Quapropter et à medicis pro-
prietates arcanæ appellantur. Quod enim
de horum proprietate affertur, arcanũ pro-
pmodum est ad causam afferendam. Pra-
ue enim quidam solutiones horum propo-
nunt quã plurimas, quæ inuiles penitus,
improbabilesq; sunt. Dicunt enim purgato-
ria, quæ calidissima sunt, humores trahere:
quod proculdubio falsum est. Oporteret e-
nim quodcunq; esset calidum, idem & pur-
gatorium esse. Nunc autem piper, cum sit
calidũ, non trahit, sed cõcoquit, solidatq;.
Eodemq; modo & Mastiche & Aloë. Di-
cimus itaq; non reciprocari serm onem. Nã
si quocunq; alius ducatur, id habitum qui-
dem calidum, uim autem uacuefaciendi ha-
bet.

bet: non continuo tamen, quicquid est calidum, uim quoque habet ducendæ alui. Dicunt autem & Struthochamelum ferrum concoquere: non proprietate quidem aliqua, sed caliditate: quod profecto absurdum. Leo namque, qui hoc animanti calidior est, ferrum tamen non coquit. Neque uero apud medicos tantum proprietates quædam sunt, sed apud philosophos, item ac grammaticos: ut ea quæ $\omega\omega\theta\eta$, hoc est affectus appellatur, u sibus adnotata. Quocirca de ijs duntaxat quærendū, quæ medium quendam locum obtinent: neque ad cognoscendū ancipitia sunt, & sub explicationem cadere possunt. Quæ enim falsa dicuntur, ea sunt omnibus nota: quæ ueritatem præ se ferunt, horum nota sunt alia & conspicua, alia obscura & inexplicabilia: partim uero mediæ cuiusdam sunt naturæ, quorum nunc expositionem aggredimur. Omne autem problema, aut ex habitu ipso soluendum, aut ex coagmentatione, aut ex actione,

aut

aut è consensu erga aliquod simile, aut è colore, aut per sensus deceptionem, aut per nominis participatū: aut qua eius rei uires magis minusue agat, aut qua durius quicque rariusue sit: aut maius, aut minus, aut à tempore, & ætate, & consuetudine, aut essentia ratione, aut ex accidenti, aut similitum rerum conditione: qualia quæ in problematis dicuntur. Inuenies igitur, si has tibi præponas formulas, quacumque de re ambigatur, uocare in disputationem possis. Quoniam uero haud ijs tantummodo acquiescendū est, quæ ad uniuersum feruntur, sed tantquam manu ducendus, qui eruditur: age iam solutiones ipsas aggrediamur.

I.

Vr Homerus homines à canitie temporum $\omega\omega\theta\eta$ $\kappa\epsilon\sigma\tau\alpha\lambda\phi\sigma$ appellauit? Quoniam plurimum inde cani incipiunt: quia priora capitis, humiditatis, pituitatisque plus habent,

5

bent, quam posteriora.

II.

Cur tantum priora capitis caluescunt?
Quia mollia laxaq; sunt. Cum igitur capillus ob naturalem siccitatem careat alimento, facile ijs partibus defluit: haud enim facile hæret, uelut in occipitio, quippe quod & siccius sit, & conspissatius.

III.

Caluitium autem à siccitate ortum habet. Hinc fit, ut qui crispo sunt capillo, quod siccius caput habeant, citius caluescant, serius canescant, siccitate consuamente excrementa pituitatis. Sunt & uigiles præter cæteros. Somnus enim ex humiditate oritur. Argumento sunt infantes humidi pariter somniculosi atq; excrementosi. Et humidi affectus & ebriosi, et qui crebrius lauantur, minus quoque excernunt per meatus, ut per nares, per os, per oculos. Qui uero molliore sunt capillo, ut quibus est humidum caput, eis contra euenit.

Rarius

Rarius enim aut nunquam caluescunt. Sed et uitio generis caluitium accidit: ut & podagra, & alij quidam affectus cognatione generis excipiuntur. Citius autem canescunt, somnolentiq; sunt, atq; excrementosi. Cani autem albi: iritantur enim pituitæ colorem, unde ipsi ortum habent. Sunt interdum propemodum aureoli, cum uitelina bilis pituitæ sit immixta.

I V.

Cur senes excrementosi & uigiles? Excrementosi quidē sunt, quoniam ætate frigidiores, imbecillioresq; cum sint, minus concoquunt, multaq; per meatus excrementa contrahunt. Cum uero solidis ipsis corporibus sicci sint, uigiles quoq; ob id ipsum sunt. Infantes enim & foraminum contextu, et solidis ipsis corporibus humidi sunt.

V.

Cur pueri, qui & humidi natura sunt, & excrementosi, canos tamē minime produciunt? Quonia humidi calidiq; sunt. Pituita

cuita autem humida est ac frigida: sinciput quoq; habent quasi cuteum & rarum, quo superflua excernantur. Id ætate durefcit, fitq; osseum, & densefcit. Vnde et suturas ei natura postmodum tribuit, per quas superuacui uapores efflantur. Solutio ex habitu & coagmentatione corporis.

VI.

Cur fœminæ ac spadones ocyus canescunt? Fœminæ quidem, quod & natura sunt frigida, & minus exercetur, pluraq; ob id excrementa contrahunt: ac tum præcipue, cum earum iam menses quieuerint. Spadones uero, quod semen iam nõ adüt: sed excrementum, quo semē gigni debuit, per uniuersum corpus, una cum sanguine diffundunt. Id autem pituitatis naturam habet.

VII.

Sed cur pilis carent? Fœminæ quidem, quia frigida sunt, densosq; habent corporis meatus: frigus enim condensat. Hinc fit,

fit: ut qua pili erumpant, uia nulla sit. Spadones autem, quia & humidi sunt, & supra modum excrementosi. Hac enim ratione fit, ne locis humidioribus herbæ pululent: neque item siccis & lapidosis, ut quæ caluitium imitentur.

VIII.

Cur spadonibus ut plurimum pedes distorquentur? Quoniã ob eam, de qua diximus, superuacaneam humiditatem, partes corporis uiidas mollesq; habent, atq; ob id imbecilles: quapropter cum totius corporis onus crura non ferant, torquentur: ut si pòdus harundini iniicias, flectatur. Nã quod durum siccumq; est, idem & ualidum est, & actioni renuitur: quod autem humidum ac molle, id actioni resistere nequit: est enim imbecillum. Argumeto sunt & ligna, & coria & uimina, atq; item homines. Balneis enim & poculis debilitantur, uictus norma modice desiccantur, ualidioresq; ad agendum euadunt. Quo efficitur, ut spado
nes

14 ALEXANDRI
nes muliebres quodammodo sint, atq; im-
becilli: similiterq; uinolenti, ut quibus pitui-
tatis plurimum insit. Nam cum frigidi sint,
contrarium inducere affectant. Vinum au-
tem suapte natura calidum est. Aethiopes
uero, utpote naturæ siccoris, capillo sunt
crispo, macilenti, musculosi, ualidi ad
opus.

IX.

Sed cur uoce acuta sunt? Rursus enim
humiditatis copia implens asperam arteri-
am, eam coarctat: hinc spiritus per angu-
stum means, uocis acuitatem efficit per la-
tum, ut in uiris granditatem. Argumento
esse possunt foramina tibiarum. Abundare
autem illos humiditate manifestum est, quod
leues sunt, quodq; ijs in muliebrem modum
mammæ increscunt, palpebrasq; habent
turgidiores, suntque tenui capillo, & in-
cano.

X.

Cur nonnulli spadones rem ueneream
modo

PROBLEMATATA. 15

modo aliquo affectat, atq; interdum amat.
Quia multis circa pubertatem execti te-
stes, contracti ue fuerant, suntq; uelut im-
perfecti Spadones: quidam uero calidiori
sunt iecore, ac seminalia uasa magna ha-
bent. Imaginantur itaque usum, quod uero
cupiunt, minime peragunt. Verenda enim
ipsa marcent. Nam qui ea instat spiritus,
perpetuo deficit. Is à semine ortus, per se-
minales meatus, ijs de paribus ferebatur,
quæ circa lumbos sunt. At in pueris semi-
nales meatus occæcati.

XI.

Quare cum tres humores simplices uni-
formesq; sint: non tamē tres uniformes ægri-
tudines, simplicisq; progenerat, sed plures.
Duplices enim in unoquoq; accidunt per-
petuæ scilicet, & intercisæ. Quia non ex
ipsis tantum humoribus morborum disse-
rentiæ proueniunt, sed & à locis. Calidus
enim & tenuis humor, acutam, breuem, at
que ardentem gignit febrim: frigidus au-
tem

tem & crassus obrusam & longam. Sic et lignorum quæ quidem sunt calida, & aridissima, ueluti tedæ & lauri, ingentem excitat flammam, citiusq; exuruntur: uiridia uero & humida humilem & fumidum ignem ædunt, seriusq; exuruntur. Rursus si locus quidem ipse spaciosus sit, atque amplius, citius ac maxime accendit humorem: quoniam cum simul sit coaceruatus, unâ omnis penitus putrefactus accenditur. Si uero tenuis sit & angustus, cum uniuersum minime capiat humorem, sed particulatim, quâ non simul omnis sit, putrescat: febrim quidem exilem excitabit, sed quæ diutius ardeat. Admisce igitur humoris naturam, ac locum, omnemq; earum februm differentiam inuenies, quæ ex humorum putrefactione proueniant. Si enim in magnis conceptaculis, ut in uenis puta, & in arterijs, flaua bilis putrescat, cum calida sit, ardentissimam, acutam & breuem accendet febrim: qualis est qui Ardor appellatur.

latur. At si in paruis uenis & arterijs, quæ circa cutem sunt, putrescat pituita frigida, languidam & diurnam efficiet febrim, ut quam quotidianam dicunt. Præterea extrema quoq; ipsa permutantur. Quod si in paruis conceptaculis flaua putruerit bilis, febrim faciet minorem, breuemq; sed longiorem tamen aliquanto, quam est ardor, ut tertianam, aut simpliciter acutam. At si in magnis conceptaculis pituita putruerit, breuiorem aliquanto faciet, quam est quotidiana. Similiter & nigra bilis, si in magnis putrescat uenis, quoniam uno tempore uniuersa quodammodo exurit, breuē faciet febrim, per quartos: si autem in paruis, diuturniorem quartanam. Concurrunt enim frigidus humor & crassus, & alterationi minime idoneus, atq; angustus locus, qui uniuersam simul bilem excuri consumiq; non sinit.

XII.

Cur nonnullis, ubi pudore afficiuntur,
b sudant

sudant alæ? Quia maxime raris sunt meatibus. Natura autem auocans ab eo sese, quod sit honore aut reuerentia dignum, modice unâ cum sanguine maximas in uenas, arteriasq; fugit, eaq; repletæ destillât. At gaudentibus euenit, quoniam remittitur, rarescitq; corpus, maxime uero alæ.

XIII.

Cur timentes pallent? Quoniam natura nostra, eaq; uis, cui corpus est curæ, nihil ab externis pati uult. Atque ut nos intra domos confugimus, ita & ipsa securitatis fatagens, in corporis intima, quoad eius fieri potest, se coniicit. Atqui & sanguinem, quem pro cibo uehiculoq; habet, eum scilicet qui optimus sit, secum trahit. Is autem est sanguis, qui roseo cutem, purpureoq; colore inficit.

XIV.

Sed cur eidem tremunt? Quoniam animalis uirtus consensu naturæ neruos destituit, quos prius seruabat, ij uero corporis partes

partes tremoris expertes ferunt. Hinc fit, ut & uenter ijs soluat, & mingant de improviso. Nam qui musculi excrementorum meatus obstruunt, nunc imbecilles facti, superuacanea remittunt.

XV.

Cur quos pudet, rubent? Quia natura sua sponte, conscientia quadam quod honore sit dignū reuerita, quasi nobilis puella, modice sese in corporis intima contrahit. Mouetur autem unâ secum sanguis, ac funditur. Vnde etiâ, cutis sanguinis colore inficitur. Alij sanguinem à natura obtendi, quasi uelamen dicunt: quemadmodū & nos à natura uelut admoniti manum faciei præterdimus.

XVI.

Cur nonnulli metu extincti? Quoniam fugiens supra modum naturalis uirtus, seq; in corpus intimum unâ cum sanguine recipiens, infitū uiuificumq; calorem eum qui propter cor gignitur, confestim suffocat,

atq; extinguit: quare & corruptionem inducit. Hac enim ipsa ratione & oleum, cū plurimum, ac subito in lucernæ flammam inditur, eam extinguit: habet autem sanguis, qui est in corde, proportionē ad lucernæ flammam. Quosdam & immodicus dolor ratione eadem exanimauit. Resoluitur enim in siti caloris internus motus, ut operculo obiectus ignis extinguitur.

XVII.

Cur multi uinolentia exanimati? Quia rursum uini copia naturalem uiuificamq; uirtutem caliditate suffocat. Præcipue uero hoc ijs accidit, qui insitum calorem exiguum, atq; imbecillum possident. Quod enim & plurimum est, & ualidum, reniti magis potest, spacioq; temporis copiam coquit: quemadmodum & flammæ copia maiorem quoq; olei infusionem tolerat.

XVIII.

Cur senes tremunt? Quia rursum naturalium uirtutum nerui, ac particularū musculi,

culi, cū sufficientē motiuā uirtutē minime capiant, haudquaquā pariter ad tolerandū corporis onus annitūtur. Fit autē tremor, quoniā corporis pondus particulā deorsum trahit, animalis autē uirtus sursum: hoc cū et fiat successiōe, et cōtinenter, tremorē citet: hinc etiā cernui ingrediūtur, atq; ad humū uergunt, quorsum eos natura detrudit: hinc et bacillorū adminiculo pro tigillis sustentātur, obq; hāc ipsam uirtutū imbecillitatē stercus de improviso, urināq; deijciūt.

XIX

Cur piper & sinapi integra si deuores, uentrem minime excalescunt: si trita, excalescunt? Quia quæ uirtute tantum, non autem & actu suas habent qualitates, aliquo extrinsecus indigent adiumento ut uirtutem in actum producant. Ipsa igitur tritura attenuata, atq; in intimum corpus permeatus penetrantia, tum a sua insita caliditate commota, agunt hoc pacto. Eademq; ratio est & cæterarum qualitatum. Sunt

b 3 autem

autem ex ijs, quæ per qualitatem agunt, nõ
 nulla, quæ actu ipso qualitatem habent,
 ut aqua potabilis, prisana, lac. Humida e-
 nim & frigida sunt, neq; ullo extrinsecus
 indigent ministerio ad refrigerandum, atq;
 humectandum: sed statim, propereq; agunt.
 Similiter & sal, & terra, & eiusmodi: sic
 cæ enim sunt naturæ & uirtute & aspe-
 ctu, & actu. Mare enim, & salugo, & ui-
 ua aqua humida sunt, & imaginatione, &
 aspectu, sicca autem & uirtute, & actu.
 Lini uero semen, & panis, sicca imagina-
 tione, & aspectu, humida uero sunt uirtu-
 te & actu.

XX.

Cur nonnulli noctu nihil uidet, die uidet?
 Quonia uidendi spiritum crassiorẽ habent,
 neq; qui aera pertransire usque ad uisibile
 possit, noctu uero crassescit, quoniam so-
 lis absentia refrigeratur. Vel (ut alij dicunt)
 quoniam interdiu ad tenui calidoq; aere at-
 tenuatur, noctu uero densatur, In fele au-
 tem

tem, & hyæna & noctua contra accidit.
 Interdiu enim nihil cernunt: noctu exacte
 cernunt. Habent enim uidendi uirtutem
 tenuissimam, maximeq; perspicuam: quæ
 cum noctu modice crassescat, suscipiendo
 obiectui idonea fit, interdiu autem, atque
 in claro lumine uehementer attenuata re-
 soluitur, atque dispergitur. Vnde & leo-
 nes, qui eiusmodi ferẽ sunt, per solem in-
 gredi nequeunt, & ignem interdiu cer-
 nentes fugiunt. Est & eorum uidere pupu-
 lam uehementer splendidam, habentq; hu-
 mida oculorum maxime perspicua.

XXI.

Cur repentinum, uehemensq; gaudium
 nonnunquam exanimat? Quia uitalis uir-
 tus, & insitus calor cum immodice extrin-
 secus fertur, egeritur, atq; resoluitur: unde
 & sudant, & rubent, quoniam sanguis ad
 est. Insitus enim calor, atq; ipse ignis, tum
 caliditate, tum quod loco suo demigrat, sur-
 sum

sum uersus mouetur, rursus uero pabuli appetitu deorsum. Utrolibet autem horum motuum pereunte, ipse corrumpitur.

XXII.

Cur dolentes, & amantes, & irascentes suspirant admodum, & frequenter? Quoniam dolentium anima ad ipsam doloris causam conuersa est: cupientium, ad id quod cupiunt: irascentium, ad id quod irā hīs concitat. Igitur intenta anima ad id quo mouetur, negligit: & quodam modo obliuiscitur motuum pectoris musculis uirtutem præbere. Cor itaq; ipsum, neq; pectoris dilatatione aerem accipiens, ideoq; neq; per statum, atq; refrigeratum, neque item contractione excernentes singulificata excrementa, quæ de sanguinis exustione gignuntur, dum suffocationem metuit, animam cogit, atq; admonet, ut quam plurimum musculis motum præbeat, maiorq; inspirationem atq; expirationem efficiat, ut maiorem quoq; uim frigidi aeris accipi-

at

at, maioremque uim excrementorum efficiat, ut quod exigua crebraq; respirationes facturæ fuerant, idem maior una efficiat. Vnde et Græcum nomē suspirio ex angustia pectoris prisci dederunt. Suspirant autem diutius, & frequenter, quoniā in id semper quo mouetur, cōuersa est. Natura autem cogit eam, ut aliquando plus moti uæ uirtutis musculis pectoris per cor immittat: quod autem in pectore respiratio idem in corpore perspiratio est, quæ per arterias fit. Similis autem est inspirationi dilatatio, expirationi autem contractio. Sub pulsus uero nomine, dilatatio contractioq; comprehenditur.

XXIII.

Cur isicium difficile cōcoquitur? Quoniam leuitate sua humido pabulo intra aluum innatat, idq; per mediam: neq; sese ad eius corpus applicat, qua applicatione coctio fit. Tum circa gulam redundat, cuius officium appetitus est, non coctio. Ex-

b

5

tra

tra uero corpus, si in aquam indatur, innat, neq; demeritur: quia dum carnes interruntur, leuem concipit spiritum, corpus in altum expuit, humidisq; innare cogit: hinc et lentus est, quoniã spiritus est particeps.

XXIV.

Cur antequam balneum ingrediamur, calidum mingimus: cum diutius in balneo super sedimus, frigidum? Fit hoc nimirum, quasi ad alterius cuiuspiam comparationem. Emissa enim urina tepidæ qualitatis est, ac modice calida. Extra igitur balneum, quoniam frigidum est corpus nostrum, quæ urina emissa est, uelut ad corporis comparationem, calida est. In calido autem, quoniam multo magis corpus, quam urina calefit, frigida urina uidetur, quamuis aliquo modo calida sit: uerumq; id esse uel ex eo apparet. Et enim qui balneum ingreditur ut calfiat, si calidum solum ingreditur, quæ calida est aqua, admodum feruida uidetur: si autem iam ex calfactus ingredia-

tur,

tur, non itidem ei feruida uidetur.

XXV.

Cur loca maritima fodientes, dulcem aquam inuenimus? Nimirum quoniam in mari, quæ tenuior sit aqua, dulcis est, quæ crassior, salsa: tenuis igitur aqua per terræ meatus influens, in ipsa occultitur terra, quam deinde fodientes inuenimus. Dulcis est autem, quoniam per brumam in aera tollitur. Crassa uero aqua exiccata emundataq; fit sal. At in littoribus quæ meatus laxiores habeant, salsa inuenitur aqua. Excolatur enim eo etiam crassior maris aqua.

XXVI.

Cur putealis aqua per brumam calida, per æstatem frigida est? Quoniam quicquid semper contrarium ut inimicum fugit. Frigidum uero, & contrarium calido esse, & ipsum corrumpere, manifesto apparet. Igitur quoniam calor per æstatem aera occupant, fugit frigus in intimam terram, atque ob id aquam frige facit. Per brumam uero, quoni-

*Ratio autem
aqua per
brumam
calida est
per æstatem
frigida est
quoniam
calor per
æstatem
aera occupant
fugit frigus
in intimam
terram
atque ob id
aquam frige
facit.*

quoniam frigus in aere plus pollet, rursus calor in intimum defugit, aquamq; excalscit. Contraria enim eodem in loco ac tempore simul manere, contra Naturæ legem est.

XXVII.

Cur breui statura homines proceris ut plurimum sunt prudentiores? Quoniam constipata atq; compacta illis est anima in uniuerso corpore, proceris uero in longitudinem distenta resoluitur. Quapropter Homerus Vlysssem breuem ac prudentem: Aiacem uero, procerum ac stolidiorem describit.

XXVIII.

Cur minus prudentes, cum ingrediuntur, sese ueluti suspendunt? Quia ut inualidus gubernator haud in rectum nauim agit, ita marcidior anima corpus.

XXIX.

Cur stolidorum quam plurimi, prudentes gignunt liberos ac robustos? Quia stolidiores

stolidiores in coitu uoluptati magnopere succumbentes, animam habet corpori magno pere immersam. Quo efficitur, ut eorum semen quam plurimæ uirtutis, tum rationalis, tum naturalis particeps, prudentiores, qui nascantur, efficiat. Prudentioribus autem, atq; ijs præsertim, qui sunt eruditi, seculus omnino accidit. Prudentiæ enim uis, aliquid eorū semper, uel in re ipsa Veneria reputans, quæ sint extrinsecus necessaria, ideoq; suspensior, efficit ut quod semen defluit, quam plurima careat naturali uirtute. Hinc soluendum, cur stolidi atq; ineruditi liberos gignant corpore robustos, eruditi contra imbecillos.

XXX.

Cur ferarū stercus haud ita male olet? Quia sicciori, minimeq; superuacaneo uentur nutritimento, maximeq; exercetur. Quin & Dorcadum, & aliorum quorundam animalium stercus, uelut aromatum quodammodo imitetur odorem. Hominis

igitur stercus pessime omnium olet: quod
 ij & uario, & humido uescuntur nutrime-
 to: idq; etiam supra satiem, & intempesti-
 ue, & cum minime indigent. Tum minus
 exercentur, minusq; quam cætera animan-
 tia caloris habent. Quare cum neq; planè
 concoquatur, neque ob copiam perfletur,
 sed ueluti commarceat, mali est odoris.

XXXI.

Cur sinapi, cæteraq; id genus acria cu-
 ti imposita ulcerant: deglutita uero, aluum
 iam non ulcerant? Quia prius demutantur
 ea, & concoquuntur, quam agant. Præte-
 rea resoluitur à (credo) nimia corporis
 humiditate. Item cum supra cutem ponun-
 tur, temporis ad agendum plus habent: quo-
 niam eo conspissatior est, estq; præterea
 imbecilla. At quod intimum est, & laxio-
 res meatus habet, & ualidius est.

XXXII.

Cur qui dolent, quiq; gaudent, ridentes
 lachrymant? Qui quidem dolent, meatuum
 qui

qui sunt in oculis, spissitudine eorum ex-
 primunt humiditatem: qui autem gaudent,
 raritate meatuum humidum effundunt. Qui
 busdam uero in oculis, ijs qui angustiiores
 meatus habent, in neutro lachryma ex-
 primitur.

XXXIII.

Cur hordeacea farina, cum sit frigida,
 resoluit pituitates? siquidem omne frigidum
 condensat, ac resolutionem impedit. Equi-
 dem puto non quia refrigeret, ideo resoluere,
 sed quia eijciat: uim enim eijciendi, atq;
 humores diuidendi possidet. Suntq; pluri-
 mæ eiusmodi species sibi ipsis contraria a-
 gentes: non illæ quidem prima ratione, &
 sese ipsis, ac præcipue, sed secunda, & ex
 accidenti: ut apium, quod quidem est cali-
 dum, febrim diminuit. Non quia id quidem
 calidum est, simile enim similia auget: sed
 qua ex uenis eijcit morbiferos humores,
 uimq; habet prouocanda urinæ. Itemq; iris,
 & hysopus lateris morbo, quæ pleuritis di-
 citur,

citur, conferunt: quamuis enim calida sint, tamen eos humores incidunt, qui pituitatē intra eam membranulam gignunt, qua costā subcinguntur. Et aqua calida circumfusa rigore soluit, qui Tetanus dicitur, quiq; ex lentis frigidisq; humoribus generatur. Soluit autem non proprie, sed ex accidenti per mediū aliquod, hoc est per insidentē caliditatē. Si igitur sua spē nullius mediij interuentu agant, proprie dicuntur, primaq; ratione agere. si mediij agāt interuentu, nō autem sese ipsis, ex accidenti tum agere, perq; secundam rationem dicuntur.

XXXIV.

Cur mingentibus accidit, ut & flatū ædant? Quoniam cum uestica urinae plena est, turget, premiq; & coarctat directum intestinum. Dum itaq; exinanitur, inclusio intestinis spiritui exeundi occasiōē præbet. Quidam uero consensum quendam harum inter se particularum esse ad deiectionem arbitrantur.

XXXV.

XXXV.

Cur, qui oscitantem uideant, & ipsi oscitant? Quia natura animantium, maxime que ratione carentium, similitudinum quædam consensum, itemq; affectuum habet. Atq; ita fit, ut meiente a se ceteri item meiant, cum sint urina repleti.

XXXVI.

Cur lippus sanum lippitudine afficit: sanus uero lippum haud quaquam sanitate afficit? Quia oculi humecti sunt & molles, atq; affectibus expositi. Tum quia sanitas ex habitu dīe modica, uitium ex immodica accidit. Quod igitur modicum est, facilius ab immodico mutatur ac uertitur, quā contra. Ergo & lippitudo, quæ immodica quædam habitudo est, facile sanitatem utpote modicam demutat. Fit autem mutatio naturali corporum inter se consensu.

XXXVII.

Cur numisma, & pomum in aqua maiora, quàm sint, uideri solent? Quia affusa ijs
c aqua

aqua, concolor fit, aspectumq; decipit, quasi maiora sint. Tali enim ratione & sol et luna, & quæ Erraticæ stellæ dicuntur, cum iuxta ortus aut occasus limitem spectantur, ampliori corpore uidentur. Sua enim qualitate circumfusum sibi aerem afficiunt.

XXXVIII.

Cur triangula procul cernentibus rotunda putantur? Quia cum aspectus procul angulos uidere nequeat, utpote acutos, eos ignorat, quibus ob aspectus deceptionem subductis, rotunda putantur. Idem in remo accidit, qui sub aqua perfractus apparet.

XXXIX.

Cur ligno procul uapulante, ictum continuo uidemus, sonum serius exaudimus, quamuis unâ cum ictu & sonus fiat? Quoniam uisum subtiliorem auditu, acutiore habemus. Ictum igitur uisus, utpote acutior, anticipat. Auditus autem, ut qui crassior est, sonum tardius consequitur. Hac ipsa

rati-

ratione soluendum est, quod in nubium inter se conflictu brumæ tempore, ubi ictus oritur eius, quem tonitrum dicimus, eiusq; ignitio, quam fulgetram uocamus, ut in ijs quæ pyrecbola, hoc est igniuoma dicuntur, prius fulgetram cernimus, atq; ita postmodum tonitrus exaudimus: licet conflictu ipso prior tonitrus, posterior fulgetra, aut unâ saltem ambo orientur: & hic igitur uisus, utpote subtilior auditum præuertitur, atq; ita fulgetram prius uidemus. Tum & auditus tonitrum sentit, ut qui crassior, atque ad consequendum tardior est.

XL.

Cur fit, ut cum nuda facie reliquo amictu corpore sumus, in maximo tamen frigore reliquum quidem corporis rigeamus, faciem minime? Consuetudine, assueuit enim facies aeri tolerando. Maxime uero nos consuetudo aduersus omnis affectus communit.

c 2

XLI.

XLI.

Cur flaua bilis, quæ per uniuersum uitæ
tempus ea tunica, quæ bilis uesica dicitur,
continetur, cuiusq; corpus maxime affecti
bus expositum est, minime ipsam corrodit,
at si uel ad exiguum temporis, in dentem,
cuius est corpus ad patiendum minime ap-
tum, ingruerit, statim eum exesum reddit?
Quoniam ita est à natura institutum, ut eo
tantum in corpore inhabitet, ideoq; mini-
me ipsum lædit. Magnum enim remedium
contra dolorem naturæ nomen est. Milleq;
alia possim tibi exempla afferre. Decem
in matrice menses infans permanet, nullū
ponderis sensum prægnanti præbens. Spi-
ritus autem leuis in eum incidens, dolorem
continuo acutum citat, qui & tensionem,
& intolerabile efficit pondus. Aspera ar-
teria unius est spiritus receptaculum, in eā
si unica, aut potiuncula deerret, suffocatio-
nem aut uehementem efficit tussim. Id nisi
natura ipsa præfinsisset, haudquaquam sic-

ri

ri uel ad minimum posset.

XLII.

Cur nonnulli cum balneū sitientes intrāt,
absq; siti exeunt: nonnullis uero contra ac-
cidit? Sicciores quidem balneo uescunt,
statimq; sedant. Sitis enim siccitate proue-
nit, præsertim si non penitus à siccitate
resoluantur. At qui uuidiores sunt, mini-
meq; sitibundi, si diutius immorentur sub
calido præsertim aere, atq; intra aridam cō-
signationem, resoluta per sudores humidi-
tate, sitibundi efficiuntur.

XLIII.

Cur radícula comesa, alij fœtidum eru-
tant, alij minime? Quorum quidem aluus
ac stomachus, superuacaneis malisq; humo-
ribus, usq; ad pituitatem uergentibus, mi-
nime exuberat, eorum purus est ructus, at
quibus exuberat, fœtidus. Radícula enim
calida est, humorumq; crassitudinem inci-
dit, atq; attenuat. Ex humoribus autē spi-
ritus excitat, eosq; per ructum effluit. Sic

c 3

et coenum quiescens, nihil olet: motum uero, et coërbatum, grauem halitum efflat. Qui uero radiculam ipsam grauis naturæ, ac fœtidæ qualitatis esse autumant, quoniã ea cum extra corpus sit, diutiusq; seruetur, grauiter oleat, proculdubio falluntur: omnes enim qui ea uescerentur, grauem ructu aëdere oportet.

XLIV.

Cur in maximis rigoribus digiti ac summa corporis nigrescunt, et decidunt? Quoniã extremum frigus abigit, atq; retrudit insitum calorem sub intimum corpus: atque ita summa corporis liuescunt quidẽ primo, tum nigrescunt, et quodammodo caëdauerantur. Decidunt autem, quoniã natura reliquo intenta corpori agglutinat sibi, quod sanum inest: quod uero iam perijt, dimittit à sese, atq; extrudit. Summa autẽ, præcipue afficiuntur, quod neq; admodum carnosæ, et minus calidæ sunt. Nam et stirpium eã præcipue foliorum defluuium bru

ma

ma patiuntur, quæ minus calida natura sunt atq; ob id imbecilliores, atq; ratiore. Qui uero dicunt statim à principio insitum calorem à frigore quasi ab aduersario fugientem, in intimum corpus peruadere, tum sese colligentem, et quasi instaurantem, ceu resumptis uiribus, in eas rursus particulas, magna repente copia, auxilio accurrere: atq; ita, uel quia repente, uel quia maxima caloris ui, eodem remigrarit, summa corporis exurere, quia in his residens magis congregetur, ij proculdubio falsum autumant.

XLV.

Cur qui summa corporis rigentia igni admouent, ut caëfaciant, uehementer dolent? Repëtina uidelicet qualitatis mutatio ne. Plurimum enim frigus, in plurimũ calorem demutant: quicquid enim immodice, repenteq; fit, mala uidelicet habitudine, id naturæ cruciatum affert. Quicquid autẽ bona habitudine, et modo, et secundum

c

4

natu

naturam repente immutatur, id naturā magis
gnopere delectat: consistit autem maxime
in habitudinis modo humanū corpus, multoq;
magis, quam cæterorum animantium.

XLVI.

Cur qui piper, aut magnum panem comederunt, singultiunt? Est uero proportio
& cum ijs quæ extrinsecus aut ingrauat, aut dolorem incutiunt. Piper enim flaua
que bilis proportionem cum spinis habent, pituita autem & panis cum grauisimo lapide. Qui aluum minime excrementosam, sensibilem calidamq; sunt nacti, ij ocysissime piperis acrimonia mordicantur, stomachum excitant, ad id quo dolent, excernendum, ac persequendum, atq; ita quem singultum dicimus effutiunt: qui uero frigidiorē nacti sunt stomachum, maioremq; in eo pituitatis uim habent, minusq; sentiunt, ij tardius singultiunt. Idemq; ijs accidit, qui magnum repente panem deuorant. Panis enim copia ac magnitudine de-
gra-

grauantur. Neq; enim suas partes cessare natura patitur, ubi quicquam adsit, quod se lædat. Piper igitur qualitate acri id efficit, secundum proportionem pungentis intrinsecus bilis, Panis autem, quantitate ponderis uelut & pituitæ copia, intrinsecus degra-uans, singultum efficit,

XLVII.

Cur qui in unguibus affectus existunt, uehemēter cruciantur? Quoniam nerui, qui per digitos tenduntur, peculiaribus excrementis, ungues gignunt: quemadmodum et dentes in gingiuis fiunt. Cum itaq; sensibilibis neruorum uirtus in extrema progreditur, inq; ijs collecta, ueluti in conualle profluens aqua cōgregatur, atq; copiosior existit, proculdubio quo magis affectum sentit, magis etiam cruciatur.

XLVIII.

Cur deuorato repente magno pane, retentio spiritus singultum resoluit? Quoniam stomachum premens, atq; in angustum ad-
c 5 urgens

urgens, id agit, ut & qui in eo cibus consumptus sit, exprimatur in uentrem, atque ita exoneratus singultum sistat.

XLIX.

Cur deuorato pane singultientes, ubi quid triste audiunt, non singultiunt? Quoniam in id animam intendunt, quod tristitia afferat: quo efficitur, ut mouendo petitori minus sit intenta. Rursum igitur, cum non erumpat spiritus, uerum copiosior cogatur, singultum sistit, ut & ante didicimus.

L.

Cur imagines prope quidem, planos colores, procul autem stantibus, partim concavos, partim deuexos ostendunt? Quoniam uidendi uis in longo interuallo extenditur, atque resoluitur, quo fit ut intima colorum exacte planeque non cernat: sed candidos quidem colores deuexos, nigros autem concavos uideat. Candidum enim, cum sese splendido admouit, extrinsecus splendet: nigrum

grum uero, utpote tenebrosum, intrinsicus. Artium uero alia materiam transformant: ut cum statuarius aeneum equum, aut bouem, aut aliud eiusmodi animal fundens, aut cudens hominem fingit, aut aliud quippiam, mutata scilicet de specie in speciem materia aeris. Alia additione agunt, ut cerae, aut luti fictor. Alia demptione, ut qui sculpendo animal fabricantur. Alia coagmentatione & insertione & glutinatione, ut in domo, ut in nauigio aedificando, in tela, in fabrilis opere. Alia habitudinis alteratione fiunt, & per profundum quodammodo: quemadmodum natura est semine animantia procreat. Alia habitudinis simul alteratione, & adiectione corporis, quemadmodum Natura particulas enutriendo auget. Alia uero mixtione colorum, et corporum adiectione, ut pictura.

LI.

Cur si frigida aqua neruis inimica, calida amica non est, immo uero & ipsa inimica?

ca? Si enim tale quippiam noxium, contrarium porro utile est. Contraria enim in id ipsum eodem modo agere nequeunt. Prima igitur ratione, ac per se calidum, quæ est calidum, infestum nervis simpliciter non est, sed quæ calidum & humidum est. Qui autem nervos habet læsos, eorum nervi, quia plurimum sensus habent, multæ intensionis, multæq; astrictionis indigent, sunt enim suapte natura sicci. Humiditas autem, utpote contraria, emollit, remittit quæ ipsos, ac putrefacit. Calidum vero ipsum suapte natura minime noxium esse patet. Calidi enim olei utilis haustus, quia astrictionis quoq; vim continet.

LII.

Cur si poma nocent, quoniam frigida sint atq; humida, aqua tamen, quæ eiusdem sit habitudinis, minime nocet? Quia subtilior est aqua pomis, citiusq; excernitur: quo fit ut non adeo lædat, immo vero corporis particulas modice intendit.

LIII.

LIII.

Cur quæ difficilem habent concoctionem, crassiq; sunt humore, multo facilius concoquuntur, ut bubulæ carnes, quàm quæ & faciliori sunt coctione, & minus crasso humore, ut saxatiles pisces? Quidam id consuetudini tribuunt, nonnulli habitum quendam naturalem, atque arcanum, neq; explicitabilem in causa esse putant. Quidam vero immodica alui caliditate, quæ concoctibilia sint, quàm par est, utpote mutabiliora, summa incendij vi concremari dicunt, atque corrumpi, quæ autem cõcoctioni minime idonea sint, utpote difficilia mutatu, cum non admodum mutantur, concoqui tantum. Sic enim & palea, ut quæ suscipiendis affectibus aptiores sunt plurimo igni in cinerem abeunt. At querquis lignis non item accidit, ut quæ rite cõburantur.

LIV.

Cur dolentium superficies pallefcit?

Quia

Quia natura (ut diximus) ad intimum corpus unâ cum sanguine penetrat. Sanguinis autem is est, qui ipsam calfacere superficiem ac rarefacere sit solitus.

LV.

Cur in Aegypto, quæ calidissima est regio, frigidum uinum gignitur? Eadem ratione. Rursus enim ad uitium radices defugit frigus, easque frigefacit. Sunt enim uites multo quam cæteræ stirpes suscipiendis assectibus aptiores.

LVI.

Cur calida aqua puteo indita, frigidissimam reddit aquam? Quoniam quod in puteo frigus est, calidæ repugnat. Cumque eâ frigoris abundantia superet, calorem ipsum omni copia persequitur. Atque ita multa cum frigiditate per calfacientem aquam influit, eamque hoc pacto admodum refrigerat.

LVII.

Cur ubi exiguum animal in oculos inuolat, statim altero clauso oculo extrud-

tur.

tur? Quia uidendi spiritus iam per oclusum oculum exire non potest, ut iam didicimus: sed collectus in sese, magnaque in apertum oculum copia contendens, implet ipsum, et tumefacit, et quasi extrinsecus promit, atque ita pellitur, extruditurque in seetum.

LVIII.

Cur colaphis ictu ignem cernunt? Quia uidendi spiritus ictu attenuatus magnopere ignescit: atque in aera egressus talis cernitur, qualis iam euasit. Idem euenit, cum duo simul lapides, aut cum ferrum ferro atteras. Interceptus enim aer magnopere attenuatur, atque ignis fit. Idem quoque in nubibus accidit.

LIX.

Cur non omnium attritu lapidum ignis excudatur? Quia plerique cedentes nimium sunt, nimiumque leues, et laxis meatibus. Neque enim riter percussus aer attenuatur: quippe qui pa-

riter

riter totus percutitur, atq; ignescit. Idem
 & lignorum euenit attritu. At uero à sole
 atq; aqua ignis creatur, quoniam infracti
 ad utrum solis radij, uelut etiam in specu-
 lis euenit, magis ignescunt, rursumq; ad su-
 pera reflectuntur.

LX.

Cur prurientes feruida gaudent? Quo-
 niam pituita, cuius crassitudine ac frigiditate
 pruritus oritur, cutis sensum obtundit.

LXI.

Cur ijdem balneis gaudent? Quia color
 pituitam fundit, eamque ungues resoluunt.

LXII.

Cur magis humeri pruriunt? Quoniam
 anticis partibus frigidiores sunt, ideoque
 plus habent pituitæ. Quo fit, ut sensus
 qui frigidiores sunt, pruritu magis afflic-
 tiantur.

LXIII.

LXIII.

Cur facilius scalarum descensus, quam
 ascensus est? Quoniam in descensu, corpo-
 ris pondus deorsum uersus suapte uertitur,
 et quodammodo descendente adiuuat. In
 ascensu uero laborat uis, corporis pondus
 sursum uersus attollens. Sic enim & lapis
 facilius deorsum, quam sursum fertur.
 Quod enim graue est, deorsum fertur.

LXIV.

Cur infantes, ut primum æduntur, flent?
 Quia sensus eorum atq; natura ueluti pe-
 regrinatur. Nam è calido, molliq; ipsius ma-
 tricis corpore in aera frigidum exeunt. For-
 tasse tamen & à lumine exterrantur, non
 (ut quidam aiunt) quod anima cœlestium
 regionum extorris, terrenum corpus inha-
 bitet, atq; ideo flere infantes cogantur.

LXV.

Cur apes, & formicæ, & muscæ, om-
 niaq; insecta oleo pereunt? Quia respira-
 cula angusta habent. Oleum uero, ut pote
 d   lenit

lētum, eorum respiracula obstruit, atq; ob id pereunt. Idem & serpentibus, et ijs cōtigit, quæ mali odoris sunt.

LXVI.

Cur flantes calida refrigeramus, frigida calfacimus? Quoniam respiratio calida fit, exiēs autē spiritus eorū qualitātē resoluūt. Calida uero refrigeramus, quod eorum calidā qualitātē mouemus, ac resoluimus.

LXVII.

Cur quæ carnes noctu sub plenilunio fuerint, putrescūt? Quoniam tunc aer calidus ab eo, atq; humidus fit, quæ habitudo ad putrefaciendum maxime facit: unde efficitur, ut si modicus sit calor atq; humor, concoctio fiat: si immodicus, extinctio: si calor præualuerit, exustio. Luna quoq; quatuor nocta habitus uidetur. Media enim, humida et calida quodāmodo est. Plena, calida quodāmodo, et sicca. Quo tēpore desinit, sicca et frigida. Cū luminis omnino est expers, frigida est, et sicca: est enim et solis

solis expers radiorum, qui tūc calidi sunt.

LXVIII.

Cur dolore affecti pallent? Quia rursum natura eius, quod sese angit reminiscens, paulatim ad intima defugit unā cum sanguine eo, qui cutem depingat: minus tamen in ijs, quā in metuentibus euenit.

LXIX.

Cur gaudētes rubent? Quia natura sponte sua delectanti sese occurrit, qui extrinsecus sit, ut nos amico liberisq; solemus. Eam uero & sanguis affectatur: is qui (ut supra diximus) cutem suo colore roseam reddit. Pallor autem a contrario accidit.

LXX.

Cur in sopore nocturno, cum subito oculos aperimus, lucem uidemus? Quia uidenti spiritus collectus inter dormiendum atq; aduictus, repentinus, plurimusq; per tenebras erumpit, cumq; ipse sit lucidus, instar luminis cernit.

d 2 LXXI.

Cur uerentes, oculos dei ciunt? Quia animi speculum sunt oculi. Nam & animi affectus per oculos cernimus, ut dolorem, iram, pudorem: quoniam uero non sustinet animus contra id, quod sit honore dignum, intueri conscientia quadam, ideo aliquandiu oculorum musculos demitti cogit: idque uelut sese operiens efficit.

LXXII.

Cur auris omne humidum tolerat, excepta aqua? Quoniam cum frigida sit, ad audiendi neruum continuo fertur. Frigidum uero omne neruis insensum. Rursum,

Cur antequam uehemens exciteur uentus, quaedam ueluti stellae excurrētes eum praemonstrāt: aut quasi fulgetrae, maxime que per sudum? Nimirū quia cœperat quidem prius moueri: nobis autem, qui et crassa, & duri sensus corpora nacti sumus, nondum manifestus apparet. Supernum igitur aera, utpote magis tenuem, magisque ætherum

reum

reum perflans, in ignem conuertit, atque ita eius partes scintillantes uidemus: uehementior autem deinceps uirtus crassio rem hūc aera, qui sit circa terram, mouet, atque ita sentitur.

LXXIII.

Cur, qui uentus angusta loca inflat, uehementior est, quam qui laxa? Quia colligens sese unum in locum, intenditur in seipso, fitque maior, increscitque, & uehementior euadit. In locis autem latoribus explicatur, atque dispergit, fitque languidior imbecilliorque. Hoc idem in calore accidit, in qualitatibus, & in aquis.

LXXIV.

Cur aliqui longinqua, quamlibet magna, minime uidentes: propinqua tamen, quamlibet minutissima cernunt: quos et myopas, hoc est luscinos, uocant, quia conuientes uideant? Equidem arbitror, uidendi spiritum tenuem ijs esse, ac purum: qui cum procul abeat, resoluatur, neque obiecta attingere

d 3 possit.

possit. Vix autem propinqua cernit propter tenuitatem ac puritatem. Sunt & qui minutissima procul cernunt, ut senes quidam. Hi igitur contra, quia uidendi spiritum crassum, eundemque multum nacti sunt, necesse habent, ut is per longiusculam quodammodo uiam moueatur, eoque pacto attenuetur, atque ad uisibilia suscipienda idoneus fiat. Sic ergo duo inter se opposita soluntur.

LXXV.

Cur præter omnia animantia, soli canes post coitum uinciuntur? Quia angustos habet meatus collum matricis, coles autem in re Venerea inflatur, neque statim exitum quia semen glutinosum est, utraque enim ipsius nimia siccitate accidit. Sic enim cogit, coartatque particulas, atque humidam condensat.

LXXVI.

Cur soli canes per æstatem rabie laborant? Propter siccae habitudinis præceptionem.

ptionem, natura enim sicci sunt, magis que in æstibus. Excalfactæ igitur eorum humiditates, atque exiccatae inflammantur, tum uniuersa eorum habitudo, eoque pacto insaniunt uelut phrenetici. unde & eorum salua ueneni est instar, atque siccissima. Inflammari autem constat uel frequenti anhelitu, uel igne is oculis, uel oris hiatu, quæ ad protrahendum aera apertum semper habent: uel quod eorum cauda ob siccitatem incuruatur, atque macrescit. rabidi uero sunt præcipue, qui siccissimi sunt. Sunt & qui caniculæ sidus influxu quodam suo rabiem ipsi afferre dicant.

LXXVII.

Cur qui repente, atque inuiti execantur, minus cruciantur, quam qui per electionem execantur? Quoniam qui de improviso, ipsi alio conuersum habent animum, sensusque omnes inæqualiter susipientem. At qui per electionem, ipsi cum sciant quid passuri sint, animum semper in ipsum quod incidi

tur corpus, intentum habent: quare cū sensum æqualiter suscipiant, magis in ipsa sectione cruciantur. Solutio quæstionis, à consensu qua magis.

LXXVIII.

Cur qui onera baiulant, cantantes ambulat, eodemq; qui trahunt? Quia modulatione rationalis anima oblectatur, quo fit, ut in eā cōuersa, minus ipsum sensum suscipiat: unde efficitur, ut nō tantopere onus ipsum sentiat. Hac ratione solue, cur in funeribus tibiæ ac tympana adhibentur: cur ad dolētes aut lugentes aut ægrotātes, mos obinuit, ut hominum cōueniat multitudo, diuersosq; inserant sermones: uergens enim ad uerba animus, calamitates minus sentit. Quapropter et scenica oblectamēta, uariaq; eius genera ab antiquis excogitata sunt, ut animi distraherentur.

LXXIX.

Cur Aethiopes febricitantes ut plurimum extinguntur, & lippientes ulcerantur?

tur? Calidissimi sunt atq; siccissimi, et quasi elementorum quædam ijs resolutio accidit: & quod humidi exiguum ijs inest, consumptum atq; corruptum efficit, ut & cætera elementa resoluantur. Fugit enim calor cibi penuria. Exurgit frigus, caloris absentia. Regnat & siccitas humiditatis interitu. Atq; ob id ipsum cadauera, frigida siccaq; sunt. Vnde & diuinus Homerus haud ignarus duo quidem elementa effugere, utpote tenuia & leuissima, duo uero in extinctis corporibus permanere, ait: Sed uos o cuncti, tellus fratis & unda: siccitatem ille nimirum ac frigiditatem intelligit. Ulcerantur autem in lippitudinibus eorum oculi, quoniam sanguis, ex inflammatione fit biliosus, multaque acredine oculos perflutum corrodit.

LXXX.

Cur in conuiujs contra rationem poculis utantur? Incipientes enim exiguis, expleti magnis poculis bibunt. Videtur id proculdubio

culdubio ridiculum, sed neq; præter rationem tamen fit. Vt enim frequentius ad mensam possint perpetuoq; bibere, incipiūt quidem à paruis poculis, desinūt autem in maioribus. Parua enim pocula non tam queunt exsatiare, quàm abundantiore potus. Si igitur à maioribus incipiant frequenter id facere, ut in ijs delicijs assolet, nō possunt. Natura præterea ipsa in mensis illis, capacissimisq; poculis, ueluti re quapiam peregrina turbatur, seq; ab his auertit. Paruis autem paulatim assuescens, copiam quoq; ipsam postmodum feret.

LXXXI.

Cur qui aqua intercute laborant, cum pleni aqua sint, sitiunt semper? Quoniam et ipsum eis humidū salsum fit: quippe quod minime permeet, sed putrescat, atq; os aliū exiccet. Quin & febriculas tenues habent. Præter hæc autem, quāto uenter minor fit, tanto reliquum corpus, cum minime sua ratione nutriatur, siccius euadit.

unde

unde etiam macrescit. Plurimum enim nutrimentum in aquam abit, ipsūq; adauget morbum.

LXXXII.

Cur in conuiujs, priusquā cibum capiamus, ac repleamur, anguste accumbimus: post repletionem uero, atq; ante conuiuij finē laxamur, neq; iam urgemur? Quoniā cum à principio uehementem ciborum appetitum accumbentes habeant, in ea quæ intus, hoc est, in mensa sunt, concurrunt simul uniuersi atq; repente. Post cibi uero satietatem, alius deorsum uergit, alius in obliquum, alius item modo quouis alio sedet, neq; supra modū in ea, quæ intus sunt uergunt. Atq; hoc pacto, ubi expleti cibo sumus, relaxamur. Præter hoc autem, & quia omnes à principio, cum comedunt, in pectus, atq; in latitudinem corporis cubāt, euenit, ut anguste accumbamus.

LXXXIII.

Cur quocunq; loco pilos habemus, cani

gig-

gignuntur præterquam in axillis? Quia is locus calidus est, arterijs enim scatet & uenis, tum rarus, atq; ob id pituitatis excrementa perpetuo excernens: hinc fit, ut perpetuo sudet.

LXXXIV.

Cur si pituita frigida est, & crassa & lenta, similiterq; nigra bilis, frigida et crassa: sed multo, quam pituita minor: quartana tamē diuturnior est, quam quotidiana? Quia pituita tametsi frigida, copiosior est, humida tamen est: humidum uero facillime alteratur, atq; immutatur. Nigra uero bilis, frigida & sicca: quo efficitur, ut difficillime alteretur, aut immutetur. Decipiunt itaq; ipsa similitudine frigiditatis, & bilis redundantia, reliquam uero contrariā qualitatem occultant. Præter hæc pituita magis naturæ consentanea est, quam nigra. Vnde et cum quis sanus fame extinguitur, natura pituitam ipsam in nutrimentum uertit. In feбри igitur quotidiana, quicquid uis

lis pituitæ offendit, id omne in nutrimentū consumit. Quod autem inutile est, putrescens febrim accendit.

LXXXV.

Quare cum quatuor sint humores, qui interdum putrescunt, tres tantum febres, non autē quatuor existunt? Quia sanguis secundū naturā est & nutrimentū corporis. Is exuberans repletionem tantū facit: corruptus autem, nō iam sanguis remanet, mutatur enim excalfactus in flauam bilē. Reliqui igitur humores exundantes quidē, morbos pariunt, maximeq; circa cutem: ut serpentina ulcera et caneros, duplexq; genus uiriliginis, alphas uidelicet, & leucas, putrefacti autem, febres.

LXXXVI.

Cur si in duobus aduersis parietibus geminæ sint è regione fenestræ, quas uehementior perftet uentus: altera tantū clausa, iam per alteram non intrat uehemens ille, & plurimus uentus, qui spiret, uelut utraq;

traq; aperta accidebat? Quia aer qui mouetur, hoc est uentus, corpus est: altera igitur clausa, qui per alteram intrarat aer, locum domus replet. Cumq; corpus fit, non iam reliquum aera, qui corpus quoq; sit, ingredi finit. At si fenestra referetur, qui locum occuparat, exitum nactus, locum ingrediendi & alteri dat, idemq; rursus per obiecta fenestram erumpens, alium altera ingredi finit, idq; cōtinenter fit. clausa uero aduersa fenestra, non iam id amplius accidit.

LXXXVII.

Cur amantium extremae partes, modo frigidae sunt, modo calidae? Quoniam ubi dolore affecti sunt erga amicam, eaq; se desperant potituros, infusus calor unā cū natura in intima penetrat: quo fit ut extremae partes frigescant, obq; id ipsum et pallent, & tristes euadunt. Contra uero cum a bona spe ab amica sunt affecti, aut cum uehementer irascuntur, tum innatus calor ad cutem uergit unā cum natura, suntq; calidiores

diores, et rubicundiores. Obq; hanc ipsam causam pictores Amorem nūc tristem pingunt, & quiescentem: nunc uolantem, & ridentem, Puerū uero mutabilem, quia Cupido uehemens quidem est, non tamen diuturna, & perpetua. Dispositio enim perpetua est, ut in legitimis amicis, aut in patre erga filiū, aut in uxore erga uirum. Amor autem non perpetuus est, ut plurimum enim circa ignotos accidit. Dispositio quoque modica stabilisq; est. Amor autem uehemens, & insanienti similis. Facem uero habere fingunt, atq; esse pinnatum: quia amantium animi suspensi tolluntur, suntq; mutabiles, ceu uolucres. Tum cordi insitus calor semper ijs exardescit, incessabili uidelicet, uehementiq; cura erga id quod cupiunt. Tenet autem dextra gladium, sinistra autem pharetram, & quā plurimas sagittas: quoniam a principio quidem ex uno oculorum radio amor oritur, unā enim & uidit, & cupit: ut uero primum cupit

pit, perpetuos emittit amans radios in id,
 quod à se cupitur. Is autem radius, sagittæ
 similitudinem habet, quod cum amans in
 corpus iaculatur. Sunt uero intra phare-
 tram sagittæ: quoniam occultos emittant
 radios, qui amant. Ut autem uentus ignem,
 sic consuetudo amorem accendit, non e-
 nim proprie ex ipsa amor oritur. Si enim
 hoc esset, proculdubio oporteret ex con-
 suetudine semper amorem gigni. Amoris
 autē ortus repentinus est. Est uero nudus,
 quia absq; medio desiderū id, manifestosq;
 euenit. Neq; enim per alterū quippiā amat
 quisquā, sed neq; clam, neq; quam ignorat.
 Qui propter et statuarij honoris gratia nu-
 dos interdum, deos regesq; effingūt: ut qui
 indicare uelint, ad apertum illud uirtutis
 eorum, ac mentis, extra omne clanculariū
 uitium existere. Nō est unus amor, sed plu-
 res: seu quia diuersi rerum sunt amatorū
 aliter enim atq; aliter amant, quemadmodū
 & diuinus Plato ait, Amorem multorū ca-
 pitum

pitum belluam esse, seu quia sub multos, ut
 idem ait, Amores idem cadit, Matrem uero
 habet Venerem, hoc est cupiditatem. Ve-
 neris enim simulacro cupiditatem effin-
 gunt. Fertur item amor Erinnyn furiam a-
 masset: uidelicet quia multi inique amarunt,
 impijsq; sunt cupiditatibus affecti, quemad-
 modum & à me ipso in secundo Allegoria-
 rum libro ostensum est, quem in confictas
 de Dis historias composui.

LXXXVIII.

Cur in pestilentia alij pereunt, alij mini-
 me? Hoc nimirum ex habitudinis conueni-
 entia accidit. Nam si quis malis humoribus
 plenum corpus sit nactus, ei profecto inspi-
 rans is aer, qui sit putredinis effector, &
 quod exigūū utilis humoris instr, facile cor-
 rumpit. Quo fit, ut corrupto ijs humore
 uniuerso, & insanabiles affectus, & quā-
 plurimi exoriantur, eoq; pacto occidant.
 Quod si neq; multa quis habeat excremen-
 ta, & bonis abundet humoribus: is aut ni-
 e hil,

hil, aut parum omnino à pestileni aere of-
fenditur. Attrahi uero ab ea, quã diximus,
conuenientia, id quod agendi sit causa, uel
externæ materies ostendunt. Quercus e-
nim haudquaquam affectibus idoneæ, neq;
eiusmodi sunt, quæ facile ignem compre-
hendant. Multo autem magis idoneæ arun-
dines sunt, magisq; igni excipiendo exposi-
tæ: sed et stупpa multo ijs magis. At si quis
madidam capiat stuppam, uiridesq; harundi-
nes: quercum uero aridissimam eligat, uel
eam sulphure spargat: quod minime idoneū
erat comprehendendis ignibus, id maxime
idoneum reddiderit, si igni admoueat. Hoc
item exemplo, & quæstionem aliam solue-
re potes, qua ratione eueniat, ut lassitudo
urnam potius febrim gignat, quam aut eã,
quæ ex putredine fit, aut eam quæ habitus
lis dicitur. Dicimus enim euenire id ex
positionis præceptione. Habebat enim
turales spiritus, humoresq; minime super-
cuios. Solida uero omnia siccissima sunt, &

cal-

causam ea incurrit. Et cur solis ardor alijs
somnia excitat, alijs non item. Quoniã,
cui multa in capite pituita inerat, ea effusa
caput humescit, at inde sopitur. Qui autē
siccus sit capite, cū magis id magisq; exic-
cetur, per uigilio afficitur.

LXXXIX.

Cur sol nigrum quidem hominem, linū
uero candidum reddit, ceramq; emollit, li-
num durat: Propter dispositionem rursum
patiētis materiæ. Humores enim omnes, ex-
cepta pituita, cum sunt præter modum ex-
calsacti, circa ipsam cutem nigri apparent.
Linum uero, aut nitro aut falsugine infe-
ctum, cum sol eius sordes absumat, albe-
scit. Rursum uero, cum ex eadem cera hu-
miditatem eiciat, quæ in eius intimo sit, e-
uenit ut emolliat. At uero in limo, omnem
sol humiditatem, quæ & plurima sit, & in
ipsa superficie redundet, depascitur, atque
ita eū desiccatur, durumq; efficit. Si ergo cir-
ca id quod patitur, & agens uertitur, ma-

e

2

gno

gno nobis usui esse potest. Si enim pietate
animum armemus, corpus ciborum mode-
stia exornemus: uita autem non possidente,
sed ijs contenta, quæ sunt uictui opportu-
na, nosmetipsos stabiliamus: tum omnes ui-
tæ molestias, quoad fieri possit, euitabimus,
neque nos agenti malo idoneos præbebimus:
ut id quod patitur, agat quicquam, si quis
uidelicet est, aut dæmon, aut stella, aut alia
quæpiam extrinsecus causa.

X C.

Cur icterici difficile deijciunt, & deie-
ctio ijs alba est? Quia flaua bilis toto eorū
corpore diffusa est, quod & oculi indicant,
et cutis color: neque ad intestina iam confu-
it, ut prima Naturæ lex exigat, atque ita ster-
cus non colorat: neque sua acredine deie-
ctiuam intestinorum uirtutem irritat ad eui-
cuandum stercus, propterque id ipsum me-
dicina, quæ ut artes cæteræ naturam imita-
tur, ubi in ægritudinis periculo corpus uer-
satur, ægrotanti uirtuti auxiliatrix adest.

Nam

Nam quia stercus deijcitur, bile iritante,
adque eius expulsionem intestina prouocan-
te, & musculos: ipsum uero stercus molle,
lubricumque est, ob lentos illos humores, qui
in intestinis sunt, eique adiacent: merito etiã
clyster pro bile mel habet, quod eijciendi
uim habet: item nitrum, quod & uim habet
eijciendi, et intestina ac musculos ad expul-
sionem citat: hydreleum uero, hoc est ole-
um aqua dilutum, ad humectandum emol-
liendumque stercus, quod sit à febris desicca-
tum. Scire autem oportet, nunc sua sponte
naturam, ac sine medici ope agere, ut in
ægritudinum iudicijs, ut in cõcoctionibus.
Est enim tunc medicus, uelut spectator qui
dam, & arbiter, & iudex duorum aduer-
sariorum, morbi et naturæ. Nunc uero per
solum agit medicum, ut in articulorum in-
fectione. Nunc uero per medicum simul
agitur, & naturam, ut in sordidis conca-
uisque ulceribus. Medicus enim sordibus ul-
cus perpurgat, ijs quæ ad eiuscemodi pur-
gationem

c 3

gationem pertinent: tum cæcis illis meatibus relaxatione præbet: refecat enim quicquid ijs est pro operculo, ut sic dixerim, eosque obstruit, ut purum sanguinem acquirant. Natura uero per ulceris meatus purum sanguinem suggerit, qui à nutrimentis fit creatus, eumque ad carnis generationem transfert. Is rursus à desiccantibus uenenis condensatus, idonea caro fit.

XCI.

Cur ij, qui febris continua laborarunt, post iudicij tempus, quam crisin uocant, malignam aliquandiu cutem habuerunt. Quoniam ex flaua bili continua accidit, quæ in ipso ægritudinis rigore perusta, in nigram demutata est. Atque ita in ea, quam diximus crisi, à natura ipsa ad cutem reposita tinxit ipsam: quemadmodum etiam in vitiligines alba quoque est cutis. Eius autem humoris crassitudine difficile eiusmodi color resoluitur.

CXII.

XCII.

Cur nigra bilis ad mammam, aut ad crus accedens, corrosionem operatur: in his uero qui melancholici uocantur, cum in ipsum confluat cerebrum, id tamē non agit? Quia in mamma quidem multæ, magnæque in sunt uenæ, propter lactis generationem atque ob id bilis copia eo confluit. Similiter et in crus multa bilis deducitur: quippe quæ ad inferna feratur. At uero in cerebrum, tum quia superne est, tum quia minutas habet uenulas, exigua quædam bilis ascendit, quæque pungendi tantum, non autem corrodingi uim habeat. Frigidum præterea, atque humidum est: quo efficitur, ut modo aliquo nigra bilis habitudini aduersetur, ipsaque emolliat. Quæ igitur proprie nigra bilis est, ea corrodentem in mamma cancrum gignit: in crure uero chironium ulcus, et quod nomades à depascendo uocant: in cerebro autem ferinam melancholiam. Quæ uero non proprie nigra bilis

e 4 sit

fit, sed melancholicus humor, & seculentus, fluctionem tantum, et tumorem qui cæcrum imitetur, sed minime corrodat, placidamq; melancholiam gignit.

XCIII.

Cur in ijs qui intestinorum difficultatibus laborant, papyrus conglobant, eaq; in anum iniecta profunt? Quia concurrentibus musculis, sedis humectata papyrus musculos sua relaxatione excitat. Idemq; in hypophoris agit, quæ in ulceribus concurrunt. Relaxatis igitur musculis, stercus uelut destitutum deicitur.

XCIV.

Cur quæ uasa à Græcis baucalia dicuntur, cum aqua replentur, sonum quandam sibi proprium adunt, à quo & nomen uasis est factum, uelut alia sunt apud Græcos nomina sonorum facticia, ut in aqua phloesbos, & in aluo borborygmos, et cætera? Quia cum uas eiusmodi inane est aquæ, aere impletur, corpore uidelicet tenuissimo.

nissimo. Cum ergo inditur repente in ipsum aqua, sua gravitate aerem persequitur utpote tenuem, atque excludit. Simul enim manere in baucalio, quoadusq; repleatur, nequeunt. Est enim à philosophis demonstratum, non posse duo corpora eodem loco cum tenere eodem tempore. Cum ergo aer repente sursum per angustias extruditur, sonus necessario exoritur: neque is unus, sed plures, quædam enim ueluti pugna inter ambos incidit. Aqua enim deorsum aerem premit, aer uero sursum aquam, hoc cum successione fiat, accidit ut frequenter sonus fiat.

XCV.

Cur in uasis, quæ à Græcis harpagia, quasi raptoria dicuntur, digitus eorum ori iniectus non sinit aquam fundo effluere, eleuatus autem sinit? Quia cum ex ore digitus eleuatur, aer ingrediens trudit aquam deorsum, quò suapte natura fertur, atq; ita per foramina fundi exit. Propter hoc ipsum

sum omnia mechanica instrumenta per aërem et aquam conficiuntur, ut oronomia, clepsidra, uocumq; imagines, quæ de statuis resultant, atq; alia ijs similia.

XCXI.

Cur & uinum & aqua alieno tempore febricitantibus data, phrenitem efficiunt, hoc est duo inter se contraria? frigida enim est aqua, calidum uero uinum. Dico igitur uinum ipsum cum suapte natura sursum feratur, exurere cerebrum, unà cū febris perturbatur. Itaq; uehementer à principio animæ instrumentum, æthereus quodammodo spiritus est, uimq; ipsam prudentiæ idem agere compellit. Inde uero hoc patet, multi quippe etiam sani plurimo perpetuoq; meri potu utentes, mentis impotes fiunt. Aqua uero ipsa uelut obstruens corporis meatus, per quos uidelicet resoluuntur ij spiritus, qui a putrefactis humoribus oriuntur, eos que crassiores reddens, id agit ut plus ob id ipsum putredinis febrisq; resultet. Sæpe

uero

uero & aqua ab immodica febre deuicta, eius pabulum fit. Quemadmodum in furnis usu uenire uidemus, qui enim ignem accendere uolunt, exigua quadam aquula ignem irrorant.

XCXII.

Cur mulieres acuta sunt uoce, itemq; et spadones, & pueri? Quia humiditatis abundantia, arteria eis in amplum minime protenditur. Caliditatis enim officium est, meatu in amplum relaxare, ut ergo angusta tibia acutum ædit sonum, sic & aspera arteria. Dicunt autem nonnulli, mulieres acuta esse uoce, quia cõferat in paritudine, clamare ad pariendi facilitatem, quod proculdubio falsum est.

XCXIII.

Cur infantes æstate siderantur? Quod uulgus æstu laborare eos dicit. Febricitant enim tenui quadam profundaq; febricula, ijsq; oculi excuantur, fiuntq; uigiles, et imbecilles. Nonnulli uero & fluxu uentris laborant,

borunt, quia infantes passibiles sunt, magnamq; uim pituitæ in capite habent, ut dictum est. Igitur in æstibus pituita supra modum excalsacta, ac putrefacta febrim accendit, unde & cartilagine cerebri ignescunt, atq; ob id uigiles sunt. Initio autem per arterias ad cor descendens, & uiuificū spiritum reddens ignitum, febrim sine putredine accendit. Cum uero ex febris multabilis procreetur, euenit ea ratione, quam superius explicauimus, ut bile aluum atque intestina mordicante uentris resultet fluxus. Esse autem eius causam radicemq; affectus in cerebro patet, quoniam capiti refrigeranti admouentur, eaq; utpote ignitionem extinguentia profunt. Laborant tamē hoc ipso etiam adulti, quibus scilicet in capite pituita, aut exiguū stauæ bilis coacervatum sit, & putrescat. Per ipsam igitur inspirationem, perq; ignitum quodāmodo aerem spiritus ignescunt.

XCIX.

XCIX.

Cur rotunda ulcera difficile curantur?
Quia ex bile acri, quæq; uim corroden-
di habeat, oriuntur. Nam quia guttatim con-
fluat, & corrodat, rotundum ulcus facit,
propterq; id ipsum exurendo, desiccando-
que idonea reddunt medicamēta. Atq; hoc
quidem pacto medici, Naturales autem &
philosophi euenire id dicunt, quia nullum
sit principium, unde uomica incipiat. In cir-
culo enim neq; principium, neq; finem ac-
cipere est, atq; ob id dicunt, cum eius figu-
ræ ulcera ferro à medicis incidantur, in fi-
guram aliam demutari.

C.

Cur aliquem ad locum uel necessario
proficiscentes, cum tamen eò perueneri-
mus, ulterius aliquando progrediamur?
Quia animum sæpe in rem quampiam ha-
bemus intentum, eoque inclinatum, & con-
uersum, neq; penitus sensibus imminētē,
ut quæ ipsi propria sint cognoscat. Velut igi-
tur

tur locum uidentes, non uident. Neq; enim præsto is est, qui sensibilia iudicet.

CI.

Cur mel omnibus dulce, ictericis tamen gustantibus amarum uidetur? Quia bilem amaram habent, quæ per totum corpus, perq; ipsam linguam redundet. Mel igitur cum comedunt, fit ut quiescens humor commoueat. Gustus deinde ipse, cum iam bilis amaritudinem sensit, imaginationem parit, ut mel amarum putetur.

CII.

Cur uehementer irascentibus oculi ignei sunt? Quia ita feruor est eius sanguinis qui sit circa cor, calidiq; spiritus. Hic igitur, utpote subtilior, superne fertur, perq; oculos, qui perspicui sunt, transparet, habentq; uapores sanguineos ascendentes. Unde & facies rubra ipsi apparet. Huius rei non ignarus Homerus inquit, Instar erant ardentis lumina flammæ.

CIII.

Cur infusa serpentibus aqua eos expellit?

Quia natura frigidi sunt, & sicci, & neruosi, & exigui sanguinis, fugiuntq; immodicam frigiditatem. Esse autem illos huiusmodi habitudine, uel hinc colligitur. Latebras enim hyeme quærunt, terræq; intima, utpote calidiora. Occidete autem sole, ut plurimum, rursus aera ut frigidum fugiunt, rursusq; æstate, quoniam terræ intima frigida sunt, inde fugiunt, inq; locos calidos demigrant.

CIV.

Cur ouum si affetur, rumpitur, si in aqua buliat, minime? Quia cum igni eius humiditas appropinquat, immodice calefit, & exurit, pluresq; ob id spiritus gignit, qui cum ob loci angustiam exitum quærant, rupto putamine diffugiunt. Idem quoq; agunt in dolijs, & in fictilibus nouis, cum mustum efferuet. Multa præterea flamma oui putamen affatione dirumpit. Id quod & fictilibus uasis supra modum adustis accidit. Unde naturaliter uulgo ouum, cum assandum est, aqua præmadidat, aqua enim cali-

calida suapte mollitie humiditates paulatim effundit, ac per raritudines resoluit.

CV.

Cur in coitus uoluptate homines quodammodo oculis conuiuent, atque huic ali quid simile & in cæteris sensibus patiuntur? Quia deuicti ab affectu uoluptatis, magis eam quodammodo conuiuentibus oculis comprehendunt. Non enim eleuantur, ipsumq; extrinsecus animum unã cum sensibus ad aera protrahunt, quo efficiatur, ut corporeos illos affectus minus sentiat.

CVI.

Cur nonnulla licet uniformia medicamenta, uim tamen contrariam habent, quæ admodum experientia ipsa indicat? Mastiche enim eicit, resoluit, & intendit, acetum autem & calfacit, & refrigerat. Quia insunt ijs indiuidua, minimaq; corpuscula per interpositionem, non confusionem. Vt harena humectata conglobatur, unumq; corpus effici uidetur, re uera autem multa sunt
minu-

minutissima in harena corpuscula. Quod si hoc uerum est, haud est absurdum, in alijs alijsq; mastiches particulis, contrarias uirtutes & qualitates occultari, neq; inter se confundi, quia Natura eis tantum corporibus legem illam inseruerit.

CVII.

Cur, cum pedis digitum offendimus, inuen tumescit? Quia semper Natura, quæ ad corpus pertineant, prouidens, solet accurrere uelut auxilio his partibus, quæ dolore laborent, quoniam uero utilissimum omnium humorum, & nutrientem & cognatum, ipsum uidelicet sanguinem pro uehiculo habet, necessarium est, ut cum ea ad pedis digitum, unã cum sanguine descendat, impleantur eæ uenæ, quæ maxime cum in inguine sunt, eaq; partes quæ circum uasa ipsa sint, atq; adenes à Græcis appellantur, quippe quæ rotunda sint corpora. Immodica igitur cõstipatio, inflammationem eleuationemq; efficit, appellaturq; id in-
f
guen,

guen, ex ipso loco denominationem mutua-
tum.

C VIII.

Cur Natura a uibus, neq; uesticam, urinae
receptaculū, neq; renes elargita est? Quia
multa indigebant humiditate, ut oriri pin-
nae atq; increfcere possent. Eamq; ipsa uo-
landi exercitatione consumunt. Neq; om-
nino quidem mingunt. Cum uero bibunt,
stercus immodice humidum deijciunt.

C IX.

Cur pueris in uestica calculi gignuntur,
senibus uero intra renes? Quia angustos in-
renibus meatus pueri habent. Terrenus ue-
ro humor, & crassus uolentia angustiariū
ab urina extruditur, tum ē renibus ipsis, tū
ex conceptaculis, quae lunae formam ha-
bent, in ipsam urinae uesticam. Ea cū latos
habeat meatus, exeundi locum urinae praë-
bet, humori uero ipsi, unde calculi gignun-
tur, insidendi, suoq; more conspissandi. At
uero in senibus contra euenit. Laxos enim
renium

renium meatus habent, quo fit ut urina exi-
re, & terrenus humor insidere, cōgelariq;
possit. Color autem calculi humorem quo
que ostendit, à quo ortum habeat. Solutio
ex compositione, situq; membrorum.

C X.

Cur si caliditate calculus congelascit,
calidi enim sunt pueri, similiq; ratione fit in
senibus. Neq; enim tanta concedenda est
frigiditas, quanta in glacie, niueq; sit, ex-
tremo enim frigore renes demorerentur.

Non contrarijs tamen ad frigiditatis solu-
tionem, uerum similibus utimur, hoc est ca-
lidis, ut petroselino, sceniculo, & eiusmo-
di: Dico igitur accidere, ut exustione, tor-
refactioneq; nimia calculus in harenulas
exeratur. Quemadmodum in testis, in fi-
tilibusq; uasis, cum supra modum torrefa-
ta fuerint, harenae proueniunt. Futq; hoc
pacto, ut exigui lapilli unā cum harenulis
facile inter mercedum effluant. Euenit quo-
que non nunquam, ut frigida epota, facile
f 2 cal.

calculus extrudatur, renibus uidelicet pro-
tensis, ipsum fluxu nimio per excernendi
uirtutem deiciētibus. Euenitq; præter hoc
ut immodicus reniū ardor, cuius causa cal-
culi congelascunt, à frigida extinguantur.

CXI.

Cur in renibus, inq; urinæ uesica ulce-
rum difficilis curatio? Quia urina cum sit
acris, exulcerat cicatricem, quam opportu-
na medicamenta obducunt. Magis autem
in uesica insanabilia sunt, quod intra eam
permanet urina, in renibus autem defluit.

CXII.

Cur in solijs calida aqua commota, cali-
dior nobis, nostrumq; ferè adurens corpus
uidetur? Quia descendētib; nobis appel-
lens aqua, & ipsa patitur, hoc est, cum no-
strum ipsa excalfaciat corpus, & ipsa à no-
bis quodammodo refrigeratur. Didicimus
enim, quæcunque in generatione cor-
ruptioneq; agant, ea quoq; ipsa procul du-
bio pati. Quoniam igitur aliquo refrigera-
ta pã-

ta pacto, non iam similiter excalfacit, ma-
nifestum est, assuesse iam nos, neq; ipsam
iam caliditatem sentire, quemadmodum à
principio, quoniam immodica eius calidi-
tas à nobis diminuatur. Si ergo calidã mo-
uētes, eamq; quæ cuti adhæserat, transmie-
samus, aliãq; calida aqua syncerior acce-
dat, nondum uidelicet, aut agens, aut à cu-
te ipsa patiens, suamq; caliditatem immodi-
cam seruans, merito nobis calida, exurens
que uidetur, quatenus & ipsa agens patia-
tur, suamq; remittat caliditatem, quemad-
modum illa prior. Atq; hoc per successiōē
fieri potest, quamdiu enim calidam moue-
mus, tandiu semper ad nos accedens, reue-
ra ipsa calida uidetur, propterq; id uulgus
naturali motu, cum uult in solio corpus ma-
gis excalfieri, mouet continenter aquam,
quo ad uult.

CXIII.

Quæ ratione si quicquid mouetur, sese
ipso calidius sit, maximeq; in calido aere et
f 3 loco,

loco, aer tamen cum uerberatur, atq; mouetur, frigidior nobis tactu uidetur, idq; uel maxime per æstatem, quo tempore solis calor multo ardentior est? Hoc uidetur contrarium superiori esse. Calida enim aqua, calidior nobis sollicitata uidebatur. Hoc autem loco frigidior calidus uidetur aer, cum et mouetur, & sollicitatur. Dico igitur usu hoc uenire, ut quod in re quapiã plus est, aut qualitate, aut uirtute, uincat quidem id & uertat, quod minus est: modice uero & ipsum, quod fortius est, contra patiat. Calida igitur aqua, cum calida uehementer est, calescenti adhærens corpori, & ipsa contra refrigeratur, neq; iam eandẽ qualitatem seruat. Qui nos igitur circumdat aer, æstate modica, cum sit calidus ad aquæ calidæ similitudinem, ingruens in corpora, à nobis ardentibus, ob calidum anni tempus, calfit quodammodo, atq; ipse nos contra calfacit. Quod & lineæ agunt uestes, quæ cum frigidæ prius essent, mox à nobis

bis calfactæ, nos ipsos postmodo calfaciunt. Cum igitur aerem sollicitamus, transmittitur e corpore, qui à nobis præcalfactus aer fuerat, alter autem nondum excalfactus, accedit, qui nobis frigidus uideitur. Idq; per successionem fit.

CXIV.

Cur quæ in pupula oculi ulcera fiunt, cū exoleuere, alba uidentur, quæ uero extra pupulam in nigro oculi, nõ item? Quia per solam pupulam uidendi spiritus exit, qui et perspicuus est & lucidus. In albedinibus igitur ijs, quæ leucomata dicunt, cum cicatrix meatus conspisset, eius tunicæ, quæ cornea specie est, iam non uidendi spiritus exit: quo fit ut magna deinceps copia contractus cicatricem illustret, eamq; calidam ostendat. Quoniam uero ex uisus condensatione spiritus non exit, euenit ut non uideant.

CXV.

Cur paleæ & calidam aquam, & frigidam

dam niuem, hoc est aduersas inter se qualitates conseruant? Quia palearum natura manifesta qualitate caret, unde & à nonnullis ἀπορα, hoc est, qualitatis expertes appellantur. Cum igitur facile suapte natura confundi, commisceriq; possint, ocysissime quibus adhæserint conserunt, eorumq; ipsa confusione suscipiunt. Collato enim sibi calido calfiunt, idq; ipsæ contra re calfaciunt, atq; conseruât, similiterq; refrigerata à niue, eamq; ipsæ refrigerantes, frigiditatem eius conseruant, quemadmodum & cera & oleû, quæ facile confundi possunt, suntq; item qualitatis expertia, conserunt eorum qualitati, quæ cum ipsis admiscentur, quippe quæ & eorum fusionem accipiant.

CXVI.

Cur bruma per sudum clariora uidentur sidera? Quia & à uentis, & ab imbris, uel qui nos circumdet aer, uel qui altior sit, motu ipso extenuatur, & quodam modo

modo expurgatus puriorem sidereorû corporum conceptionem, multoq; faciliorem, ulterioreq; progressum uisui præbet: quod & in puris perspicuisq; fluiorû aquis manifesto apparet. Multo enim puriora clarioraq; uidentur, quæ in ijs corpora insunt. At in crassis & cœnosis, aut nullo modo, aut confusa transparent.

CXVII.

Cur sæpe inter melendum horremus? Quia acris bilis defluens, atq; urinæ uescicæ mordicans, uniuersum quoq; iritat corpus, atq; excitat ad eius particulæ consensum, ut deijciendi uim modice offerat, atq; ita qui horror dicitur, effici solet. Hoc uero pueris maxime accidit, multo enim plura ob nimiam saturitatem excrementa sunt naçti.

CXVIII.

Cur noctu dolores magis intenduntur? Quia anima secum ipsa ociosa non tam aut uisui, aut auditui, aut alijs huiuscemodi sensibus

sibus intendit, neq; quicquam agit, neq; ad
 externas actiones provocatur, quo effici-
 tur, ut multo plus corporearum perturba-
 tionum tangendi sensu suscipiat. Paucæ et
 enim per noctem animales operationes exi-
 stunt, quales sunt respiratio, & cogitatio.
 Animum uero, cum ad externa per suas o-
 perationes protrahatur, corporeas pertur-
 bationes minus experiri manifesto apparet,
 quando in luctibus, in aduersis uoletudini-
 bus, inq; cæteris huiuscemodi accideiibus,
 amicorum congressiones, ac narratiuncu-
 læ, eorum qui sint affecti, perturbationes
 alleuant, atq; solantur. Animaduerte autem,
 naturam quidem in suis operationibus mi-
 nus interdum agere, ut in ciborum cococ-
 tionibus, in humorum permutationibus, in san-
 guinis euocatione, in pullulandi, nutriendi,
 cocrescendi similitudinis, aliorumq; his si-
 milium operatione. Animum uero magis a-
 gere in suis actionibus, ut in quinque sensi-
 bus, in motibus particularum corporis, in
 imagi-

imaginatione, in cogitatione, & memoria.
 Contra uero noctu, magis enim agit natu-
 ra, minus anima.

CXIX.

Cur utrum per brumam, cum quid ue-
 hementius calidum iniicitur, disrumpi so-
 let? Quia plurima frigiditate ex circumeu-
 te aere, toto suo corpore affectum est. Cui
 igitur repente calidam non præcalfacto ui-
 tro indimus, tum caliditas contrariam sibi
 frigiditatem proculdubio persequitur. Illa
 autem una cum spiritu ipso repente fugi-
 ens, confractionem eorum corporum effi-
 cit, quæ intra utrum sunt. Dandum enim
 est, inesse & in uitro exiguos meatus, qui
 subtiliorem aera contineant, quos tamen se
 oculis sensuq; non assequimur, natura ta-
 men ipsa, reque uera inesse non diffiteamur.
 Alij uero dicunt, quod uehementer sit fri-
 gidum, id arefacere atque exasperare uitri
 corpus, unde efficiatur, ut quæ subtilior in
 eo pars sit, siue is humor, siue aer sit, extru-
 datur,

datur, & uelut ignescat, unde etiam cōfractiōni corruptioniq; idoneum euadat, quē admodum & aridissima ligna. Sic enim & Hippocrates aiebat, uenas à frigido rūpi. Quod igitur uehemēter est calidum, id eiusmodi uitri corpus inueniēs, multo id magis arefaciens, ruptionemq; eius efficit per fractionem. Si ergo præmollitum fuerit, tum modice præcalfactum, nequaquam lædetur, quemadmodum et athletæ cum sunt luctaturi, oleo à magistris, quos pædotribas uocant, præmoliuntur. Et qui uocē exercent, ut respirationis partes emolliant, præmissant. Etenim cum frigiditas in patentes illos meatus incidit, facile unā cum spiritu profugit, & uitri mollitudo caliditati cedens, haud facile per fractionem subit. Esse autem in uitro meatus, uel ē uasis testaceis patet, in quæ si aquam indas, atq; hos pice linas, exudet tamē humor. Videre est autem & fumum de uitri corpore per brumam erumpentem, cum in ipsum aquam infuderit.

fuderis, & uitrum contractū, extrinsecus que applicitum ei liquori, qui sit intus, qualitatem suam præbere.

CXX.

Cur pueri, maximēq; infantes, haud ita facile luxantur ut uiri? Quia ex mollitudine corporis solo terræ cedentes, resoluūt eius tensionem ac duritiem, ut ulterius agere non possit. Viri igitur quū duro sint corpore, quod aut terræ duritati, aut lapidi resistūt, intensionem percussioneis adaugent, lapidemq; ipsum cogunt in sese, utpote duriores, agere. Hac eadem ratione & spongia cedens non frangitur, uitrum uero, aut testa, aut quod aliud eiusmodi durū corpus, casu confringitur. Hinc progrediens ē similitudine dicere possis, Cur uenti motus uehementior, quercum quidem deijcit, harundinem nō deijcit? Quoniam quercus utpote dura robustaq;, & ingens, uento resistens, eius uim intendit, harundo uero, ut quæ mollis leuisq; sit & exigua, cum uenti fla-

ti statibus huc atq; illuc cedat, eius uim resoluit. Eodemq; pacto luctator, aduersario renitens uim eius adauget. Cedens uero alii quando, cumq; eo se unã circumagens huc atque illuc, citius eius tensionem soluit.

CXXI.

Cur infantes nutricis canticum audientes, uagitum sistunt, mox uero etiã dormiunt? Quia substantia musicæ, quã admodum & scientiã, artesq; ceterã, animo sit insita, quemadmodum & igni calor est insitus, quomodo & Plato ait: Reminisci animi nostrum scientias, non discere. Audiens igitur animus huiusmodi canticum, qua quidem reminiscitur, quiescere infantes cogit, qua uero oblectatur, in somnum allicit. Nam cum labe corporis minime sit infectus, scientias quasi perspicuas habet, coinquinata uero in corpore, in illarũ modicam obliuionem delabitur.

CXXII.

Cur nutrices, cum somnum infantibus allici-

alliciunt, eos mouent? Ut humores motu suscitati cerebrum moueant. Idem tolerare tamen non possunt adulti.

CXXIII.

Cur nonnulli ebrii gemina uident? Quia oculorum muscoli plus minus ue repleti, atque eo ipso languidi oculos, alterũ sursum, alterum deorsum torquent, quo fit ut oculorum radij eodem pariter non tendãt, sed in diuersa loca atq; corpora, atq; ita alteruter oculorum priuato cernendi utens officio, duplicem efficiat uisum. Id esse uerum uel inde apparet, qui enim digito alterum oculum terunt, sensimq; sursum trudent, gemina uideri coguntur.

CXXIV.

Cur qui natura strabones sunt, gemina non cernũt? Quia oculorum peruersionem non illi quidẽ sursum deorsumue, sed dextrorsum sinistrorsumq; habent, qui cũ eum positum sortiti sunt, qui in rectam lineam moueatur, duos radios in idem corpus con-

concurrentes habent. Qui & unum colorem, qualitatemq; ad oculos referunt, quam & ei suscipiant.

CXXV.

Cur pubescentes pueri hirciunt circa annum quartumdecimum? Quia tunc, quæ per humana corpora natura meat, plurimam ac repentinam ætatis mutationem efficit. Cuius rei fidem operatio facit. Videre est enim sceminarum quidem augeri mammas propter lactis collectionem, tum ea loca, quæ circa coxam sunt, intra quæ permanere scæius possit. Virorum uero pedes atq; humeros, quibus imposita grauiora corpora sustineantur. Testiculos præterea, intra quos & gigni & permanere semen possit. Membrum quoq; genitale, ut exire semen facilius possit. Vniuersum præterea dilatatur corpus, quod & morborum mutationes indicant, & quæ solutiones circa annum quartumdecimum sunt, & uocis asperitas, quæ branchus, hoc est raucitas

appel-

appellatur, sumpta uidelicet translatione ex hircorum uoce, in eum modum clamantium. Nam cum aspera arteria à principio dilatetur, accidit, ut qua magis, qua minus dilatetur, sitq; intus eius corporis superficies uelut inæqualis, usq; ad ipsum guttur, spiritus itaq; per parteis illas exiens, ac ueluti offendens propter uia inæqualitatem, uocem quoque inæqualem efficit & asperam, & quodammodo raucam. Idem & ijs accidit, quibus in asperam arteriam destillationes defluunt. Fit enim defluente humiditate, ut leuis intrinsecus membrana inæqualitate repleta, inæqualem spiritus exitum efficiat. Talem uero scito esse & hircorum asperam arteriam ac guttur, humiditatis uidelicet abundantia, itemq; eorum qui plurimo olei potu utantur. Atqui illi quidem frequentibus, intensisque clamoribus, atq; arteriæ asperitate, uocem quoq; inæqualem habere putantur. Gruibus uero, atq; ijs omnibus uolucibus, quibus aspera uox sit, arteriæ à natura

g

ra totæ

ra tota aspera data sunt. Post uero pubertatis annum hircuire pueri desinunt, quia aspera arteria tota, planeq; dilatatur, ac naturalalem a qualitate accipit.

CXXVI.

Cur epotum oleum ciet uomitum, maximeq; flaua bilis? Quia cum leue sit, quodq; ad supera feratur, nutrimenta ad stomachum prouocat, eaq; eleuat, atq; suspendit. Atq; ita ingrauat stomachus, eiectionem uirtutem ad uomitum citat, atq; in primis flauam bilem, quippe qui & leuis, & subtilis sit partium, atq; ita facilius sursum feratur. Ferri uero oleum sursum re ipsa patet. Cum enim humido cuiusdam admiscetur, superiore locum excurrit.

CXXVII.

Cur solum oleum minime humidis admiscetur? Quia cum lentum sit, atq; in semetipso constipatum, secari in partes inuiduas, atq; eo pacto reliquis humidis admisceri non potest, quamobrem neq; cum in
humum

humum funditur, cito eam subit.

CXXVIII.

Cur oleum quidem, atq; aqua frigore constringitur, uinum uero, acetum & garus minime? Quia cum oleum qualitatis sit expers, confusioneq; idoneum, cito friget, atq; ita uehementer, ut extrema quoq; frigiditate frigeat. Aqua uero sua sponte frigida, facile cum semetipsa frigidior sit, congelascit. Garus autem, utpote subtilium partium & calidus, haud cito friget. Eodem modo & uinum. At acetum, utpote subtilissimarum partium, congelationem non tolerat.

CXXIX.

Cur contraria qualitatibus idem efficiunt? A frigido enim pariter atq; a calido humidum constringitur, nix enim & ius frigiditate congelascunt: cataplasmata uero et uesticae calculi caliditate. Fit quidem id, sed diuersa actione. Calidum enim depascitur, consumitq; humiditatis copia.

Frigidum uero densitate nimia obturans,
sordidam humiditatem exprimit, quemad-
modum & spongia manu pressa, quam in-
tra meatus aquam habet, abijcit.

CXXX.

Cur saepe horror cessauit, cum quid
formidolosum incidit, ut fragor, quē is au-
dierit qui laborat, ut cum repētina aqua de-
ijcitur? Quoniam saepenumero humoribus
tempore digestis, atq; attenuatis, naturalis
omnis calor uehementer simul, ac repente
à cute in corporis intima fugiens, morbifi-
cum humorem consumens resoluit. Idem et
Theriaca facit, eorumq; quā plurima, quæ
calida, siccaq; sunt specie, cum post conco-
ctionem sumuntur.

CXXXI.

Cur qui se circumagunt, neq; id age-
re tamen consuerunt, ut plurimum decide-
re solent? Quia animale spiritum qui sit
in cerebro, conturbati cogunt, cumq; hu-
miditatibus unā conuolui. Is deinde cum mi-
nis

nus idoneus ad animale uim suscipiendā,
sensitiuam uidelicet, atq; motiuam efficia-
tur, nō sinit actionem in musculos neruos
que permeare. Quo fit ut corporis pondus
ut quod neq; uehatur, neq; sustentetur ab
anima, feratur ad terram, ad quam uergit,
propterq; id ipsum et tenebras uident, quo-
niam uidendi spiritus conturbatus sit, neq;
pariter atq; sensus reliqui operetur. At his
qui sensum circumagi consuerunt, raro id
accidit. Facit enim cōsuetudo, ne quasi pe-
regrinæ inter se sint anima atq; natura, sed
tempore quodammodo concilientur, quod
enim paulatim continenterq; fit, sensum la-
tet, atq; ubi plurimum euasit, iam non ut pe-
regrinum in ea incidit, quæ cum suscipere
consuerunt.

CXXXII.

Cur uitrea specula ualde splendent?
Quoniam albo plumbo intrinsecus linun-
tur, cuius natura lucida est, quæ cū uitro,
quod & ipsum splendidū est, admisceatur,

multo magis lucet, suosq; radios per uitri
meatus transmittens, duplicat quod in su-
perficie, atq; extra uitri corpus est, atq; in
de magnopere fit lucidum.

CXXXIII.

Cur in speculis, inq; perspicuis aquis,
nos ipsos uidemus? Quoniam qualitas aspe-
ctus, ad splendida corpora migrans ex re-
flexione rursus per oculorū radios, ad sui
ipsius spectaculum remigrat. Migrare au-
tem qualitates à facie, neq; esse id absurdū,
& ij ostendunt qui iuxta arbores manent,
quod uiridi aspectu esse consuerunt. Viri-
dis enim qualitas uiridium foliorum ad ip-
sam faciem demigrat. Similiter et in aquam
fluentem migrans, eam quoque uiridem o-
stendit.

CXXXIV.

Cur pura spelunca, & altissima loca
atq; pura, uocis imaginem gignūt ac remit-
tunt? Quia & hæc quoq; loca ex reflexio-
ne iētum remittentia, soni imaginē ædunt.
Verber

Verberat enim uox aerem, aer uero locū,
qui quo magis uerberatur, eo magis uerbe-
rat, eoq; uehementiorem uocis efficit sonū.
Humida uero loca, & ueluti molliora iētui
cedentia, eumq; resoluentia, imaginem mi-
nime ædunt. pro qualitate autem & quan-
titate iētus ac uocis redditur qualitas, quā
titasq; eius imaginis, quæ Echo appellatur.
Hanc prae nonnulli deam quādam esse fa-
bulantur, alij Pana dicunt eius amore cap-
tū, quod proculdubio falsum est. Vir enim
quidam sapiens fuit, qui primus & cupijt,
& peruestigauit eius causam uocis intelli-
gere, atq; ut qui amant, neq; potiuntur, ini-
quo animo ferunt, eodem & ille pacto do-
nec eius solutionē causæ inuenit, ægre ha-
bebat. Quemadmodum & Endymion, qui
primus Lunæ cursum inuenit, uigilans no-
ctes, eiusq; cursum animaduertens, & mo-
tum inquirens, interdum dormiebat. Fabulā-
tur igitur amatum esse à Luna, eamq; ad ip-
sum dormientem accessisse, quia sui ipsius
g 4 causæ

causæ solutionem philosopho quasi tradidit. Quin & pastorem fuisse tradit, quod in desertis puris, atq; aliis locis eius motum suscipiebat. Et ei compactam fistulam tribuunt, quod loca ædita ut plurimū perstantur, uel quod figurarum consonantiam inquirerebat. Similiterq; Prometheus cum sapiens esset, sydereaq; aquilæ causam peruestigaret, naturamq; eius, ac situm, cumq; discendi cupiditate ueluti exederetur, tum demum quieuit, cum ei Hercules dubitationem omnem sua sapientia soluit.

CXXXV.

Cur aqua stans, quæ in superficie, nõ autem in profundo terræ sit, lapide per eam iacto, multos circulos efficit? Quia iactus eius intensione, à quavis sui corporis parte, procul aquam lapis persequitur, atq; ita circulus fit, quousq; uidelicet pertinet iactus descensio. Quod si immodica sit intensio, & circulus maior fit, descendens autem usque ad terram lapis, ipsamq; deinceps aquam corpo-

corpore trahens, multos merito circulos efficit. Primo enim superficiem aquæ mouens diducit, tum per ipsam perpetuo descendens ad profundum, rursus diuidens aquam, et alium efficit circulum. Atq; hoc per successione fit, donec lapis constiterit, ac requieuerit. Quoniam uero lapidis intensio, eo descendente paulatim remittitur, necesse est posteriorem quenq; circulum priori contractiorem esse, quoniam et à lapide similiter ictu ipso aqua diuiditur.

CXXXVI.

Cur risum multi è liene oriri putant, asserentes nõ similiter risu uideri affectos, quibus lien uitatus, ut quibus integer sit, immo uero illos magnopere tristes esse? Equidem ex accidenti arbitror, non proprie risus causam in liene consistere. Nam si ualeat, trahit ex iecore fecosum omnem, & melancholicum humorem, quo fit, ut cum purus defecatusq; sanguis, cū per uniuersum corpus, tum in cerebrum permeet, naturam simul

simul animamq; oblectet, atque instar uini eas exhilaret, & in tranquillitatem ducat, atq; ita risus ab ea moueatur.

CXXXVII.

Cur mulæ non pariunt? Quia è diuersa animantium specie constant, tum differentium qualitate. & natura seminum immixtio, aliud quiddam gignens, præter id quod est prius, & eorum quæ genuerit naturam abolet. Quemadmodum & candidi nigriq; admixtio extremorum colorem abolens, colorem alium, qui est fuscus, generat, qui nihil extremorum omnino est. Generatrix igitur qualitas abolita est, & formarum apertitudo.

CXXXVIII.

Cur qui natura surdi, iidem & muti? Quoniam quæ non audierunt, dicere exprimerèq; non possunt. Quidam uero medicorum dicunt unam esse nervorum coniugationem, quæ ad linguam, quæq; ad aures pertinet, quo fit, ut affectuum quoq;

consensum

consensus ijs accidat. Qui autè ex accide ti sunt muti, surdi omnino non sunt, localis enim oritur nervorum passio.

CXXXIX.

Cur qui ieiuni diutius fuere, sumpto mox cibo rigent? Quia cibi sumendi interuallo, bile redūdant, atq; ita acidum humorem coaceruant. Post cibum igitur particula illæ corporis refotæ, bilem ab se in cutem abigunt, atq; ita rigor oritur, bile uidelicet particulas ipsas mordicante, atq; ad se persequendum excitante.

CXL.

Cur sues sursum spectantes silent, cum baiulatur? Quia supra cætera bruta ad humum semper uergunt. Fetore enim delectantur, eumq; requirunt. Ergo in repentina illa aspectus mutatione, ueluti peregrinae sunt, atq; hospites, plurimòq; lumine attonitæ silentium perferunt. Quidam dicunt asperam arteriam, quæ angusto meatu sit, resupina ipsa figura coire,

CXLI

CXXI.

Cur sues fimo delectantur? Medicorum quidem sententia eo naturaliter delectantur, habent enim maximum iecur, in quo & cupiditas inest. Aristoteles autem rostri amplitudinem in causa esse putat, habet enim resoluentem sese olfactum, & cum fetore ueluti confingentem.

CXXII.

Cur conualescentibus ulceribus, & pituitate cessante pruritus oriuntur? Quia sanata & consolidata pars reliquias persequitur humoris, qui contra naturam inest, quiq; ulcus effecerat, atque ita per cutem exiens, seseq; resoluens, pruritus efficit.

CXXIII.

Cur qui affectus alterum tantum oculum infestant, grauiores diuturnioresque sunt? Duabus causis, quoniam fluctio ad unum oculum tantum coaceruatur, quicquid enim in plura diducitur, fit se ipso imbecillius, minusq; agit, quoq; id magis fit, eo in effi-

efficacius euadit. Vel quia cum sese sanus oculus in suis actionibus mouet, & agrotum oculum toties moueri cogit, scimus autem maximum cuiusuis agrotæ partis medicamentum in quiete ipsa consistere.

CXXIV.

Cur homo magis frequentiusq; & uehementius, quam bruta sternuit? Quia copiosiori, magisq; uario alimento, potiq; id que ultra satietem utitur, quod cum minime concoquat, ut par est, multum congregat spiritum, ob multam humiditatem, is ergo utpote subtilis, ad cerebrum ascendens, cogit frequenter ad excretionem excitari, sternutamentumq; efficit. Sonus igitur fit, quia per narium angustias uehemens spiritus meat, ut per sedem uentris crepitus, per stomachum ructus, per guttur uox, per aures sonitus, similiterq; per intestina immurmuratio illa, quæ borborygmos appellatur.

CXXV.

Cur mortuorum capilli, unguesq; ad tempus

pus aliquod augentur? Quia marcente carne, quæ partes circa eorum radices occultatur, nunc apparent, atque decipiunt, imaginationemque afferunt, quasi creuerint. Alij reuera dicunt augeri, quia hæc ab excrementis ortum habere soleant. Cadauera autem in excrementa quam plurima à principio, propter accedentem putredinem resoluntur, hæc autem & per meatus & per corporis extrema, unã cum corpore ipso exeuntia, supra dictorum ortum adaugent.

CXLVI.

Cur in digitis manuum potius, quam in pedibus vitiliginum species eæ quas Leucas uocant, oriuntur, puerisque magis quam perfectis? Quia ortum ex pituita excremento habet. Pituita autem pueri, utpote edaces ac pigriores, magis abundant. Pedum uero unguis, motu deambulationemque magis exercentur, excrementaque resolunt.

CXLVII.

CXLVII.

Cur pili in pedibus haud cito canescunt? Eadem ratione. Pedes enim frequentius intensaque ambulatione, quod in se decurrerit, pituitatis excrementum resolunt, id autem canos gignit. Pubes autem & ipsa sero canescit, quia calida natura est, atque in coitu pituitam resoluit.

CXLVIII.

Cur quam plurima animantia caudas motant, cum notos agnoscunt, leo uero etiam latus uerberat, cum irascitur, eodemque modo taurus? Quia tergi medullam ad caudam usque pertinentem habet, quæ in se motiuam animalemque uim continet. Anima igitur quod sibi notum est agnoscens, ueluti manu aliqua, ut in hominibus euenit, caudam motare cogit, quæ manifesto ostendat eius intra se uim occultam inesse, quæ quod oportet agnoscat. In leonum uero ac taurorum excandescencia cõsentit natura animæ, eamque uehementius moueri cogit, quem-

quemadmodum & homines manus ipsi suas, aliam ue corporis partem sæpe irati uerberant. Cum enim nequeat anima, quod se lædat ulcisci, statim alio sibi modo solatiū excogitat, suumq; affectum ictu percussio neq; curat.

CXLIX.

Cur si exusta & sicca hordea ulceribus equorum imponantur, non iam albus cicatricibus pilus, sed reliquo concolor in nascitur? Quia eijciendi uim habent, absterguntq; & resoluunt insidens pituitatis excrementum, atq; inutilem omnem operationem, quæ propter ulceris cruditatem, propterq; eius partis imbecillitatem coacta fuerit.

CL.

Cur in hominum ulceribus pilus haud quaquam innascitur? Quia hominum cutis spissa est, argumentum pilorum tenuitas ac mollities. Cum uero cicatrix cute ipsa sit conspissatior, meatus occæcat. Equis autē
quod

quod ad comparationem pertineat, rarior est, argumento crassior pilus, quapropter minime ijs meatus totus in cicatricem occluditur. Subsidentia uero & congregata excrementa, cū per tenues illos meatus, qui super sunt, erumpant, concresecunt, & pilum gignunt.

CLI.

Cur quos dipsas momorderit, sitique sint intolerabili affecti, eis epota theriaca, quæ sicca calidaq; est, sitim sedat, non autem magis incendit? Dico igitur, non qualitatis ratione sitim sedare, sed mutuo quodam consensu, ac ratione naturali. Id est huiusmodi antidotus, quæ plurimis ex herbis componitur, quæ consensum aliquem cum singulis corporis partibus habeant, uel dictamum proprietatem quandam aduersus cor habet, ipsumque confirmat, & seruat. Eupatorium uero cum iecore, Scolopendrium cum liene, Petroselinum cum uentris orificio, Hysopus uero cum scepto
h &

Et cum pulmone, Helenium uero cum renibus, Ruta cum collo, Gentiana cum cerebro, Sefeli autem cum uestica urinæ. Vnumquodq; igitur horum mellis dulcedine allectum trahit, quod sibi proprium ad tutelam est. Inter quæ omnia sunt et uiperarum immixtæ carnes, quæ naturalem quandam mutuam affectum habent, quam antipathiam dicunt, aduersus quoduis uenensum animal, corruptibilemque uirtutem. In singulas igitur partes distributa, affectum illum, qui corruptionem minetur, agere non sinunt. Repugnant enim, ceu legitimi quidam milites, qui pro sua ipsorum patria arma ceperint.

F I N I S .

Addidimus huc ex Plutarchi Problematis selectiora quædam, simul ut hæc nostra undique quaque copiosiora essent, simul ne pagina usquam nobis uacarent.

Quid est, quod luperci canem immolant? Luperci autem sunt, qui Lupercalibus per lasciuia discurrentes pellibus obuios cadunt. An quod genus quoddam lustranda ciuitatis est, et quo mense illa fiunt, Februarius dicitur, et diem quo pellibus occurrentes uerberant, Februarum et Februarium uocant, quo uerbo purgatio significatur? Cane autem omnino, ut ita dicam, Graeci utebantur, et multi etiam nunc in purificationibus canem iugulant. Proserpinæ quoque catulos cum cæteris purgamentis efferrunt, et eos qui expiandi sunt, catulis expurgant, hoc piaculi genus *περιοκυλακισμοσ*, id est, circūcatulatione appellantes. An

quod lycos, lupus Latine dicitur, *λύκαια* uero Lupercalia, & lupo canis est hostis, & idcirco Lupercalibus caeditur? An quod Lupercis canes oblatrantes molesti sunt? An quia Pani sacrificium facit, Pani autē propter greges amicus est canis?

Quid est, quod Septimontio uehiculis iunctis uti cauebant, & nunc etiam qui uetera non contemnunt, cauent? Septimontium uero diem festum agunt Romani, quod quum septimus collis urbi attributus est, septuicollis Roma facta est. An ut quidam Latini accipiunt, quod urbs nondum suis partibus penitus coniuncta erat? An hoc quidem ad Dionysium est? Magna uero re effecta, constituta ciuitate, quod urbem iam augeri, & quasi ulterius progredi desisse existimarent, cum seipfos, tum uero iumenta, quibus fuerant usi, quiete affecerunt, et communis festi ocio frui uoluerunt? An quod quum omnes dies festos ciuium praesentia ornari ac celebrari semper uoluerunt

tum

tum illum praecipue, qui propter ciuitatis habitationem ageretur? Quapropter ne urbem, cuius dies festus ageretur, relinquerent, eo die uehiculis uti permissum non est?

Cur in furto, aut eiusmodi aliquo flagitio deprehensos, furciferos appellant? An hoc quoque maiorum nostrorum diligentiae certissimum signum est? Nam qui seruus alicuius sceleris aut improbitatis conuicisset, duplex lignum, quod currui subicit attollere iubebat, & ut conspiceretur uiciniam obire, ut fidem in posterum ei non haberent, et ab eo cauerent. Hoc lignum Graeci *σαυροῦ*, Latini furcam nominant, a qua furcifer denominatus est.

Quid est, quod boui qui cornu petat, facrum in cornu apponunt, ut occurrentes caueant? An quia propter repletionem ac satietatem insolescunt et boues, & equi et asini, et homines, ut ait Sophocles? Tu uero serues, quasi pullus cibi copia: uenter etenim tuus et male insolescit. Ex quo Romani M.

h 3

Crassum

Crassum foenum in cornu habere dicta
uerunt, & qui ceteros in repu. lacerabat,
hunc tanquam munitum ac prouidum, &
iniuriarum persequentissimum fugiebant:
quanquam postea rursus dictum est, Cae-
sarem Crasso foenum detraxisse. Primus
enim illi in republica restitit Caesar, &
eum contempsit.

83. b. u.

26. VII. 1817.

APVD ROBERTVM VVINTER,
BASILEAE, ANNO
M. D. XLIIII.

Magister etiam
reusseris adu-
i iudici p-
man adre tamq
to iudicato.
reus q-
quilo adu-
gular vide p-
s iudex vel con

q-
Habeas p-
eos homines c-
erim in s-
deter iudicium. qui n-
uel iudicium s-
bapti s-
caturus acq-
iudicium s-

Non enim unquam in

minimam eorum

Postquam

diagnare odium

pro auditu qd

Qd autem

legis sunt uel

si est p nob

ut p r e

pari e

causa

hanc

de

ut

pari

causa

etiam

radice p

id est de ere

tionem

itaque

ipediunt

io e in uia

pace

in uino

saueatis

est

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

etiam

